

KOMORNÍ LISTY

časopis soudních exekutorů

IV/2022
14. ročník

ROZHOVOR
Rozhovor
s JUDr. Karlem
Svobodou

ČLÁNKY

JUDIKATURA

ZPRÁVY Z KOMORY

SÁL
FRANTIŠK
VÁŽNÉH

vydává Exekutorská komora
České republiky

*Příjemné prožití svátků
vánočních a úspěšný
rok 2023*

*Mgr. Jan Mlynářčík
prezident Exekutorské komory ČR*

EDITORIAL

Mgr. Jan Mlynarčík

prezident Exekutorské komory ČR

Vážené kolegyně, vážení kolegové, vážení čtenáři
časopisu Komorní listy,

nacházíme se ve velmi složité a turbulentní době. Zažité pořádky povětšinou neplatí, na jakoukoli stálost a stabilitu právního i ekonomického prostředí se bohužel nemůžeme spolehnout. Zbytečná a barbarská válka na Ukrajině s sebou přinesla mnohé problémy, otazníky a výzvy. V důsledku rapidně zdražujících energií a dalších významných komodit došlo k všeobecnému razantnímu zhoršení ekonomických poměrů takřka ze dne na den. Inlace a všepřítomné související zdražování je společným jmenovatelem doby a postavilo mnoho subjektů před tíživá životní rozhodnutí bez ohledu na to, zda se jedná o osoby zaměstnané či samostatně výdělečně činné nebo o podniky. Aktuální predikce a ekonomické modely přitom nepřinášejí vyhlídky na jakékoli brzké zlepšení situace. Lépe, zdá se, v dohledné době nebude.

Tímto poněkud smutným, bohužel však zcela reálným, úvodem bych rád poukázal na to, že ve složité situaci se v současnosti nachází většina populace, soudní exekutory nevyjímaje. Ti se nadto musí, kromě hospodářské situace svých úřadů, potýkat i s legislativními počiny, které již vešly nebo aktuálně vcházejí v účinnost. Exekuční řád za poslední dobu prodělal mnoho změn a soudní exekutor, který chce nadále svůj úřad vykonávat, se jim musí chtít nechtě přizpůsobit. V tomto směru je třeba dívat se pravdě přímo do očí a zbytečně si nemazat příslovečný med kolem úst.

Institut Milostivého léta, ať již v jeho první nebo druhé instanci, byl mírně řečeno tragický. Pomineme-li kvalitu legislativně technického zpracování, které téměř vůbec nereflektovalo exekuční právní úpravu a relevantní prostředí, nemůžeme odhlédnout od samotných negativních praktických důsledků, které tato úprava měla a má pro samotné soudní exekutory. Již Milostivé léto ve své první podobě přineslo soudním exekutorům obrovské množství práce a enormní zátěž jak pro ně samotné, tak pro jejich zaměstnance. Stát se rozhodl odpustit příslušenství exekučně vymáhaných dluhů, u nichž je věřitelem veřejnoprávní subjekt. Veškerou práci s tím spojenou, veškerý čas a finanční náklady ovšem hodil na soudní exekutory, a ještě jim k tomu stanovil poměrně šibeniční lhůty. Za mnohdy několikaletou práci dostal soudní exekutor almužnu v podobě 750 Kč, resp. 1500 Kč bez DPH. Snad nikdo racionálně uvažující si nemůže myslet, že taková částka v současné době pokryje nějaké náklady. Vždyť i pouhá cena za doručování zákonem povinně zasílaných písemností v exekučním řízení aktuálně přesahuje uvedené úhrady. Stát má nicméně pocit, že udělal dobře. Všeobecně známý fakt, že se jedná o nesystémové z převážné části populistické řešení, které v důsledku nepovede ke zlepšení celkové situace dlužníků, se okatě přehlíží. Stát si také bohužel zvykl, že

soudní exekutoři udělají všechno hned. Snadno se pak konstatuje, že za něco mohou soudní exekutoři, když jim k tomu není dán dostatečný prostor. Kdo pak nese v očích veřejnosti odpovědnost za aplikaci špatné právní úpravy? Rečnická otázka, jejíž odpověď je nasnadě...

Potýkáme se ovšem kromě tolikrát skloňovaného Milostivého léta také s aplikací dalších novot – například se zastavováním bagatelních exekucí a marných exekucí, s povinnými zálohami na náklady exekuce. Samotnou myšlenku na řešení starých a nedobytných exekucí samozřejmě vítáme, ovšem nedomyšlenost a tragická kvalita zpracování právní úpravy ze strany zákonodárce nás nepřestává udivovat. V mnoha případech nám dokonce právní úprava doslova upírá právo na spravedlivou, či jakoukoli, odměnu za vykonanou práci. Práci, kterou nemůžeme odmítnout provést, na kterou musíme vynaložit nemalé prostředky. Soudní exekutoři vystupují v exekučním řízení v postavení soudců, manažerů, kteří musí organizovat a financovat celý svůj úřad a mnohdy desítky zaměstnanců, a v neposlední řadě právních profesionálů luštěících skrytý význam šifrovaných paragrafových znění zákona. Poslední zmínku přitom nepovažuji za nadsázku, ale za pustý fakt. Vždyť výkladem právní úpravy Milostivého léta, zastavování marných a bagatelních exekucí se zabývá skupina expertních právníků, praktiků a teoretiků v Právní a legislativní komisi tak, aby našla alespoň nějaké v praxi aplikovatelné řešení, které nebude protiústavní, protizákonné a nebude mít za následek kárnou odpovědnost soudního exekutora. Přesto přese všechno nemá soudní exekutor podle zákona nárok na odměnu za provedenou práci a mnohdy se slovy zákona musí v případech exekucí vedených řadu let spokojit s odměnou ve výši stovek korun.

Ano, nebudu zastírat, že stesky jsou namístě. Zdá se, že všechno je nastaveno v neprospěch soudních exekutorů. Je jasné, že za současné hospodářské situace a právní úpravy někteří z nás svoje úřady opustí, ať již z ekonomických důvodů, či po racionální úvaze, že „tohle už nemá nikdo zapotřebí“. Nicméně je na nás, abych na tuto situace odpovídajícím způsobem reagovali. Musíme se přizpůsobit době, přizpůsobit právu, přizpůsobit cenám. Je zřejmé, že optimalizace nákladů a zefektivnění procesů a systémů bude snazší u větších exekutorských úřadů, ale věřím, že si můžeme vzájemně v mnohém pomoci, poradit a že těmto nelehkým podmínkám dokážeme čelit i v podmínkách menších úřadů. Nemá smysl si lhát, bude to náročné, ale jsem přesvědčen, že to lze zvládnout. Čeká nás příslovečný pot a slzy.

Všechno ovšem není tak černé, jak se zdá. V květnu letošního roku jsem měl tu čest zúčastnit se prvního obnoveného Sjezdu českých právníků, který se konal v pražském Karolinu a následně v prostorách Univerzity Karlovy. Výstupem sjezdu bylo společné komuniké všech zúčastněných právnických profesí, v rámci něhož se přihlásili k sounáležitosti a vzájemné spolupráci právnického stavu napříč profesemi. Jakkoli se tato událost může na první pohled jevit jako nepodstatná, otevřela nám dveře k dalšímu rozvoji spolupráce. Exekutorská komora ČR má díky tomu mimo jiné i zástupce v grémiu Jednoty českých právníků. Hlavní přínos však spočívá v tom, že se nám podařilo navázat mnohé vazby na osobní úrovni s představiteli ostatních právnických profesí. Můžeme díky tomu řešit mnohé záležitosti vůči státu společně a silněji. Stojí za tím spousta mravenčí práce a osobního vypětí, které vynakládají členové prezidia na to, abychom získali podporu napříč právnickým spektrem. Výsledky tohoto snažení možná nebudou viditelné okamžitě, ale již nyní sbíráme střípky a sledujeme určitý pozitivní vývoj. Stáváme se tou stranou, s níž je potřeba jednat.

Díky tomu všemu můžeme říct, že se nám podařilo zahájit a aktuálně již v součinnosti s Ministerstvem spravedlnosti i provádět detailní práce na

novém exekučním tarifu. Stojí za tím hodiny mravenčí práce členů prezidia, Právní a legislativní komise, aparátu Komory a desítky schůzek na různých úrovních se zástupci legislativy, exekutivy a ostatních právnických profesí. Především díky tomu, že problematiku výše nastavených odměn a nákladů řešíme nikoli samostatně, ale společně s advokáty či notáři, máme silnější vyjednávací pozici, máme větší podporu i zastání. Věřím, že se nám nakonec podaří vyjednat s ministerstvem odpovídající úpravy našeho exekučního tarifu. Otázkou už tedy není, zda se tarif navýší, ale pouze, o jak velké navýšení se bude v současnosti jednat. V rámci tohoto vyjednávání také usilujeme o vyloučení samostatných nákladů na doručování v exekučním řízení, coby samostatné položky nákladů exekuce, a o navýšení paušálu. Uvědomuji si, že o peníze jde až v první řadě, ale stěžejní bude zachovat systém vymáhání práva u nás. Dosavadní způsoby provádění exekucí se stávají čím dál tím více bezzubými a všechno se tak bude logicky přenášet na velmi nepopulární mobilární exekuce. Proto by už konečně měli politici pochopit, že exekucím se dá předejít tím, že soudní exekutoři budou provádět předexekuční inkaso pohledávek, jak tomu je například v Belgii, kterou lze považovat za jednoho z průkopníků efektivního vymáhání práva.

Vážené kolegyně, vážení kolegové, doufám, že Vám navzdory poněkud pochmurnému tónu mého příspěvku tyto zprávy vlily alespoň trochu toho zdravého optimismu do žil a že společně aktuální krizi překonáme. Na úplný závěr mi dovoluji Vám popřát hodně zdraví (to je opravdu to nejdůležitější), pevné nervy, hodně štěstí, klidu a pohody, nejen v tom nadcházejícím kalendářním roce.

|

OBSAH

EDITORIAL	3	Mgr. Jan Mlynářčík
ROZHOVOR	9	Rozhovor s JUDr. Karlem Svobodou, soudcem Nejvyššího soudu
	13	Dluhy 2022 x 2023 Rozhovor s Ing. Radkem Laštovičkou a JUDr. Pavlem Staňkem, MBA
	16	Portál dražeb uvolnil editování dražeb přímo v adminu Vyzkoušejte ho zdarma! Mgr. Olga Černá, Mgr. Ing. Antonín Toman
ČLÁNKY	18	Výkon rozhodnutí a exekuce v letech 1948–1989 JUDr. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
	27	Nový důvod zastavení exekuce ve světle konfuzní novely „po šesti letech“ Mgr. Michael Glogr
	33	Bezvýsledná exekuce Základní úvahy nad nadčasovým i aktuálním tématem Mgr. Ing. Tomáš Střeleček, LL.M., Ph.D.
	40	Pohledávka po zamítnutí insolvenčního návrhu – možnosti obrany dlužníka JUDr. Jan Nemanský
	47	Digitalizace na vzestupu Mgr. Tomáš Tunkl
JUDIKATURA	49	Z judikatury Ústavního soudu rubriku připravila JUDr. Lenka Pekařová
	52	Judikatura v exekučních věcech rubriku připravil Mgr. David Hozman
ZPRÁVY Z KOMORY	60	Z jednání prezidia EK ČR Mgr. Petr Prokop Ustohal
	61	Zprávy z Komory Mgr. Eva Rajlichová
	64	Česko může být bohatší a úspěšnější, pokud bude využívat profesní komory

ABSTRAKTY

JUDr. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.

Výkon rozhodnutí a exekuce v letech
1948–1989

Článek je věnován vývoji právní úpravy a výkonu rozhodnutí v letech 1948-1989. Periodizaci vývoje právní úpravy exekuce a výkonu rozhodnutí v letech 1948-1989 lze v zásadě stanovit podle platnosti a účinnosti v té které době vydaných a aplikovaných procesních předpisů. V tomto období platily postupně do skončení tzv. právníké dvouletky exekuční řád z roku 1896 a poté občanské soudní řády z let 1950 a 1963. Exekuce či později výkon rozhodnutí prošly za komunistické totality vývojem, který v zásadě reflektoval vývoj politický. Exekuce v občanském soudním řádu z roku 1950 se stala mocenským nástrojem v třídním boji, právním prostředkem, který nebylo prakticky možné použít proti státu, socialistickým právníckým osobám a socialistickému vlastnictví. Právní úprava daná občanským soudním řádem z roku 1963 přinesla značné zjednodušení výkonu rozhodnutí, a to především jako důsledek toho, že ve společnosti, jež byla deklarována jako socialistická, se jako s nejsnadnějším a nejběžnějším způsobem výkonu rozhodnutí již vystačilo se srážkami ze mzdy. Další způsoby výkonu rozhodnutí buď nebyly v praxi běžně uplatňovány, nebo jejich výkon byl zdlouhavý a neefektivní.

Mgr. Michael Glogr

Nový důvod zastavení exekuce ve světle
konfuzní novely „po šesti letech“

Předmětem pojednání autora jsou poznámky ke konfuzní novele exekučního řádu se zaměřením na nový důvod zastavení, který upravuje zastavování nesmrtelných a nevymahatelných exekucí. Tento nový důvod je svým způsobem vítaný, neboť díky této možnosti bude odstraněna vysoká zátěž soudních exekutorů plynoucí z nekonečně dlouho vedených soudních exekucí. Zároveň pomůže tomu, aby věřitelé vymáhali své pohledávky procesně moudře. Za třetí, jak už je trendem, pomůže povinným od toho, aby se proti nim (dlouhé) exekuce vedly. Nicméně tato úprava je velkou systémovou změnou, která některé věřitele zvyhodňuje a zároveň problém vícečetných exekucí neřešila tak, aby skutečně pomohla věřitelům i jejich dlužníkům.

Mgr. Ing. Tomáš Střeleček, LL.M., Ph.D.

Bezvýsledná exekuce
Základní úvahy nad nadčasovým i aktuálním
tématem

Bezvýsledná exekuce je hrozbou pro právní stát, pro oprávněné, ale i pro soudní exekutory. Tento příspěvek do diskuse o základních otázkách procesu vedoucího k bezvýsledné exekuci a o rozhodnutí o bezvýsledné exekuci, včetně rozhodnutí o nákladech řízení, reaguje na některé systémové legislativní změny (přijetí novely exekučního řádu zákonem č. 286/2021 Sb.), jakož i změny nahodilé (zejména Milostivé léto I a Milostivé léto II). Příspěvek má především připomenout, že efektivita systému ochrany soukromých subjektivních práv (případně veřejných subjektivních práv) rovněž závisí na tom, jak rychle a jak s co možná nejmenšími náklady rozhodnout o bezvýsledné exekuci. Bezvýsledná exekuce je totiž v posledku problémem nejen právním, ale především ekonomickým a sociálním.

JUDr. Jan Nemanský

Navýšení pohledávky v průběhu insolvenčního řízení v případě zamítnutí insolvenčního návrhu – možnosti obrany dlužníka

Článek se zabývá problematikou možností obrany dlužníka proti pohledávce věřitele, jenž není insolvenčním navrhovatelem, přihlášené do insolvenčního řízení po skončení takového řízení v případech, kdy je insolvenční řízení ukončeno zamítnutím insolvenčního návrhu, tedy bez prohlášení úpadku. Jedná se tak o situaci, kdy jak věřitel, tak dlužník v rámci svého jednání postupovali vždy v souladu se zákonem, přičemž v důsledku proběhnuvšího insolvenčního řízení a omezením dlužníka s ním spojeným nedošlo k úhradě pohledávky k datu splatnosti. Zejména je pozornost věnována případu, kdy délka insolvenčního řízení zapříčinila signifikantní nárůst pohledávky v důsledku přirůstání úroků a úroků z prodlení.

ROZHOVOR S JUDr. KARLEM SVOBODOU, SOUDCEM NEJVYŠŠÍHO SOUDU

Ptali se:

**Mgr. Ing. Antonín Toman,
Mgr. Eva Rajlichová**

Exekutorská komora ČR

JUDr. Karel Svoboda

soudce Nejvyššího soudu

V jednom ze svých dřívějších rozhovorů jste jako čerstvě přidělený k Nejvyššímu soudu uvedl, že soudce Nejvyššího soudu je specialista, který dumá v kanceláři. Že ztrácí kontakt s lidmi. Stále si to myslíte? Je to výhoda, nebo nevýhoda? A pokud je to nevýhoda, co děláte, abyste si kontakt s každodenní realitou udržel?

Jako soudce Nejvyššího soudu neřešíte lidi, ale právní otázky. S právním problémem si nepopovídáte. Paragraf vám nelže, ale ani se na vás neusměje. S účastníky se nevidíte. Takže vás sice nemohou naštvat, ale ani vás nepobaví. Profesionální život soudce okresního nebo i odvolacího soudu je pestřejší. Na druhé straně se jako soudce Nejvyššího soudu cítíte důležitě. Jako někdo, kdo něčeho dosáhl a už jenom proto si zaslouží respekt. Pozlátka možná vyvažuje výše popsané nevýhody. Jde-li o samotný kontakt s každodenní realitou, manželka by mi dala co proto, kdybych si začal hrát na někoho jiného, než jsem byl ve dvaceti, když jsme se seznámili. Pro mého čtrnáctiletého syna nejsem soudce, ale táta. Mí dlouholetí kamarádi si dobře pamatují, jak jsme zamlada na dovolené ve Španělsku překřičeli při zpěvu Slavíků z Madridu místní diskotéku. Před nimi bych se těžko vydával za nedotknutelného a neomylného intelektuála.

Není tajemstvím, že jste dříve byl novinář. I dnes jako soudce píšete jednu odbornou publikaci za druhou. „Píšících“ soudců je ale poměrně málo. Čím to je?

V novinách, v rádiu nebo v regionální televizi jsem pracoval od svých sedmnácti do konce studií. Psaní je něco, bez čeho se neobejdu. Román, co obletí svět, už nenapíšu. Tak jsem se dal na odbornou literaturu. Z nějakého neznámého důvodu mě to naplňuje. Takových pomatenců mezi soudci moc není.

Dnes je hodně vašich kolegů na sociálních sítích – měli by soudci dávat tímto způsobem vědět o své práci?

Nemám jim to za zlé. Sociální sítě jsou ulice budoucnosti. Když se můžu bavit s lidmi v Plzni na náměstí, můžu je oslovovat i elektronicky. Jak na náměstí, tak na sociálních sítích si musím dávat pozor, abych nepovídal nepředloženosti. Online se zatím neprezentuji. Dokud někdo bude uveřejňovat moje články a knížky tradičním způsobem, nic takového nepotřebuji.

Jak vnímáte vliv médií na rozhodování soudů?

Když jsem soudil na okrese jako trestní soudce, byl jsem z novinářů v jednacím síni nervózní. Jejich přítomnost a to, co napsali, na moje rozhodování v konkrétní věci nemělo žádný vliv. Tak to jistě má drtivá většina soudců. Každý z nás je médiem ovlivněn spíše nepřímo, skrz to, co nám většinově vnucují jako důležité a správné. To se pak, někdy nepřípadně, odráží v tom, jak rozhodujeme.

V posledních týdnech se hodně mluví o nedostatečných platech pro zaměstnance soudů, varuje předtím i Soudcovská unie – je podle vás důvod ke znepokojení?

Říká se, že sytý hladovému nevěří. Zdůrazňuje se tím, že když máte všeho dost, nemáte pochopení pro ty, co mají méně. Což je chyba. Ale platí i opak. Tedy že hladový nevěří sytému. Ani tehdy, když má sytý pravdu. Abychom si všichni lépe rozuměli, nesmí existovat zjevně nespravedlivé rozdíly. Zaměstnanci soudů s výjimkou soudců jsou podhodnoceni ve srovnání s lidmi, kteří dělají srovnatelnou práci na jiných úřadech. To je nespravedlivé. Tedy i znepokojující.

Jste nyní aktivně činný jako pedagog? Máte rád přednáškovou činnost? Jak může být pro soudce Nejvyššího soudu přínosná?

Momentálně na žádné vysoké škole neučím. Chybí mi to. Učit studenty je zážitek třeba i proto, že při pohledu na mladého kolegu, který mi spí na semináři, si vzpomenu, jak jsem ve škole také doklimbával dlouhé večery strávené v hospůdkách kolem pražské obory Hvězda. Taková vzpomínka vás osvěží i během studia nad dovolacími spisy. Takže přínos spočívající v učení zvědavých, a dokonce i těch spících studentů je zaručen.

Jakým způsobem vstupuje Nejvyšší soud, respektive soudci exekučního senátu do legislativního procesu, který se týká exekucí? Nejvyšší soud je připomínkovým místem v rámci meziresortního připomínkového řízení, ale většinou není moc aktivní. Někteří tvrdí, že je to nevhodné, jiní zase, že je to prospěšné. Na obě strany lze najít argumenty pro i proti.

Z naší strany bylo těžké připomínkovat třeba „Milostivé léto 2“, když žádost o připomínky soudcům exekučního senátu Nejvyššího soudu dorazila v pondělí 11. 4. 2022 s tím, že náš náhled máme poskytnout do konce téhož týdne. Svůj postoj k novele jsem později zpracoval a publikoval na beck-online. Stálo mě to tři týdny prakticky veškerého volného času. Dovedu si představit, že by nás ministerstvo přímo oslovilo s požadavkem na analýzu připravovaných procesních předpisů. Ale s dostatečným předstihem a s tím, že bychom mohli alespoň doufat, že naše připomínky někdo jen nestrčí do šanonu.

Na Nejvyšším správním soudu neexistují žádné senátní specializace. Všichni soudí všechno. Senáty Nejvyššího soudu jsou naproti tomu přísně specializované. Co je podle vašeho názoru lepší a proč?

Bylo by povýšené si myslet, že odvolací soudci nebo soudci okresních soudů jsou hloupější než my z Nejvyššího soudu. Nejsme-li a priori chytřejší, musíme mít k ruce výhodu, která nám umožní rozhodovat o určitých právních problémech zasvěceněji. Takovou výhodou jsou specializace. Specializace mají i svoje nevýhody. Jestliže klesne počet věcí určitého typu, jsou soudci, kteří se na ně specializují, nevytíženi. Proto dočasně musí přejít na jinou, více vytíženou agendu. Postižený soudce takovou změnu může vnímat buď jako nespravedlnost, nebo jako výzvu. Máte-li specializace, těžko se odhaduje, který ze senátů je při stejných číslech vytížen více než jiné. Vedení Nejvyššího soudu je z těchto důvodů ve složitější situaci než vedení Nejvyššího správního soudu. Specializace však musí zůstat zachovány.

Vaší specializací je exekuční právo. Baví vás? Z jakého důvodu? Můžete popsat našim čtenářům krátce vaši cestu od soudce trestního úseku na okresním soudě po soudce exekučního senátu Nejvyššího soudu?

Baví mě hrát tenis. Nebo volejbal, i když mi na smečování musí přinést židli, na kterou bych předtím vylezl. Abych měl pocit, že si zasloužím dělat to, co mě baví, musím nejdříve udělat to, v čem vidím nějaký smysl. Takový užitek vidím třeba i ve vyřizování exekučních spisů. Od nového roku se vedle exekucí budu přechodně věnovat i vyřizování věcí týkajících se žalob o náhradu škody nebo újmy způsobené rozhodováním nebo nesprávným úředním postupem orgánů veřejné moci. Nová výzva má smysl. Kdybych to tak neviděl, patřím do důchodu.

Opravdu jsem začínal jako trestní soudce, i když jsem chtěl na civil. Po dvou letech se místo uvolnilo a mohl jsem se začít věnovat občanskému právu. Pár let jsem na Okresním soudu Plzeň – město dělal místopředsedu. Pak jsem povýšil na odvolací soud. Dr. Pavel Šámal po svém jmenování předsedou Nejvyššího soudu objížděl krajské

soudy kvůli tipům na stážisty. Byl jsem mezi doporučenými. A tak jsem se ocitl v Brně. To bylo v roce 2016.

V posledních letech se „roztrhnul pytel“ s novelami exekučního řádu. Novelky jsou vedeny argumentačně spíše z pozic politických než odborných. Když se na poslední změny podíváte s nadhledem, myslíte, že obecně systému vymáhání práva v Česku pomáhají, nebo spíše naopak?

Poslední novelky mimo jiné ustavují nové důvody pro zastavení exekuce, aniž by došlo k uspokojení pohledávky z exekučního titulu. Dochází k redukci majetku, ze kterého je možné dluh uspokojit. Zákonodárce to může udělat, právo je prodloužená ruka politiky. Těžko popřít, že dlužníků v exekuci je příliš mnoho a v nynější komplikované době spíše budou přibývat. Vadí mi tři věci. Za prvé – zákonodárce v rámci „Milostivého léta 2“ odpouští i nezaplacené příslušenství dluhů, které povinný dluží někomu jinému než státu. To reálně znamená vyvlastnění nezaplaceného zbytku dluhu například v neprospěch veřejných vysokých škol, obcí nebo právnických osob ve většinovém vlastnictví obce, případně státu. Nikoliv každá škola, obec nebo minoritní vlastník právnické osoby bude z takového zásahu do svých majetkových práv nadšen. Dá se čekat, že záležitost skončí u Ústavního soudu. Zadruhé – každý věřitel v době vzniku své pohledávky očekává, že pro případ jejího nezaplacení ji později vymůže při využití nástrojů, které se zásadně neliší od právních prostředků, které existují v době vzniku dluhu. Jestliže zákonodárce v mezidobí podstatně zredukuje možnosti, skrze které věřitel může svoji pohledávku nuceně uspokojit, věřitel sice získá exekuční titul, ten však bude téměř bezcenným kusem papíru. Novelizací procesních předpisů totiž dojde ke skrytému vyvlastnění

JUDr. Karel Svoboda na plénu NS dne 10. 11. 2022

pohledávky ve prospěch dlužníka. Jde o efekt, který je srovnatelný s pravou retroaktivitou. Hlava otevřená sice může namítnout, že existuje obecný zájem, aby se dlužník opět zapojil do ekonomického života namísto toho, aby vůči němu byla dlouhodobě vedena exekuce. Pravda je ale taková, že zastavením konkrétní exekuce se finanční situace dlužníka jako celek neřeší. Těžko hledat obecný zájem na odpuštění konkrétního dluhu. Zatřetí – „Milostivé léto“ má už druhé pokračování. Z dodatečného odpuštění části některých exekučovaných dluhů se stává zvyklost. Z toho vzniká dojem, že dluhy se nemusejí platit.

Co můžeme všichni udělat pro kvalitnější legislativu? Například úprava chráněného účtu je po legislativně-technické stránce sice v pořádku, je ale zcela nefunkční. Milostivé léto a některé další novelky nejsou legislativně-technicky zdařilé a vnášejí nejistotu do každodenní praxe. Je možné se toho do budoucna vyvarovat?

Dobu covidovou vystřídala doba skoroválečná. Jak státu, tak řadě voličů docházejí peníze. Lepší časy jsou v nedohlednu. Tento stav se promítá i do legislativy. Politici a jejich úředníci jsou pod tlakem. Prostřednictvím narychlo schvalovaných zákonů čelí problémům, na jejichž podstatu je každý zákon krátký. Kritizovat zákonodárce za nekvalitní práci je za těchto okolností laciné. Doba kvalitním a promyšleným zákonům nepřeje. Ale i zákony ušité horkou jehlou se dají rozumně vykládat. Dokud budeme mít nezávislé soudy. Tím neříkám, že každé soudní rozhodnutí je správné a skutečně rozumné.

Jaké největší právní výzvy očekáváte při aplikaci posledních novel z pohledu soudce dovolacího soudu? Vedete s kolegy v exekučním senátu na tato témata právní disputace, anebo se omezujete pouze na řešení konkrétních napadených dovolacích věcí?

Aktuálně v rámci exekučního senátu připravujeme vyjádření, jestli se stát má právo odvolat do výroku, kterým exekutor při zastavení exekuce uložil státu povinnost k náhradě nákladů exekuce, tedy k náhradě odměny a hotových výdajů exekutora. Řešíme i to, zda takový výrok může posloužit jako exekuční titul, který by exekutor mohl vůči státu vymáhat. Výhledově nás neminou právní problémy spojené s postihem společného jmění manželů nebo nyní už výlučného majetku manžela povinného za účelem uspokojení výlučného dluhu povinného. Takže ano, mezi sebou diskutujeme. Nejen o právu, ale třeba i o tom, že káva z automatu v přízemí už není, co bývala.

Co považujete v posledních novelách exekučního řádu za nejpřínosnější, popřípadě co má skutečně potenciál napravit dosavadní systémové problémy exekučního práva?

Předpokládám, že máte na mysli hlavně zákon č. 286/2021 Sb. a také zákon č. 214/2022 Sb., takzvané „Milostivé léto 2“. „Milostivé léto 2“ systémové problémy exekučního práva nijak neřeší. Je pokusem o přiměřenou reakci ve prospěch dlužníků, kteří se bez vlastní viny ocitli v tíživé sociální situaci. Už výše jsem řekl, že uzákoněné odpouštění částí dluhů, jejichž věřitelem není stát, nemusí být v souladu s článkem 11 Listiny o právu vlastnit majetek, jenž může být vyvlastněn jen ve veřejném zájmu, na základě zákona a za náhradu.

Novela č. 286/2021 Sb. mimo jiné umožnila povinnému-fyzické osobě odvrátit mobiliární exekuci (§ 54 odst. 7–10 EŘ). Ustavuje také předpoklady pro zastavení dlouhodobě bezúspěšné exekuce (§ 55 odst. 6 až 11 EŘ). O výklad těchto nových institutů se snažím v novém Komentáři exekučního řádu, který vyšel v květnu 2022. Jde o dílčí změny, které vycházejí vstříc dlužníkům. Změny podstatně neovlivňují systém exekučního práva. K zastavení exekuce pro dlouhodobou bezúspěšnost bylo možné přistoupit i dříve, při využití § 268 odst. 1 písm. e) OSŘ. Ukotvení nové specifické možnosti pro zastavení dlouhodobě neproduktivní exekuce vykonávací právo zpřehledňuje.

Odborníci dlouhou dobu poukazují na akutní potřeby změny postihu společného jmění manželů. K tomu poslední novelou nedošlo. Cítíte to stále jako akutní, anebo se soudní praxe již s touto věcí uspokojivě šzila? Co nyní vnímáte jako akutní?

Nezodpovězených právních otázek souvisejících s exekučním postihem společného jmění manželů nebo nyní již výlučného majetku manžela povinného za účelem uspokojení výlučného dluhu povinného je opravdu dost a dost. Řešení těchto problémů jsem se pokusil nastínit a vyřešit v knížce „Společné jmění manželů a exekuce“, která vyšla v roce 2021. Jde o mimořádně složité téma třeba i proto, že stanovit pravidla pro kvazi vypořádání společného jmění v rámci exekuce je kumšt. Takže pokus o komplexní novelizaci postihu společného jmění v exekuci by se docela dobře nemusel povést. Byl bych trpělivý a radím počkat, jak si s exekucí společného jmění poradí soudní praxe.

Myslíte si, že uzrál čas na nový exekuční řád? Návrh nového civilního řádu soudního nepočítá s úpravou vykonávacího řízení s tím, že to má být upraveno mimo tento kodex, tj. exekuční řád by upravoval samotný proces i postavení exekutorů či Komory. Mnozí by zase preferovali, aby vykonávací řízení bylo upraveno přímo v ČRS a exekuční řád upravoval spíše jen postavení exekutorů a Komory. Jaký je váš názor?

Lepší vrabec v hrsti, kterého máme, než jiný pták na střeše, o kterém ani nevíme, co by to bylo zač. Politici vzhledem k turbulentnímu času neví, kam dřív skočit a které

skupině voličů mají nebo nemají vyhovět. Takové prostředí není vhodné pro vytvoření vyváženého procesního kodexu. V případě nového exekučního řádu to platí dvojnásob. Hlavně proto, že sice každý ví, že dluhy se mají platit a včas nezaplacené dluhy vymáhat. Ale volících dlužníků je čím dál tím více. Není podstatné, jestli jednou budou exekuční předpisy v samostatném zákonu, nebo budou zařazeny do svébytné části obecného procesního kodexu.

Jak se díváte na návrhy většího propojení exekučního a insolvenčního řízení a většího zapojení exekutorů do procesu administrace spotřebitelských oddlužení – jaký je váš názor?

Možná by nebylo od věci se zamyslet nad tím, jestli nemá existovat jasný mechanismus, na jehož základě by se exekuční řízení mohlo proměnit v řízení insolvenční. Třeba proto, že exekuce je dlouhodobě neúspěšná a existuje více věřitelů. Jestli by tomu tak bylo, dovedu si představit, že by se insolvenční správci a exekutoři svými úkoly přiblížili natolik, že by mohlo dojít k jejich částečnému splynutí.

A co návrhy týkající se zapojení exekutorů do nalézací agendy – například v případě jasně nesporných nároků či nespotebitelských věcech?

Tohle je otázka pro politiky. Jako soudci se mi to nelíbí. Nepokládám za přiměřené, aby exekutor mohl vyprodukovat exekuční titul a vzápětí ho i vykonat. To už tu jednou bylo, vzpomeňme na exekutorské zápisy se svolením k vykonatelnosti. K rozhodování o individuálních právech a povinnostech jsou povolány soudy, které nemají právní zájem na výsledku ani nalézacího, ani vykonávacího řízení. Soudců je dost, nevím, proč by se jim měla odebírat „nesporná“ agenda, která je ani moc nezdrží. Muselo by se i vydefinovat, co se rozumí „nesporným nárokem“. Byl by to požadavek, proti kterému se žalovaný aktivně nebrání, nebo jen požadavek, se kterým žalovaný výslovně souhlasí? Mezi oběma vymezeními je zásadní rozdíl.

Tipnete si, kolik novelizací exekučního řádu nás čeká v následujících čtyřech letech? Bude se některá z nich týkat odstranění či omezení práva věřitele na volbu exekutora?

Tipuji, že nás ještě čeká pokračování seriálu s názvem „Milostivé léto“. Bude-li stoupat počet dlužníků, politici začnou bojovat s pokusem ještě více omezit nástroje, které má exekutor k dispozici k vymožení peněžitého dluhu. Blíže neznám dění uvnitř Exekutorské komory a nejsem politik. Proto nemám informace, na jejichž základě bych mohl odhadnout, jestli se novely exekucí budou týkat i omezení práva věřitele na volbu exekutora.

DLUHÝ 2022 x 2023

Jak se promítnou Milostivá léta nebo plánovaná novela insolvenčního zákona do situace věřitelů? I na to jsme se ptali zástupců Asociace inkasních agentur a České asociace věřitelů.

připravila:
Mgr. Eva Rajlichová
tisková mluvčí
Exekutorské komory ČR

Ing. Radek Laštovička,
prezident Asociace inkasních agentur

Odpovídá **Ing. Radek Laštovička,**
prezident Asociace inkasních agentur

Jaká je podle vás nyní situace s vymáháním dluhů v ČR, na jaké problémy nejčastěji narážíte?

Mimosoudní inkaso pohledávek je stejně jako exekuce anticyklické. Proto když se poslední roky ekonomice dařilo, pohledávek k vymáhání bylo méně a méně. V číslech to znamená, že na inkasním trhu přibývalo 1,16 milionu kusů nových pohledávek, které inkasní agentury v loňském roce zpracovávaly. Zdůrazňuji slovo nových. I tak je to nejméně za posledních 12 let. Vyjádřeno v objemu je to něco málo přes 21 mld. korun. Co je však zajímavé, ke konci loňského roku byly ve správě inkasních agentur pohledávky v objemu 112 mld. korun, což je zhruba třetina jistin exekucí a téměř dvojnásobek objemu nominální výše pohledávek v osobních bankrotech.

Narážíme na dva hlavní problémy, které spolu souvisí. Tím prvním je neexistence regulace našeho odvětví. Inkaso pohledávek může dělat téměř každý, ať už fyzické osoby, nebo právnické osoby. Asociace inkasních agentur sice vydala Etický kodex, ale ten je závazný pouze pro členy.

Na co dalšího narážíme a zatím jsme nenašli odpověď, jsou náklady vymáhání přenášené na dlužníky. Zatímco exekutoři mají své odměny hrazené dlužníky jasně stanoveny, odměny inkasních agentur jsou nejasné.

Co by pomohlo?

Ač nejsem zastáncem zbytečných zákonů, tak tady by legislativní úprava pomohla vše jasně stanovit a také by vznikla možnost, jak ty neeticky působící hráče z trhu odstranit.

Ovlivnily reálně podle vašeho názoru oddlužovací akce typu Milostivé léto nebo další úpravy exekučního řádu chování dlužníků?

Jednoznačně tyto a podobné oddlužovací akce chování dlužníků ovlivňují. Ti následně získávají silnější pocit, že své závazky plnit nemusí a budou jim odpuštěny.

Dalším rizikem Milostivého léta je, že prakticky nabádá k porušování zákona. Typický dlužník v exekuci má vícero exekucí. Pokud své prostředky použije v rámci Milostivého léta k úhradě exekuce, která není první v pořadí (třeba proto, že ta první v pořadí není součástí Milostivého léta), poruší tím zákonem stanovené pořadí uspokojování exekucí. A k tomu skutečně dochází v hojně míře.

Chystaná novela insolvenčního zákona by mohla zkrátit pro lidi v insolvenci dobu oddlužení z 5 na

3 roky – věřitel zároveň dostane méně peněz – je to spravedlivé?

Jde čistě o nastavení rozdělování prostředků mezi věřitele a dlužníka, které zákonodárci zdefinují jako spravedlivé. Představte si, že vám někdo dluží 1 milion korun. Aktuální právní úprava říká, že je spravedlivé, když vám během 5 let vrátí cca 60 tisíc Kč a vy přijmete o cca 940 tisíc Kč. A nyní se bude projednávat, zda by nebylo spravedlivější, aby vám dlužník vrátil během tří let jen cca 36 tisíc Kč, a vy přijmete o 964 tisíc Kč.

Jak vidíte rok 2023 – ekonomové jsou spíše skeptičtí, jak to ovlivní vymáhání pohledávek?

Předpokládám zvýšený počet pohledávek ve správě inkasních agentur. Vymahatelnost bude jednoznačně horší, než byla v posledních letech. A velmi se obávám, aby se nevrátily neetické praktiky vymáhání, které se nám téměř podařilo z trhu odstranit.

JUDr. Pavel Staněk, MBA,
prezident České asociace věřitelů

Odpovídá **JUDr. Pavel Staněk, MBA,**
prezident České asociace věřitelů

Co je z pohledu České asociace věřitelů nyní ten největší problém v oblasti vymáhání pohledávek?

Stále je to bohužel totéž, nízká právní a finanční gramotnost. Lidé se zadlužují kvůli nedůležitým výdajům, zbytečným věcem a službám, a když nemohou splácet, přestanou s věřitelem komunikovat. S rostoucí inflací a energetickou krizí přibývá problémů s úhradou závazků nejen mezi spotřebiteli, ale i mezi podnikateli nebo společnostmi. Na vině je mimo jiné druhotná platební neschopnost.

V této situaci stát přirozeně hledá způsoby, jak pomoci lidem, kteří se dostali do finanční nouze. Nabízí jim dluhové amnestie, měkčí podmínky v exekucích a mírnější průběh osobních bankrotů. Pro dlužníky je to jistě dobře. Já osobně vítám, že senioři nebo samozřitelky mají pomoc na dosah. Potřebným musíme samozřejmě pomáhat. Je ale k zamyšlení, zda tyto výhody mohou čerpat všichni – třeba i lidé v produktivním věku, kteří by mohli bez omezení pracovat a své dluhy dříve či později umořit.

Věřitelé podle svého uvážení samozřejmě mohou poskytovat úlevy od splácení. Může je s rozumem poskytovat i stát, ale měl by tak činit střídmě a vždy na základě analýzy dat a celoeconomických dopadů těchto opatření. A měl by tím poskytovat podporu výhradně lidem, kteří se bez pomoci neobejdou a kteří si ji zaslouží, protože jednají poctivě.

Jak chcete tyto problémy řešit?

Nic nemůžeme nahlížet jen z jedné strany. Vedle dlužníka je tu vždy i věřitel. Jsou to rodiče, kteří vymáhají výživné pro své dítě po bývalém partnerovi, řemeslníci, kteří nedostali zaplacené za svoji práci, živnostníci, kteří s důvěrou dodali objednané zboží a nikdo jim ho už nezaplátil. Obavy a problémy těchto lidí narůstají vlivem útlumu ekonomiky a jsou hmatatelnější, protože věřitelů se málokdy a málokdo zastane. Možná spíš vůbec. Jsou bráni jako ti, kteří své pohledávky nebo úroky mohou oželeť a nic se jim nestane, nic jim nebude chybět. Dopouštíme se však omylu, který má vliv na funkčnost celého hospodářství, na důvěru v obchodních vztazích či na zájem investorů.

Nevidím zde krátkodobá řešení. Máme před sebou především dva úkoly, které vyžadují značné úsilí a čas. Zaprvé je třeba intenzivně pracovat na zvyšování právní a finanční gramotnosti širokého spektra obyvatel, a to už od nejútlejšího věku. A zadruhé musíme opustit zavádějící předpoklad, že věřitelé všechny tyto zásahy bez ztráty přežijí a že rychlejší a méně komplikovaný návrat dlužníků zpět do života bez finančních závazků je výhodný pro všechny. Bohužel nepřispěje ani k zachování kvality platební morálky, ani k sociálnímu smíru.

K čemu podle vás povedou další „prodlužnické“ změny v exekucích – typu oddlužovací akce Milostivé léto, zastavování bagatelních exekucí?

Byť na jedné straně mohou v jednotkách případů pomoci dlužníkům, na straně druhé se negativně podepisují na

věřitelích. Opět hovořím o platební morálce či o celospolečensky vysoké míře tolerance k neplnění závazků. Ze všeho nejdůležitější je ale míra uspokojení pohledávky. A pokud se tato kontinuálně snižuje a z cca 50 až 60 % se má podle predikcí vrátit k 5 až 10 %, není to prostě pro ekonomiku, ale ani pro společnost zdravé.

Novela insolvenčního zákona počítá také se snížením doby oddlužení v insolvenci – jak to hodnotíte?

Ačkoliv chápu, proč jsou tyto změny žádoucí, musím i zde vnímat věřitelský aspekt. Novela evropské směrnice, která nám ukládá změkčit oddlužení pro podnikatele, zároveň cílí na efektivnější proces vymáhání a kvalitnější ochranu věřitele. Na to se v českém prostředí pozapomnělo. Věřím tedy, že návrh novely insolvenčního zákona ještě v tomto ohledu dozná změn a že nebude vůči věřitelům neférový.

Prognózy ohledně ekonomické situace na příští rok nejsou úplně optimistické, počítá se s vyšší mírou inflace, někteří ekonomové mluví o recesi – jak se to promítne do situace věřitelů?

Troufám si říct, že dramaticky. Zatím se hledala řešení, jak rychle pomoci domácnostem s jejich nečekaně vyšší finanční zátěží. Ovšem do budoucna musíme hledat nástroje, jak pomoci i subjektům, které jsou pro chod ekonomiky klíčové – zaměstnavatelům, důležitým odvětvím, živnostníkům a všem, jimž může ještě větší propad vymahatelnosti zlomit vaz.

PORTÁL DRAŽEB UVOLNIL EDITOVÁNÍ DRAŽEB PŘÍMO V ADMINU

Vyzkoušejte ho zdarma!

Mgr. Olga Černá, Mgr. Ing. Antonín Toman

Exekutorská komora ČR

Portál dražeb vyslyšel poptávky dražebníků a od 1. ledna 2023 spouští možnost editování dražeb přímo v adminu. V čem všem to ulehčí práci exekutorským úřadům?

Portál dražeb je určený jen a pouze pro soudní exekutory a jako takový je šitý na míru jejich práci a potřebám. I díky tomu se může velmi rychle přizpůsobovat nejenom legislativním změnám, ale i praktickým nápadům a požadavkům, které z řad soudních exekutorů přicházejí.

Při přechodu z jiného dražebního portálu se nikdo neubrání porovnání ovládání, každý web a každé administrátorské prostředí je logicky jiné. Po pár minutách ale pochopíte intuitivní filozofii portálu. Jak následně slycháváme, je logičtější a přehlednější. I tak ale víme, že po zadání dražeb můžete potřebovat doplnit nebo změnit některé informace, zkrátka mít větší volnost v jejich správě. K tomu nyní slouží otevřená pružná editace.

Vyšší standard

Na Portál dražeb jsou kladeny vyšší nároky než na běžné konvenční dražební systémy, a to z důvodu, že je provozován Exekutorskou komorou, nikoliv běžnou obchodní korporací. Z toho plynou některá specifika, která mohou na první pohled překvapit či zarazit především uživatele, který byl zvyklý se pohybovat v prostředí konvenčních dražebních portálů. Tato specifika jsou ale důsledkem vyššího standardu, který musí Portál dražeb prokazovat.

Zájemce o dražbu či registrovaný dražitel právem očekává, že dražba prováděná zde nebude zpochybněna soudem z technických, provozních ani procesních důvodů, jejichž výskyt může být vhodným nastavením pravidel minimalizován či dokonce eliminován. V očích veřejnosti jsou u konvenčních webů zodpovědny za zajištění řádného provozu a dodržení všech procesních náležitostí soudní exekutoři. U Portálu dražeb je to naopak Komora, za kterou jde zodpovědnost a nese břemena s tím spojená.

Z těchto důvodů není editace bezmezná. Byli jsme nuceni nechat některé drobnosti bez možnosti úprav přímo dražebním. Jedná se ale jen o několik málo marginálních bodů, které jak zjistíte, nejsou překážkou. Nelze například po zveřejnění dražby již editovat spisovou značku nebo označení dražby jako dobrovolné nebo nedobrovolné. Tento údaj je se spisovou značkou provázaný. Editovat ale jde začátek a konec dražby s tím, že změna bude možná po pevně stanovenou dobu (72 hodin) od zveřejnění. Časové omezení jsme u některých úprav zavedli z důvodu, aby změny na poslední chvíli nemátly zájemce o dražbu a nekomplikovaly přihlášení dražitelů. To vše za dodržení všech potřebných zákonných lhůt nutných k nařízení dražby.

Spisovou značku lze editovat u dosud nezveřejněné dražby. Pokud ji budete potřebovat upravit u dražby zveřejněné, jde to jednoduše zavoláním na linku helpdesku, kde tuto úpravu mohou provést. Není tedy nutné dražbu mazat a zadávat znovu. Věnujte tedy u bodů, které nejsou editovatelné, pozornost náповědám. Navedou vás dál a usnadní práci.

Editovat jde nastavení dražby na kamennou nebo elektronickou a na online dražbu na Portálu dražeb či na externím webu. Určitě vás potěší možnost úpravy nadpisu dražby, kategorie a předmětu dražby. Naším cílem v těchto změnách bylo především zvýšit flexibilitu a usnadnit pohyb v administracním prostředí. To se týká i změny informací o možnosti úvěru nebo předražku. I zde platí časové omezení editace. Zjednodušení práce exekutorů musí být vyvážené komfortem pro uživatele webu v hranicích, které umožňují striktní procesní předpisy.

Nahrávání, mazání, přepisování

Povolená editace se dále týká i pole zodpovědné osoby, přičemž pole dražebníka – úřadu je vyplňované automaticky, tedy podle dříve uvedených informací. Zde tedy

editace není třeba. Velmi žádanou možností k uvolnění byla pole s daty začátku a konce dražby. I ta je možné editovat, logicky s časovým, dostatečně dlouhým omezením.

Pole týkající se peněz, tedy odhadní ceny, nejnižší podání, minimální příhoz a dražební jistota jsou pružně nastavitelné také. Práci vám usnadní i editace u čísla účtu a variabilního a specifického symbolu.

Jako uživatel – dražebník vidíte všechny chystané dražby na jedné stránce v administrátorském prostředí. V barevných polích jsou pak znázorněny přibývající počty dražitelů. Dobře poznáte i dražitele s předkupním právem, patří mu ikona s korunkou na hlavě.

V adminu najdete také soubor volitelných textových polí, ve kterých je přednastavený text, který ale lze dle potřeby přepsat. Lze také nastavit kdy a kde se má text zobrazit, zda to bude jen v protokolu nebo například až v průběhu dražby. Jedná se o pole s funkcemi prohlídky, věcná břemena, věřitelé, předkupní a spoluvlastnické právo, výhrada zpětné koupě, žaloba na vyloučení předmětu dražby z exekuce, rozhodnutí v průběhu a pole oprávněný a povinný. Tato pole je možné editovat bez jakéhokoliv, byť jen časového omezení.

Dále se vyplňují informace v polích pomocí „šoupátek“. Jedná se o pole katastrální pracoviště, kde vybíráte obec nebo katastrální území, a pole s adresou místa draženého předmětu a místa konání dražby. Ta se uvádí jen u kamenných dražeb. U online a externích dražeb je přednastavený text: „online na Portálu dražeb“ nebo „jiný dražební portál“.

Mnozí ze soudních exekutorů, kteří již Portál dražeb využívají, vědí, že i do uvolnění editace fungovala možnost nahrávání a mazání obrázků kdykoliv v průběhu zveřejněné dražby. To samozřejmě zůstává a děkujeme všem soudním exekutorům a jejich zaměstnancům, kteří si dávají na fotkách záležet a nahrávají obrazovou dokumentaci kvalitní a informačně přínosnou. Jde o úsilí, které se dražebníkům vyplatí.

Z příloh je povinné pouze nahrání dražební vyhlášky. Přílohy lze ale doplňovat i po zveřejnění, nově je půjde po zveřejnění také mazat. Nová možnost editace se týká i dražební vyhlášky, bez které nejde dražbu zveřejnit. Je

zde ale časové omezení pro změny, aby byly zajištěny základní zákonné parametry. Nově bude v průběhu dražby možné nahrát i smazat dodatek znaleckého posudku a další usnesení o vedení řízení.

Naopak oznámení o zahájení lze editovat (vcelku logicky) pouze do zahájení dražby, nikoliv po jejím zveřejnění. Plnou volnost, tedy vkládání i mazání, dostaly přílohy týkající se usnesení po skončení dražby, o příklepu, o předražku, dále i o odročení či zrušení dražby, či jiná sdělení.

Positivní ohlasy na fungování adminu dostáváme i na protokol, který je ke stažení okamžitě po dražbě a vše potřebné obsahuje hned v hlavičce. Nezapomínejte využívat i linku na FB a Twitter, které jsou u každé dražby k dispozici. Dražební portál pamatuje i na možnost propojení vložených dražeb na vlastní webové stránky soudního exekutora.

Dražby úspěšné a bez pochybností

Věříme, že z výše uvedeného je zřejmá maximální možná flexibilita pro práci soudního exekutora spojená s minimalizací chyb v komunikaci mezi informačním systémem soudního exekutora a Portálem dražeb, nebo jednoduše chyb lidského faktoru. Proto některé údaje není možné tak jednoduše či neomezeně editovat a některá nastavení je potřeba explicitně potvrdit. Každé z těchto dílčích omezení je ale nastaveno tak, aby bylo rozumným kompromisem mezi stabilitou, bezpečností, kvalitou a individuálními potřebami každého soudního exekutora. Každé z těchto dílčích omezení sleduje to hlavní – kvalitní provedení elektronické dražby bez jakéhokoliv náznaku pochybností. A tím i vyšší úspěšnost dražeb.

Díky tomu, že je Portál dražeb provozován Komorou, disponuje značkou důvěryhodnosti, kterou Komora nabízí zdarma každému soudnímu exekutorovi, který využije těchto služeb. Takovou značku nemůže nabídnout žádný z ostatních konvenčních dražebních portálů.

Jsme přesvědčeni, že tento velký krok zpříjemní a zrychlí vaši práci s online dražbami. Pokud jste ještě Portál dražeb nevyzkoušeli, neváhejte. Pro všechny soudní exekutory je možnost nezávazného vyzkoušení na 3 měsíce zdarma!

PORTÁL DRAŽEB

email: helpdesk@portaldrazeb.cz

tel.: 211 155 321

www.portaldrazeb.cz

VÝKON ROZHODNUTÍ A EXEKUCE V LETECH 1948–1989

JUDr. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.

děkan Fakulty právnické ZČU
člen redakční rady Komorních listů

Období následující po únoru 1948 bylo etapou, kterou lze stručně charakterizovat jako období tzv. komunistického práva. Pro léta 1948–1989 bylo ve všech oblastech právního řádu typické přejímání sovětských vzorů, podřízení práva vládnoucí marxisticko-leninské ideologii a v neposlední řadě zneužití práva k upevnění moci Komunistické strany Československa, nezřídka zprvu pod záminkou odstranění tzv. buržoasních pořádků a boje proti třídnímu nepříteli, později budování socialismu.¹

Periodizaci vývoje právní úpravy exekuce a výkonu rozhodnutí v letech 1948–1989 lze v zásadě stanovit podle platnosti a účinnosti v té které době vydaných a aplikovaných procesních předpisů. Při hodnocení jednotlivých úseků je však třeba vzít v úvahu i dobovou právní úpravu organizace soudnictví a v neposlední řadě též kontext celého právního řádu a politické situace.

Podle uvedených hledisek lze pro právní úpravu výkonu rozhodnutí a exekuce stanovit tři základní etapy, a to

- od 25. února 1948 do 31. prosince 1950 – období tzv. právnické dvouletky,
- od 1. ledna 1951 do 31. března 1964 – období účinnosti zákona č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních (občanský soudní řád), a
- od 1. dubna 1964 do 17. listopadu 1989 – období účinnosti zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, do sametové revoluce.

Období tzv. právnické dvouletky (25. února 1948–31. prosince 1950)

V období následujícím po tzv. vítězném únoru zpočátku nadále formálně platily předúnorové právní předpisy.

¹ Blíže srov. BOBEK, M., MOLEK, P., ŠIMÍČEK, V. (eds.): *Komunistické právo. Kapitoly z dějin bezpráví*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2009.

V rámci exekučního práva se to týkalo jak v českých zemích exekučního řádu z roku 1896 a souvisejících předpisů, tak právní úpravy platné na Slovensku, odvíjející se od zákonného článku LX/1881, o exekučním řízení. Obdobně jako tomu bylo v rámci prakticky celého právního řádu, i v této oblasti byl tento stav považován pouze za přechodný.

Nový režim zahájil práce na reformě justice označované jako zlidovění soudnictví záhy po uchopení moci, a tak již dne 22. prosince 1948 se Národní shromáždění Československé republiky usneslo na zákonu č. 319/1948 Sb., o zlidovění soudnictví. Řečeno slovy zpravodajky k zákonu za ústavněprávní výbor Zdeňky Patschové, mimochodem první československé ženy – soudkyně, „*Únor 1948 znamená tedy rozšíření zásady účasti lidu na úseku soudnictví. Osnova zákona o zlidovění soudnictví, která uvádí v život zásady této účasti lidu na úseku soudnictví, je dalším rozvinutím lidové demokracie a je prohloubením jejího opravdového a nového demokratismu. Ústava z 9. května 1948 nezná již rozdělení moci na moci tři, nýbrž zná jenom jedinou moc, která všechna patří lidu. Je logickým důsledkem tohoto nového pojetí, že v soudním aparátu při rozhodování se musí projevit lid.*“²

Hlavním deklarovaným cílem zákona o zlidovění soudnictví bylo zřízení instituce soudců z lidu, dílčím způsobem se však dotkl i exekučního řádu zrušením ustanovení o soudní příslušnosti v exekučním řízení. Podle ustanovení § 25 zákona o zlidovění soudnictví byly věci exekuční s výjimkou sporů vzniklých za exekučního řízení nebo z jeho podnětu a rozhodnutí o odkladu exekučních úkonů svěřeny samosoudci u okresního soudu jakožto soudu první instance.

K další dílčí novele exekučního řádu z roku 1896 došlo například zákonem č. 266/1949 Sb., o zatímních změnách v některých občanských věcech právních, jímž bylo zrušeno ustanovení § 382 odst. 8 exekučního řádu o zajišťovacím prostředku „*určení výživy, kterou manžel zatím má dávat své manželce a svým dítkám, povolení odděleného bydliště nebo nařízení zatímního přijetí do společné domácnosti*“.

Poté, kdy byla usneseními vlády ze dne 7. července a 14. července 1948 vyhlášena právníková dvouletka a Ministerstvu spravedlnosti bylo uloženo do 1. září 1950 předložit návrhy klíčových zákonů pro jednotlivá právní odvětví, byly zahájeny i práce na kodifikaci občanského soudního řízení. Ministry spravedlnosti byli v uvedeném období bývalý advokátní koncipient Alexej Čepička (25. února 1948–25. dubna 1950) a po něm komunistický

právník, bývalý advokátní koncipient a později novinář Štefan Rais (do 14. září 1953).

Výsledkem legislativních prací se stal vládní návrh zákona o řízení ve věcech občanskoprávních (občanský soudní řád), který spolu s návrhem občanského zákoníku projednalo Národní shromáždění na 49. schůzi volebního období 1948–1954 jako sněmovní tisk č. 520. Zpravodajem ústavněprávního výboru byl předseda ústavněprávního výboru, poslanec, slovenský právník a politik Kornel Haim, který mimo jiné uvedl:

„*Do nového občianskeho súdneho poriadku sú zahrňované aj ustanovenia o exekúcii. Naproti tomu nepreberáme do občianskych formálnych predpisov ustanovenia o konkurze a vyrovnaní ako typicky kapitalistické právne ustanovizne. Exekúcie podľa osnovy nebudú nástrojom uplatňovania vykorisťovateľských kapitalistických záujmov. Podľa osnovy bude ľudový súd na základe zásad socialistickej zákonitosti dbať o to, aby pravda a spravodlivosť, ustálené rozhodnutím ľudového súdu, boli aj v konkrétnych opatreniach prevedené. Súd po návrhu vymáhajúcej strany bude sa starať o to, aby všeobecný záujem a záujem pracujúcich bol exekučným konaním uplatnený. Už dnes je exekútor na našich dedinách a u pracujúcich neznámy a počet exekúcií klesne na minimum.*

„*Pre zvýšenú ochranu majetku a záujmov štátu, národných a komunálnych podnikov a Ústrednej národnej poisťovne osnova ustanovuje, že proti týmto možno nariadiť exekúciu pre peňažné pohľadávky len vtedy, keď príslušný dozorný orgán označí súdu časti majetku, ktoré možno postihnúť exekúciou, popr. exekučné prostriedky, ktoré možno použiť. Ten istý cieľ sleduje aj ustanovenie § 481 osnovy, keď ustanovuje, že najneskôr pred začatím dražby môžu socialistickej právnické osoby prejavit, že prijímajú nehnuteľnú vec za odhadnú cenu.*“³

Potlesk pak sklídl řečník za připomenutí unifikace občanského soudního řízení slovy:

„*Panie a páni! Keď som takto prehovoril o falošnosti kapitalistického procesného práva a referoval o našom novom občianskom súdnom poriadku, dovoľte mi, aby som zdôraznil ešte jednu skutočnosť. Predkladá sa plénu Národného zhromaždenia zákon, ktorého autentické znenie je v reči slovenskej. Toto je ďalším výrazom spolupatričnosti a osudovej spätosti národa českého a slovenského v tejto republike.*“⁴

O atmosféře přijetí občanského soudního řádu svědčí i to, že podle stenografického záznamu bylo o návrhu

² Srov. Národní shromáždění republiky Československé 1948–1954. Stenoprotokoly. 21. schůze. 22. prosince 1948 [dostupné z: NS RČS 1948–1954, 21. schůze, část 1/18 (22. 12. 1948) (psp.cz)].

³ Srov. Národní shromáždění republiky Československé 1948–1954. Stenoprotokoly. 49. schůze. 25. října 1950 [dostupné z: NS RČS 1948–1954, 49. schůze, část 1/12 (25. 10. 1950) (psp.cz)].

⁴ Srov. tamtéž.

zákona hlasováno zvednutím ruky a, aniž by došlo ke sčítání hlasů, předsedající místopředseda Poslanecké sněmovny František Komzala konstatoval:

„To je väčšina. Tým Národne zhromaždenie prijalo túto osnovu zákona podľa zprávy výborovej,“⁵ načež poslanci povstali a následoval dlouhotrvající potlesk. Zákon pak vstoupil v účinnost dnem 1. ledna 1951 pod č. 142/1950 Sb.

Období účinnosti zákona č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních (občanský soudní řád) – 1. ledna 1951–31. března 1964

Zákon č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních (občanský soudní řád) (dále jen „občanský soudní řád z roku 1950“) přinesl do procesního práva řadu zásadních změn. V rámci jednoho právního předpisu tak byla zahrnuta nejen doposud samostatně upravená řízení sporné a nesporné, ale též řízení exekuční a řízení před rozhodci.

Exekučnímu řízení byla věnována třetí část občanského soudního řádu z roku 1950, rozdělená do čtyř hlav, upravujících společná ustanovení, exekuci k vydobytí peněžitých pohledávek, exekuci k vydobytí nepeněžitých plnění a exekuční likvidaci. Jednotlivé hlavy jsou rozděleny na díly a tituly, celkem se jednalo zprvu o 279 paragrafů.

Podle zmiňovaných společných ustanovení bylo exekuci možno povolit pouze na základě vykonatelného exekučního titulu. Tím byla kromě obvyklých exekučních titulů též vykonatelná rozhodnutí prokurátora ve věcech trestních, jež postihovalo majetek, výměr nebo výkaz nedoplatků, prohlášený zákonem za vykonatelný soudní exekuci a vykonatelné rozhodnutí úřadu (orgánu veřejné správy), šlo-li o exekuci na nemovité věci nebo na právo stavby.

Příslušným k povolení exekuce byl obecný soud dlužníka, k exekuci na nemovité věci či na pohledávky a jiná práva k nemovitým věcem byl příslušným knihovní soud nebo soud, v jehož obvodu je nezapsaná nemovitá věc. Návrh na povolení exekuce bylo možno podat u soudu, který se jako rozhodující soud prvé stolice zúčastnil ve věci, o které bylo vydáno rozhodnutí nebo uzavřen soudní smír tvořící exekuční titul. V takovém případě soud vyznačil na svém rozhodnutí doložku právní moci a postoupil věc příslušnému exekučnímu soudu.

O návrhu na povolení exekuce rozhodoval soudce, senátu příslušelo rozhodovat o námitkách dlužníka proti

exekuci, o odkladu exekuce, o určení náhrady, kterou má složit vydražitel nemovité věci, o nařízení exekuční likvidace, o ustanovení a odvolání správce podstaty, o ponechání pohledávek a věcí dlužníkovi, o námitkách proti konečné zprávě o zpeněžení a proti vyúčtování odměny, o vydání rozvrhového usnesení a o zrušení exekuční likvidace. Rozhodováno bylo v zásadě bez ústního jednání.

K provedení exekuce byli u soudu ustanoveni výkonní úředníci, kteří byli při provádění exekuce vázáni příkazem soudu. Výkonní úředníci mohli upustit od provedení exekučního úkonu, jen navrhl-li to vymáhající věřitel nebo prokázal-li dlužník, že vymáhající věřitel byl uspokojen. Výkonní úředníci byli oprávněni přijmout od dlužníka plnění, zprostředkovat vzájemné plnění vymáhajícího věřitele, které souviselo s výkonem exekuce, a v případech zákonem stanovených provádět všechny úkony, jichž bylo třeba k výkonu exekuce.

Proti státu, rozpočtovým organizacím a proti hospodářským organizacím státního socialistického sektoru bylo možné povolit exekuci pro peněžité pohledávky jen tehdy, jestliže příslušný dozorčí orgán označil soudu částí majetku, které mohly být exekucí postiženy, popřípadě označil exekuční prostředky, jichž bylo lze užít. Soud měl vyzvat příslušný dozorčí orgán, aby se vyjádřil do třiceti dnů, a šlo-li o exekuci odepsáním z účtu u peněžního ústavu, do deseti dnů. Nevyjádřil-li se tento orgán v uvedené lhůtě, bylo možno exekuci povolit a v ní pokračovat, pokud však byla exekuce vůbec přípustná. Exekuce, jež by byla povolena bez splnění uvedených požadavků, jakož i všechny vykonané exekuční úkony, byly neplatné. Soud pak měl zrušit exekuci i všechny exekuční úkony z úřední povinnosti. Prováděcím předpisem byla vyhláška ministra spravedlnosti č. 356 Ú. l., kterou se vypočítávají právnické osoby požívající ochrany v exekuci a příslušné dozorčí orgány. Obdobně se postupovalo v případě družstev a jiných právnických osob, o nichž tak stanovila vláda vládním nařízením č. 176/1950 Sb., o způsobu a rozsahu exekuce proti družstvům a jiným právnickým osobám. Novelou občanského soudního řádu č. 68/1952 Sb. se k této kategorii peněžitých pohledávek přiřadily pohledávky zemědělců a jednotných zemědělských družstev z povinných dodávek zemědělských výrobků státu (prováděcí nařízení ministra spravedlnosti č. 12/1953 Sb.).

K dalšímu zúžení okruhu dlužníků, vůči nimž bylo možno vést exekuci podle úpravy v občanském soudním řádu z roku 1950, došlo na základě vládního nařízení ze dne 12. května 1953, č. 47/1953 Sb., o státní arbitráži, jež svěřilo státní arbitráži pravomoc rozhodovat předmluvní a majetkové spory mezi podniky, organizacemi a zařízeními socialistického sektoru i orgány státní správy. Výkon arbitrážních rozhodnutí pak speciálně upravovala mimo rámec soudní exekuce vyhláška ministerstev spravedlnosti a financí č. 149/1957 Ú. l., o výkonu arbitrážních rozhodnutí. Předchozí právní úprava, daná zákonem ze

⁵ Srov. tamtéž.

dne 13. července 1950, č. 99/1950 Sb., o hospodářských smlouvách a státní arbitráži, totiž ještě předpokládala, že nález komise státní arbitráže lze vykonat pořadem soudní nebo správní exekuce.

Z popsané konstrukce exekučního řízení je na první pohled zřejmý dobový předpoklad, že exekuci jako věřitel povede především stát, orgány státní správy, státní nebo družstevní právnické osoby, respektive socialistické právnické osoby proti dlužníkům fyzickým osobám.

x x x

V rámci likvidace soukromého sektoru po únoru 1948 zbývalo v této etapě komunistickému režimu masově zlikvidovat především soukromé řemeslo, maloobchod a živnosti a zestátnit domovní majetek.

Jedním z nástrojů k tomuto cíli se stala i měnová reforma, uskutečněná podle zákona ze dne 30. května 1953, č. 41/1953 Sb. Při projednávání jeho návrhu v Národním shromáždění se v tomto směru vyjádřilo více poslanců, neskrývaně to řekl například pražský komunistický poslanec Jaroslav Kolář:

„Reforma měny je pádnou ranou zbytkům buržoasie, kulakům a šmelinářům, kterým se v roce 1945 podařilo přelít bezcenné okupační peníze do zboží a pak postupně je směňovat za novou měnu. Velké sumy, které jsou dosud v rukou těchto našich nepřátel, jim umožňovaly nejrůznějšími formami narušovat naše hospodářství, občas vyvolávat paniky na trhu, narušovat plynulé zásobování a tvořit si finanční základnu k různým nepřátelským pokusům. A s tím bude dnes definitivně a rázně skoncováno. Třídní charakter všech těchto opatření podtrhuje také to, že současně s nimi se provádí zvýšení mezd a platů, zvýšení rodinných přídatků téměř na dvojnásobek a zvýšení důchodů. I tato skutečnost je dalším přesvědčivým dokladem soustavné, velké a neochabující péče strany a vlády o prospěch a blaho našeho pracujícího lidu. Zatím co měnová reforma tvrdě postihne všechny zbytky buržoasie a šmelinářů, kteří dosud nacházeli cesty a prostředky, jak blahobytně žít na úkor pracujícího lidu, znamená souhrn opatření vůči pracujícím významnou skutečnost, že se nejen zachovává, ale namnoze ještě zvyšuje reálná hodnota jejich mezd a platů.“⁶

Měnovou reformou se znehodnotila peněžní hotovost a peněžní vklady, peněžní úspory byly tímto krokem prakticky zlikvidovány.

Dalším nástrojem, který měl posloužit k likvidaci tzv. soukromého vlastnictví, se stala i ustanovení občanského

soudního řádu o exekuci. Vyplývá to ze systematiky jeho hlavy druhé třetí části o exekuci k vydobytí peněžitých pohledávek, kde je jako první podrobně upravena exekuce na nemovité věci.

Exekuce na nemovité věci se vykonávala zřízením exekučního zástavního práva na nemovité věci nebo exekuční dražbou nemovitých věcí. Ke dražbě nemovité věci mohlo dojít tehdy, nevázo-li na ní zástavní právo. Socialistické právnické osoby byly upřednostněny potud, že nejpozději před začátkem výkonu dražby mohly prohlásit, že přejímají nemovitou věc za odhadní cenu. Pokud se tak stalo, soud vyslovil, že se od výkonu dražby upouští.

Možnost exekuce na nemovité věci byla hrozbou zejména pro vlastníky činžovních domů. Těm byly záměrně kladeny překážky tak, aby nemohli financovat údržbu a opravy bez nevýhodných půjček. Pro nesplácení půjček se mohli snadno ocitnout v situaci, která vyústila v exekuční dražbu.

Druhou možností bylo pro vlastníka činžovního domu snažit se opravy a udržovací práce odkládat, což se však stalo záminkou k přijetí zákona č. 71/1959 Sb. o opatřeních týkajících se některého soukromého domovního majetku, podle něhož mohl národní výbor rozhodnout o provedení úpravy domu i bez vlastníkovou souhlasu a poté, převýšila-li pohledávka na náhradu vynaložených nákladů spolu s ostatními pohledávkami organizací státního socialistického sektoru zajištěnými zástavním právem na nájemním domu dvě třetiny hodnoty domu před jeho úpravou, mohl výkonný orgán okresního národního výboru rozhodnout, že nájemní dům spolu se stovebním pozemkem, na kterém je vystavěn, a se zahradou hraničící s tímto pozemkem, pokud patří vlastníku nájemního domu, přechází do státního socialistického vlastnictví.

Není divu, že obě nastíněné varianty převzetí nemovitých věcí tvořících domovní majetek státem se staly důvodem pro úspěšné uplatnění restitučního nároku podle polistopadových restitučních předpisů. I příklad způsobu zestátnění domovního majetku dokládá, že komunistické právo upřednostňovalo ochranu socialistického společenského vlastnictví.

x x x

Občanský soudní řád z roku 1950 umožňoval k vymožení peněžitého plnění exekuci na movité věci. Se zabavenými movitými věcmi nebo penězi, pokud nebyly vyloučeny z exekuce proto, že je dlužník potřeboval k výkonu svého povolání nebo zaměstnání, anebo k existenci své nebo osob, kterým byl podle zákona povinen poskytovat úhradu na osobní potřeby, u nichž by exekuce odporovala veřejným anebo veřejně uznaným zájmům nebo občanské pietě anebo je nešlo zabavit podle zvláštních

⁶ Srov. Národní shromáždění republiky Československé 1948–1954. Stenoprotokoly. 76. schůze. 30. května 1953 [dostupné z: NS RČS 1948–1954, 76. schůze, část 1/4 (30. 5. 1953) (psp.cz)].

předpisů, naložil výkonný úředník soudu podle dalších okolností. Peníze mohl v zásadě i vydat vymáhajícímu věřiteli, věci podléhající zkáze mohl prodat z volné ruky nebo mohl za úředně stanovenou nebo odhadní cenu převzít vymáhající věřitel, jinak byly vráceny dlužníkovi. Ostatní zabavené věci se prodávaly v exekuční dražbě.

Dalšími způsoby exekuce na peněžité plnění byly exekuce na peněžité pohledávky a plat a exekuce odepsáním z účtu u peněžního ústavu. K vydobytí peněžité pohledávky bylo možno vést exekuci i na jiná majetková práva dlužníka, pokud byla zcizitelná nebo pokud bylo možné, aby jejich výkon byl přenesen na jinou osobu. Zde přicházel v úvahu i exekuční pronájem práva, založený exekuční dražbou.

Občanský soudní řád z roku 1950 znal institut přednostních pohledávek či omezení exekuce.

Exekuce nesměla být vykonána ve větším rozsahu, než bylo nezbytně třeba k uspokojení nároku vymáhajícího věřitele. Soud mohl již při povolování exekuce omezit její povolení jen na některý z navržených druhů majetku nebo na určitou jeho část, bylo-li zřejmé, že to stačí k uspokojení nároku vymáhajícího věřitele.

x x x

K exekučním titulům k vydobytí nepeněžitých nároků patřily exekuce k vydobytí nepeněžitých nároků, exekuce k vydobytí nároku na hmotné rozdělení majetkového společenství a na úpravu hranic, exekuce k vydobytí nároku na rozdělení společné nemovité věci prodejem a exekuce k vydobytí nároku na nezastupitelný čin povinné strany.

Způsoby vydobytí nepeněžitých nároků byly exekuce na vydání nebo dodání movitých věcí, exekuce vyklizením a exekuce k vydobytí nároku na zřízení nebo zrušení práv k nemovitým věcem.

Exekuci na vydání nebo dodání movitých věcí i cenných papírů mohl v případě ochoty povinné osoby či třetí osoby, jež je držela, je vydat, provést výkonný úředník, který dobrovolně vydanou věc předal vymáhajícímu věřiteli. Na listinách se poznamenalo, že odevzdání bylo vykonáno k uspokojení označeného vymáhaného nároku. Písemná prohlášení, jichž bylo podle občanského práva zapotřebí k odevzdání, vydal exekuční soud nebo z jeho zmocnění výkonný úředník. V případě, že nebyla ochota k vydání, postupovalo se podle ustanovení o exekuci na peněžité pohledávky o zabavení věci.

V případě exekuce vyklizením občanský soudní řád z roku 1950 rozlišoval vyklizení nemovité věci a vyklizení bytu. Vyklizení nemovité věci provedl výkonný úředník tak, že „odstranil“ povinnou stranu a osoby, které

jsou na vyklizované nemovité věci jen na základě práva povinné strany. Podle potřeby odstranil i jejich movité věci a odevzdal nemovitou věc, popřípadě její část vymáhajícímu věřiteli.

Při exekuci vyklizením bytu bylo podstatné, zda povinná osoba měla nárok na náhradní byt nebo náhradní ubytování, případně zda stačilo pouze zajištění přístřeší. K exekuci mohlo být přistoupeno až poté, kdy vymáhající věřitel potvrzením výkonného orgánu místního národního výboru prokázal, že náhradní byt či náhradní ubytování jsou zajištěny. V ostatních případech se vyklizení provedlo do poskytnutého přístřeší. Povinná strana byla o termínu provedení exekuce předem vyrozuměna. Movité věci, které měly být odstraněny a nebyly předmětem exekuce, odevzdal výkonný úředník povinné straně, případně jejímu zmocněnci nebo dorostlé osobě její domácnosti. Pokud to nebylo možné, místní národní výbor věci uschoval po dobu jednoho roku na náklad povinné osoby, poté byly zabaveny a prodány.

Exekuce k vydobytí nároku na knihovní zápis práva k nemovité věci se vykonalo příslušným knihovním zápisem, prohlášení povinné strany, jež se jinak vyžadovalo k zápisu, bylo nahrazeno exekučním titulem. Tento způsob exekuce měl být evidentně zaměřen proti soukromým vlastníkům nemovitých věcí a ve prospěch socialistických právnických osob. Ty se tak mohly domoci zápisu vlastnického práva i bez souhlasu povinné osoby jen na základě listin či exekučního titulu. Listiny potřebné k zápisu mohl výkonný úředník na základě pokynu soudu povinné osobě odejmout. Nutno však dodat, že souběžně s občanským soudním řádem z roku 1950 účinný občanský zákoník ze dne 25. října 1950, č. 141/1950 Sb. předznamenával definitivní úpadek ve vedení zápisů v pozemkových knihách a v pozemkovém katastru. Po založení Jednotné evidence půdy, završující provedení kolektivizace zemědělství, založené nikoliv právním předpisem, ale pouhým vládním usnesením z 25. ledna 1956, přestaly být pozemkové knihy a pozemkový katastr vedeny a udržovány.

Obdobný osud pak měla zákonitě i exekuce k vydobytí nároku na hmotné rozdělení majetkového společenství a na úpravu hranic, spočívající v tom, že úkony potřebné podle exekučního titulu vykonat k hmotnému rozdělení společné nemovité věci nebo jiné společné majetkové podstaty či k upravení sporné hranice provedl s příbráním znalců exekuční soud. Dalším způsobem výkonu rozhodnutí ve vztahu k nemovitým věcem byla exekuce k vydobytí nároku na rozdělení společné nemovité věci prodejem.

Exekuce k vydobytí nároku na zastupitelný čin povinné strany se prováděla tak, že soud zmocnil vymáhajícího věřitele, aby čin vykonal sám nebo ho dal vykonat na náklad a nebezpečí povinné strany, které mohl uložit, aby tento soudem určený náklad předem zaplatila.

Exekuce k vydobytí nároku na nezastupitelný čin povinné strany se prováděla formou ukládání pokut.

Občanský soudní řád z roku 1950 upravoval i exekuční likvidaci, jež nahrazovala zrušené konkursní řízení. Exekuční likvidace se prováděla prodejem veškerého majetku dlužníka, pokud nebyl vyloučen z exekuce, a rozdělením výtěžku mezi všechny věřitele. Kromě dlužníka samotného či věřitele mohl návrh na exekuční likvidaci dlužníka podat i okresní národní výbor příslušný podle bydliště dlužníka. Likvidaci právnické osoby bylo možno provést též na návrh jejího dozorčího orgánu. Soud mohl nařídít likvidaci za exekuce i bez návrhu, pokud bylo více vymáhajících věřitelů, kteří nemohli být uspokojeni navrženými exekucemi ani jinými exekučními prostředky. Bez návrhu však nešlo nařídít likvidaci právnické osoby. Z textu zákona je i jinak patrné, že s variantou exekuční likvidace se ve vztahu k socialistickým právnickým osobám prakticky vůbec nepočítalo.

x x x

Právní úprava exekuce daná občanským soudním řádem z roku 1950 byla doplňována a měněna pouze dílčím způsobem.

Zákonem ze dne 30. října 1952, č. 68/1952 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád, v oficiální slovenské verzi „*ktorým sa mení a doplňuje občiansky súdny poriadok*“, byly zavedeny instituty exekuce k vydobytí nároku na rozdělení společné movité věci prodejem a exekuce k vydobytí nároku na nezastupitelný čin povinné strany, která se prováděla formou ukládání pokut. Obdobně se postupovalo v případech novelou zavedeného výkonu některých rozhodnutí, který byl poněkud nesystematicky zařazen do druhé hlavy, prvního dílu občanského soudního řádu o věcech opatrovnických, věcech dětí v rodičovské moci a v poručenské péči. Jednalo se o případy výkonu rozhodnutí proti tomu, kdo se dobrovolně nepodrobí rozhodnutí soudu o rodičovské moci, výchově dětí, styku s nimi nebo o jejich umístění.

Navazujícími právními předpisy z let 1951–1964 byly pro oblast exekuce kromě již zmíněných pak zejména nařízení ministra spravedlnosti ze dne 19. prosince 1950, č. 180/1950 Sb., o exekuci na peněžité pohledávky a plat, nařízení ministra spravedlnosti ze dne 19. prosince 1952, kterým se vydává jednací řád pro soudy, zákonné opatření předsednictva Národního shromáždění ze dne 22. listopadu 1955, č. 57/1955 Sb., kterým se upravuje urychlené vymáhání pohledávek na úhradu osobních potřeb nezletilých dětí, zákonné opatření předsednictva Národního shromáždění ze dne 15. prosince 1955, č. 63/1955 Sb., o soudní exekuci odepsáním z účtu u peněžního ústavu a vyhláška ministra spravedlnosti č. 149/1958 Ú. l., o rozsahu přípustnosti exekuce na pracovní odměnu osob, na nichž se vykonává trest odnětí svobody, a chovanců

výchoven dorostu, jež byla novelizována vyhláškou ministra spravedlnosti ze dne 18. dubna 1961, č. 34/1961 Sb., kterou se mění rozsah přípustnosti exekuce na pracovní odměnu osob, na nichž se vykonává trest odnětí svobody.

Právní úprava exekuce vycházející z občanského soudního řádu z roku 1950 byla v účinnosti příliš krátkou dobu na to, aby se k ní vytvořila bohatá judikatura. Exekuce byla v té době jedním z četných režimních prostředků hrozby donucení, zejména v politickém prostředí padesátých let si povinné osoby stěželi mohly dovolit účinně se exekuci, obzvláště byl-li vymáhajícím věřitelem stát, za pomoci právních prostředků bránit. V širších souvislostech byla právní úprava exekuce nasměrována k účelům tzv. třídního boje zejména proti soukromým vlastníkům nemovitých věcí. Odborná literatura věnovaná speciálně ustanovením o exekuci zákonitě není příliš obšírná, za zmínku stojí například monografie Zdeňka Česky *Exekuce na plat*⁷ z roku 1959 či článek téhož autora *Potřeba nové úpravy výkonu rozhodnutí v občanských věcech*⁸, publikovaný v roce 1962 v časopisu *Právník*, který však vznikl již v souvislosti s přípravami nového občanského soudního řádu. Komentář k občanskému soudnímu řádu z roku 1950⁹ vydal v letech 1951 a 1952 v české i slovenské verzi procesualista František Štajgr a učebnici občanského práva procesního¹⁰ v letech 1953 a 1954 kolektiv pod autorským vedením téhož autora.

Období účinnosti zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, do sametové revoluce – 1. dubna 1964–17. listopadu 1989

Občanský soudní řád ze dne 4. prosince 1963, č. 99/1963 Sb. byl vydán v období, kdy byl podle Prohlášení Ústavy z 11. července 1960, č. 100/1960 Sb.: „*Socialismus v naší vlasti zvítězil!*“ Ustanovení citované socialistické Ústavy se pak měla promítnout do celého právního řádu Československé socialistické republiky, a to i s přihlédnutím k tomu, že po cestě ke komunismu měl pracující lid jít „*dále ruku v ruce s naším velkým spojencem, bratrským Svazem sovětských socialistických republik, a se všemi ostatními přátelskými zeměmi světové socialistické soustavy, jejímž je naše republika pevným článkem*“. To se projevovalo konkrétně v tom, že vládní návrh nového občanského soudního řádu reflektoval i zásady dané v Zásadách občanského soudního řízení SSSR a svazových republik schválených zákonem SSSR z 8. prosince 1961, č. 526.

⁷ Srov. ČEŠKA, Z. *Exekuce na plat*. Praha: Orbis, 1959.

⁸ Srov. ČEŠKA, Z. *Potřeba nové úpravy výkonu rozhodnutí v občanských věcech*. *Právník*, 1962, s. 390–405.

⁹ Srov. ŠTAJGR, F. *Občanský soudní řád: stručný výklad zákona ze dne 25. 10. 1950, čís. 142 Sb.* Praha: Orbis, 1951; též: *Občiansky súdny poriadok – stručný výklad zákona zo dňa 25. októbra 1950, čís. 142 Sb.* Bratislava: Tatran, 1952.

¹⁰ Srov. ŠTAJGR, F. a kol. *Občanské právo procesní*. Praha: SPN 1953, 1954.

Občanský soudní řád, který byl projednán Národním shromážděním¹¹ tentýž den jako vládní návrh zákona o rodině č. 94/1963 Sb., měl přinést zjednodušení právní úpravy. Podle slov zpravodaje návrhu zákona, poslance za Československou stranu socialistickou Bohuslava Kuchery „stejně jako občanský zákoník zaměřuje se i občanský soudní řád na vztahy, které jsou v naší společnosti typické. Nejvýrazněji se to projevuje v úpravě výkonu rozhodnutí, kde se podrobně upravují zejména srážky ze mzdy a upouští se od takových prostředků výkonu rozhodnutí, které v socialistické společnosti ztrácejí svůj ekonomický význam“.

Důvodová zpráva¹² proklamovala, že „lze očekávat, že s postupujícím vývojem naší společnosti a s růstem socialistického uvědomění občanů se bude dobrovolné plnění uložených povinností stávat čím dál tím více samozřejmostí“. Zpráva se zabývala i změnou terminologie:

„Na rozdíl od dosavadní úpravy upouští osnova od názvu ‚exekuce‘, kterého se užívá v buržoasních procesních předpisech. Termín ‚exekuce‘ je z minulé doby u našich pracujících příliš spjat s představou tvrdého postupu buržoasního státního aparátu proti dlužníkům kterými byli ve většině případů dělníci, drobní rolníci a nevýznamní příslušníci inteligence, zatímco jako věřitelé vystupovali především příslušníci vládnoucí třídy kapitalistické. Osnova nahrazuje proto termín ‚exekuce‘ vhodnějším českým názvem ‚výkon rozhodnutí‘, který plně vystihuje smysl ustanovení páté části.“

Pátá část občanského soudního řádu z roku 1963 byla členěna do šesti hlav, zprvu o 101 paragrafu.

Důvody, pro něž mohla být právní úprava výkonu rozhodnutí zjednodušena, byly ve skutečnosti jiné, než uváděla citovaná důvodová zpráva. Poté, kdy byl na přelomu 50. a 60. let zestátněn domovní majetek a zemědělské usedlosti předtím kolektivizovány, výrazně se zmenšil okruh vlastníků nemovitostí v tzv. osobním vlastnictví. Další skutečností, na kterou je třeba vzít zřetel, bylo s účinností od 1. ledna 1957 zavedení skutkové podstaty trestného činu příživnictví novelou trestního zákona č. 86/1950 Sb., danou zákonem ze dne 19. prosince 1956, kterým se mění a doplňuje trestní zákon č. 86/1950 Sb. Podle nově vloženého ustanovení § 188a se tak příživnictví dopustil ten, kdo se živil nekalým způsobem a vyhýbal se poctivé práci. Pachatelé hrozil trest odnětí svobody v rozmezí od tří měsíců až na dvě léta. Skutková podstata příživnictví pak prošla od účinnosti trestního zákona č. 140/1961 Sb. vývojem, který směřoval k jejímu rozšíření, upřesnění a přísnějšímu potrestání. Není pak

divu, že v době přijetí občanského soudního řádu z roku 1963 se již srážky ze mzdy jeví jako nejsnazší, nejefektivnější a posléze nejrozšířenější způsob výkonu rozhodnutí na peněžité plnění.

Občanský soudní řád z roku 1963 pro výkon rozhodnutí ukládajícího zaplatit peněžité částky stanovil kromě srážek ze mzdy příkázání pohledávky, prodej movitých věcí a nemovitostí. Výkon rozhodnutí ukládajícího jinou povinnost šlo podle povahy věci provést vyklizením, odebráním věci, rozdělením společné věci a provedením prací a výkonů. V případě, že byl povinný předlužen, mohl některý z oprávněných navrhnout provedení likvidace majetku povinného. Výkon rozhodnutí o výchově nezletilých dětí byl zařazen do první hlavy páté části s odůvodněním, že se jedná „o výkon rozhodnutí, i když se jeho provedení vymyká běžnému pojetí výkonu rozhodnutí v jiných případech. Při tomto výkonu rozhodnutí mohou soudu významně přispět na pomoc národní výbory a společenské organizace; proto zde soud postupuje v úzké součinnosti s nimi.“¹³

Občanský soudní řád z roku 1963 je v době vydání této publikace platným právním předpisem, a to včetně ustanovení o výkonu rozhodnutí. Do listopadu 1989 byla ustanovení části páté o výkonu rozhodnutí novelizována zákonem ze dne 26. dubna 1973, č. 49/1973 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád, a zákonem ze dne 10. listopadu 1982, č. 133/1982 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád. Jednalo se přitom o drobné novelizace, které výrazně nezměnily koncepci a obsah původní právní úpravy z roku 1963.

Za tři roky po novele z roku 1982 pak byl vydán v nakladatelství Panorama Občanský soudní řád. Komentář,¹⁴ v němž podrobně ustanovení o výkonu rozhodnutí komentovali procesualisté Josef Fiala, Josef Rubeš, Zdeněk Češka, Alena Winterová, Antonín Mokřý a Antonín Tripes. Tento komentář v podstatě uzavřel vývoj předlistopadové komentářové literatury k občanskému soudnímu řádu z roku 1963. Nutno konečně dodat, že ještě pro generaci dnešních šedesátníků se jedná o podobu občanského soudního řádu z roku 1963, kterou poznali při právnických studiích a aplikovali ji v praxi. Je tak zákonité, že v této generaci dochází, řečeno slovy moravského historika Jiřího Malíře, k mísení paměti s historií.

x x x

Jak již bylo řečeno, nejčastější používaným způsobem výkonu rozhodnutí pro peněžité plnění byly srážky ze mzdy.

¹¹ Srov. Národní shromáždění republiky Československé 1960–1964. Stenoprotokoly. 22. schůze. 4. prosince 1963 [dostupné z: NS RČS 1960–1964, 22. schůze, část 2/20 (4. 12. 1963) (psp.cz)].

¹² Srov. Důvodová zpráva k vládnímu návrhu občanského soudního řádu. Národní shromáždění republiky Československé 1960–1964 [dostupné z: NS RČS 1960–1964, tisk 147, část č. 10 (psp.cz)].

¹³ Srov. tamtéž.

¹⁴ Srov. FIALA, J., RUBEŠ, J., ČEŠKA, Z., WINTEROVÁ, A., MOKŘÝ, A., TRIPES, A. *Občanský soudní řád. Komentář*. Praha: Panorama, 1982.

V praxi často využívaným prostředkem k získání údajů pro podání návrhu na výkon rozhodnutí bylo ustanovení § 260 občanského soudního řádu, které umožňovalo účastníkovi, jemuž rozhodnutí přiznávalo právo, požádat soud o zjištění bydliště povinného, přičemž měl soud postupovat v součinnosti s jinými státními orgány a společenskými organizacemi. Na žádost oprávněného se měl předseda senátu dotázat toho, komu je zaplacení peněžité částky uloženo, zda a od koho pobírá mzdu nebo jiný pravidelný příjem, popřípadě u kterého peněžního ústavu má účet. Dotázaný byl povinen odpovědět soudu do jednoho týdne od doručení dotazu. Nesplnil-li tuto povinnost nebo uvedl-li v odpovědi úmyslně nepravdivé nebo neúplné údaje, mohl mu soud uložit pořádkovou pokutu.

Pokud byla oprávněnou socialistická organizace, mohla získat datum narození, rodné číslo, adresu bydliště a zaměstnavatele rovněž dotazem u Ústřední evidence obyvatel. Realita byla však v době normalizace taková, že dlužníka se v evidenci obyvatel nepodařilo dohledat, na odpověď k žádosti podle § 260 se nejednou čekalo více než dva roky a povinný stihl po učinění dotazu předsedou senátu změnit zaměstnavatele, takže například tzv. chroničtí neplatiči nájemného se výkonu rozhodnutí po léta úspěšně vyhýbali. Na druhé straně nalézací řízení probíhalo často v nepřítomnosti žalovaného dlužníka bez možnosti rozsudku pro zmeškání či rozsudku pro uznání. Účastníkovi neznámého pobytu soud ustanovil opatrovníka obvykle z řad pracovníků soudu, který byl jednání přítomen pouze podle záznamu v protokolu.

Uvedené nešvary vystihl v plné šíři případ Anny Novákové, který v polovině 80. let promysleli a realizovali právníci z právního oddělení Obvodního podniku bytového hospodářství v Praze¹⁵.

Na neexistující Annu Novákovou byla podána u Obvodního soudu pro Prahu 1 žaloba o zaplacení tvrzeného dlužného nájemného ve výši 150 Kčs. Poté, kdy se soudu nepodařilo doručit platební rozkaz, byla žalující organizace vyzvána ke sdělení data narození a místa bydliště žalované. Na dotaz učiněný u Ústřední evidence obyvatel přišla pochopitelně odpověď, že „jmenovaná evidencí neprochází“. Soudu byla zaslána kopie tohoto přípisu, předsedkyně senátu nato ustanovila Anně Novákové opatrovnici, soudní tajemnici Obvodního soudu pro Prahu 1. Při ústním jednání, jehož veřejnost tvořili všichni právníci OPBH Prahy 1, fakticky nepřítomná „opatrovnice navrhla zamítnutí žaloby“. Rozsudek soudu I. stupně nabyt právní moci po marném uplynutí lhůty pro podání odvolání. Následoval dotaz ve smyslu § 260 občanského soudního řádu, který pak zůstal až do listopadu 1989 bez odpovědi.

V řízení o výkon rozhodnutí byla převážně oprávněnou socialistická organizace, povinným občan. Dlužníky byli kromě neplatičů nájemného často také ti, kdož nespláceli splátky Multiservisu za televizor či tzv. černí pasažéři ve veřejné hromadné dopravě. Ve snaze navýšit dlužníkům vcelku bagatelní částky jistiny se zákonným tříprocentním úrokem a soudním poplatkem, přistoupily příslušné socialistické organizace postupně na model právního zastoupení advokátem.

Méně častý způsob výkonu rozhodnutí pro peněžité plnění bylo přikázání pohledávky, prakticky nepoužívaný byl prodej movitých věcí a prodej nemovitostí, který byl kromě občanského soudního řádu upraven v zákoně č. 95/1963 Sb., o státním notářství a o řízení před státním notářstvím (notářský řád). O likvidaci majetku se již v důvodové zprávě předpokládalo, že „nelze očekávat, že tento způsob výkonu rozhodnutí by našel rozsáhlé uplatnění v praxi. Osnova mu proto věnuje daleko méně ustanovení, než kolik dosavadní občanský soudní řád věnoval exekuční likvidaci. Exekuční likvidace jako pozůstatek konkursu a vyrovnání měla plně opodstatnění v době, kdy byl v našem státě ještě poměrně rozvinutý soukromý sektor. V důsledku dalšího ekonomického vývoje její význam však silně poklesl.“¹⁶

Ze způsobů výkonu rozhodnutí k uspokojení práv na nepeněžité plnění byl v praxi nejčastější výkon rozhodnutí vyklizením, respektive vyklizením bytu. Na místě je prováděl soudní vykonavatel, který přibíral k tomuto úkonu vhodnou osobu, podle možností zástupce místního národního výboru. Zajištění zámečnicků, balení a stěhování věcí bylo na oprávněném. Ten také musel k návrhu na výkon rozhodnutí předložit pravomocné rozhodnutí o přidělení náhradního bytu nebo náhradního ubytování.

Podle citovaného komentáře¹⁷ s odkazem na publikované soudní rozhodnutí R 27/1964 „opatření přístřeší pro povinného není povinností oprávněného, takže nepostará-li se o ně sám v zájmu urychlení výkonu, je to na samotném soudu. Přístřeší nelze zaměňovat s bytovou náhradou ve formě náhradního bytu nebo náhradního ubytování, jejichž přidělení je podmínkou vykonatelnosti rozhodnutí o vyklizení podle § 160 odst. 3.“

Jako velmi neefektivní se v praxi ukázal výkon rozhodnutí o výchově nezletilých dětí. V praxi se zejména v případech styku s nezletilými dětmi nezřídka stávalo, že oprávněný rodič kvůli průtahům při pokusech soudu o předejití výkonu rozhodnutí či délce intervalů mezi uloženými pokutami na výkon rozhodnutí rezignoval.

¹⁶ Srov. Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o státním notářství a o řízení před státním notářstvím (notářský řád). [dostupné z: NS RČS 1960-1964, tisk 144, část č. 4 (psp.cz)].

¹⁷ Srov. FIALA, J., RUBEŠ, J., ČEŠKA, Z., WINTEROVÁ, A., MOKRÝ, A., TRIPES, A. *Občanský soudní řád. Komentář*. Praha: Panorama, 1982.

¹⁵ Jmenovitě se jednalo o Stanislava Balíka a Jaroslava Procházkou.

U okresních soudů, respektive pražských obvodních soudů, které byly věcně a místně příslušné k výkonu rozhodnutí, byla tato agenda často pokládána za okrajovou, čemuž odpovídalo i nedostatečné personální obsazení exekučních oddělení. Neskončených věcí postupně přibývalo a lze konstatovat, že v listopadu 1989 již byla situace v oblasti výkonu rozhodnutí neúnosná.

x x x

Díky tomu, že občanský soudní řád z roku 1963 byl v účinnosti po delší dobu než jeho předchůdce, vznikla k němu i judikatura a odborná literatura. Mezi hlavní autory, kteří se této oblasti věnovali, patřili do listopadu 1989 převážně autoři citovaného komentáře. Josef Fiala vydal v roce 1966 praktickou příručku *Výkon rozhodnutí o výchově nezletilých dětí*¹⁸ a v roce 1972 monografii *Spory vznikající z podnětu výkonu rozhodnutí: (exekuční spory)*¹⁹, Antonín Tripes v řadě *Příručky ministerstva spravedlnosti v roce 1977* publikoval *Výkon rozhodnutí*²⁰. Časopisecky se výkonu rozhodnutí kromě uvedených autorů věnovali Oldřich Jehlička, Libuše Kučerová, Václav Nesrovnal, Ján Rešutík, Eva Sekaninová, Luboš Tichý, Jaroslav Tvrď a další. Praktickou příručbou byly opakovaně vydávané a doplňované *Právní nároky a jejich uplatňování*²¹ z pera advokáta Josefa Pužmana.

¹⁸ Srov. FIALA, J. *Výkon rozhodnutí o výchově nezletilých dětí*. Praha, 1962.

¹⁹ Srov. FIALA, J. *Spory vznikající z podnětu výkonu rozhodnutí: (exekuční spory)*. Praha: Univerzita Karlova, 1972

²⁰ Srov. TRIPES, A. *Výkon rozhodnutí*. Praha, Ministerstvo spravedlnosti, 1977.

²¹ Srov. PUŽMAN, J. *Právní nároky a jejich uplatňování*. Praha: Orbis, 1965.

x x x

Lze shrnout, že exekuce či později výkon rozhodnutí prošly v období komunistické totality vývojem, který v zásadě reflektoval vývoj politický. Po zrušení právní úpravy z konce 19. století se exekuce v občanském soudním řádu z roku 1950 stala mocenským nástrojem v třídním boji, právním prostředkem, který nebylo prakticky možné použít proti státu, socialistickým právníckým osobám a socialistickému vlastnictví.

Právní úprava daná občanským soudním řádem z roku 1963 přinesla značné zjednodušení výkonu rozhodnutí, a to především jako důsledek toho, že ve společnosti, jež byla deklarována jako socialistická, se jako s nejsnadnějším a nejběžnějším způsobem výkonu rozhodnutí již vystačilo se srážkami ze mzdy. Další způsoby výkonu rozhodnutí buď nebyly v praxi běžně uplatňovány, nebo jejich výkon byl zdlouhavý a neefektivní.

Již od 50. let exekuce či výkon rozhodnutí podle občanských soudních řádů byly vyloučeny mezi socialistickými právníckými osobami, respektive socialistickými organizacemi.

V rámci soudní organizace nebyla exekuční oddělení v období normalizace dostatečně personálně obsazena, ani organizačně a materiálně zajištěna.

Právní úprava a realie výkonu rozhodnutí tak byly ve stavu, který odpovídal tzv. reálnému socialismu. Tento stav byl pro následující období transformace společnosti a právního řádu zcela nepřijatelný.

NOVÝ DŮVOD ZASTAVENÍ EXEKUCE VE SVĚTLE KONFUZNÍ NOVELY „PO ŠESTI LETECH“

Mgr. Michael Glogr

doktorand na Právnické fakultě UK,
exekutorský koncipient, Exekutorský úřad Praha 4

Nový důvod zastavení exekuce ve světle konfuzní novely „po šesti letech“

Konfuzní novelou zákona č. 120/2001, o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů (dále jen „exekuční řád“), tj. zákonem č. 286/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, bylo zavedeno několik nových důvodů k zastavení exekučního řízení. Jedním z nich je tzv. zastavování exekucí po šesti letech, který byl dále modifikován novelou provedenou zákonem č. 214/2022 Sb., o zvláštních důvodech pro zastavení exekuce a o změně souvisejících zákonů, tedy zákonem, který zavedl speciální úpravu tzv. Milostivého léta II. Ačkoliv se to na první pohled nejeví zřejmé, došlo tím k jedné z největších systémových změn v exekučním právu s daleko systémovějšími dopady, než kdybychom milostivá léta počítali na desítky.

Zastavování exekucí po šesti letech

Účinnost

Tzv. zastavování exekucí po šesti letech je relativně novým důvodem pro zastavení exekuce a je upraven v ust. § 55 odst. 7 an. exekučního řádu. Tato úprava se použije i na řízení zahájená přede dnem, kdy tato úprava nabyla účinnosti, tj. 1. 1. 2022. Nicméně tato lhůta neuplyne dříve než jeden rok ode dne, kdy uvedená úprava nabyla účinnosti, tedy ne dříve než 1. 1. 2023.

Do šestileté lhůty, ve které se zkoumá, zda došlo k vymožení částky, se započítává i doba přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, ve které nedošlo ani k částečnému

vymození vymáhané povinnosti v těch řízeních, ve kterých usnesení o nařízení exekuce nabylo právní moci před více než třemi lety před nabytím účinnosti této novely, tedy v řízeních, kde tato skutečnost nastala před 1. 1. 2013, nebo na ta řízení, ve kterých nastaly skutečnosti ust. § 52 odst. 1 písm. a) a b) exekučního řádu.

Okruh řízení

Předpokladem pro zastavení exekuce je to, že po nabytí právní moci usnesení o nabytí právní moci o nařízení exekuce nebo od vyznačení doložky provedení exekuce nebyla ani částečně uspokojena vymáhaná povinnost v uplynulých šesti letech. Tato úprava se nepoužije, je-li v exekuci postižena nemovitá věc a soudní exekutor tedy rozhodl o provedení exekuce prodejem nemovité věci. Tato úprava se rovněž nepoužije na řízení, ve kterých je vymáhána nepeněžitá povinnost.

V původním znění ust. § 55 odst. 7 e. ř., bylo jedním z předpokladů k zastavení exekuce to, že nebyla vymožena ani částka, která by postačovala alespoň na pokrytí nákladů exekuce. Tato podmínka ze zákona byla odstraněna *legi speciali* k exekučnímu řádu, tj. zákonem o zvláštních důvodech pro zastavení exekuce a o změně souvisejících zákonů. Je zcela zřejmé, že touto změnou se exekuční řád ještě více přiklonil na stranu dlužníků, než jak jej naklonila konfuzní novela. Z důvodové zprávy plyne, že důvodem odstranění této podmínky byly pochybnosti o tom, jak vysoké vymožené plnění mělo být, aby stačilo ke krytí nákladů exekuce. Tento závěr je poněkud zcestný, protože namísto toho, aby případně nejasná formulace byla zpřesněna, tak byla pro jistotu zcela vypuštěna, přičemž výše jednotlivých částek, z nichž se náklady exekuce vypočítávají, je známa a jejich identifikace nečiní potíže. To pouze dokresluje závěry Mlynářčika¹, že exekuční řád se postupem času více a více kloní na stranu dlužníků a pomyslný strom symbolizující příklon na stranu dlužníků nebo věřitelů se stále více nahýbá na stranu dlužníků.

Předmět řízení

Tato úprava se vztahuje na všechna exekuční řízení, která splňují výše uvedené podmínky, kromě těch, ve kterých byla postižena nemovitost. Toto omezení patrně vychází z předpokladu zákonodárce, že v exekuci, ve které je postižena nemovitost, dojde k vyššímu uspokojení oprávněného nebo zde může předpoklad takového uspokojení existovat. To zcela nepřiměřeně znevýhodňuje některé věřitele. Ti jsou oproti věřitelům, jejichž dlužníci žádnou nemovitost nevlastní, zásadně zvýhodněni, neboť na exekuce vedené proti těmto dlužníkům se úprava tohoto důvodu k zastavení exekuce neuplatní.

Tento rozdíl je patrný na dvou modelových případech – 1) vysokopříjmový povinný, z jehož příjmu je srážena poměrně vysoká částka, je nevlastník nemovitosti, 2) nízkopříjmový povinný, z jehož příjmu je srážena velmi nízká částka, nicméně je vlastníkem nemovitosti, například id. desetinu pozemku bez významné hodnoty. Zatímco exekuce stojící za exekucí vedené proti 1) povinnému v pořadí za exekucí, v níž jsou prováděny srážky z příjmu povinného, jsou zastaveny nejpozději po dvanácti letech, obdobné exekuce vedené proti 2) povinnému zastaveny nebudou, natož věřitelé, oprávnění, tohoto dlužníka nebudou vyzváni ke složení zálohy na další vedení exekuce, ačkoliv pravděpodobnost vymození jejich pohledávky je zásadně nižší. Přičemž náklady soudního exekutora, na něž je záloha skládána, jsou minimálně stejné, což navíc tedy i znevýhodňuje i soudního exekutora, který vede tuto exekuci, ve které je šance k vymození nižší, oproti té, kterou bude muset zastavit, pokud oprávněný zálohu nesloží.

Svoboda uvádí, že těchto exekucích, ve kterých je postižena nemovitost, soudní exekutor nemá *[z]míněné pravidlo naopak (...) vést k tomu, aby exekutorovi vznikl další prostor pro postižení majetkových hodnot, které do nejzazší doby trvání exekuce nebyly postiženy. Zákon exekutorovi tedy skrze toto pravidlo dává prostor pro dokončení realizace prodeje již postižené nemovitosti, ale nikoliv k tomu, aby prováděl jiné procesní úkony směřující k postižení nebo k realizaci jiných majetkových hodnot. A že toto omezení bylo zavedeno proto, aby neexistovala zákonná překážka pro realizaci již postižené nemovitosti (...) [t]řeba proto, že povinný důsledně využíval práva podat opravné prostředky vůči rozhodnutím vedoucím k realizaci nemovité věci.*² Nicméně s tím se autor neztotožňuje, neboť na základě gramatického výkladu je zcela zřejmé, že zákon hovoří o exekucích, ve kterých byla postižena nemovitost bez dalšího a zcela opomíjí situace, kdy exekuce prodejem nemovitých věcí je přerušena ve smyslu ust. § 14 odst. 1 zákona č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí. Na základě této úvahy je možné dospět k tomu, že tato výjimka dopadá i na exekuce, které jsou v tomto smyslu přerušené, nicméně jsou v nich nemovité věci postiženy. K opačnému výkladu není možné dojít ani systematickým výkladem tohoto ustanovení. K tomuto závěru by sice bylo možné dospět na základě nevyřčeného záměru zákonodárce, jehož záměrem je zastavit co nejvíce „starých“ exekucí, nicméně takový teleologický výklad by již byl silně excesivní. Dále Svoboda uvádí, že soudní exekutor není oprávněn v těchto řízeních postihnout například

¹ HAVLÍČEK K. Za moderní exekuce in *Komorní listy: časopis soudních exekutorů*. 13. ročník. IV/2021. Praha: Exekutorská komora České republiky, 2018. ISSN 1805-1081.

² SVOBODA K. in SVOBODA, K., JÍCHA, L., KREJSTA, J., HOZMAN, D., UŠELOVÁ, V., KOCINEC, J. a kol. *Exekuční řád: komentář*. V Praze: C. H. Beck, 2022. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-863-4. s. 407–475; nebo SVOBODA, K. Zastavení exekuce pro uplynutí času. *Právní rozhledy*, 2021, č. 19, s. 649–654.

další movité věci, provést exekuci srážkami ze mzdy či jiných příjmů a tím spíše je vyplatit, naopak účinky tohoto ustanovení srovnává s důsledky odkladu exekuce. Podle jeho názoru by se tím soudní exekutor dopustil nesprávného úředního postupu ve smyslu § 32 e. ř. a povinný by po něm mohl požadovat náhradu škody, a dále, že by se tím potenciálně dopustil kárného prohřešku. Nicméně tento závěr je nepřiléhavý, vzhledem k tomu, že záměrem zákonodárce bylo právě vyloučit exekuce, ve kterých byla postižena nemovitost s ohledem na domnělou šanci vyššího uspokojení věřitelů, oprávněných.

Docela paradoxní situace nastává v případě, že nová exekuce je spojena s relativně starší exekucí ve smyslu ust. § 37 odst. 5 e. ř. V tomto případě se naplnění podmínek posuzuje podle starší exekuce, s níž je novější spojena. V tomto případě bude tedy oprávněný vyzván ke složení zálohy na další vedení exekuce de facto po velmi krátké době od podání exekučního návrhu. To povede tedy ke dvěma důsledkům, jedním jsou zvýšené náklady oprávněných za účelem vymáhání jejich pravomocně určených nároků, v případě, že své pohledávky procesně zodpovědně vymáhají u jednoho exekutora. Druhým důsledkem bude to, že oprávnění budou motivováni k tomu, aby své pozdější pohledávky vymáhali u jiných exekutorů, neboť se tak vyhnou dřívější povinnosti skládat zálohu na další vedení exekuce, stejně jako si tím založí možnost tuto povinnost vymáhat déle, neboť nedojde k *ex lege* zastavení exekuce po nejpozději dvanácti letech. Tento důsledek zákonodárce zcela zjevně opomněl. V případě zastavování exekucí vedených pro tzv. bagatelní pohledávky se stanovuje, že pro účely zastavování bagatelních exekucí se na spojená řízení hledí, jako by ke spojení nedošlo (bod 18. článku IV části druhé zákona č. 286/2021 Sb. *in fine*), a vzhledem k tomu, že speciální úprava zde není, tak se pro účely zastavování exekucí ve smyslu ust. § 55 odst. 7 an. e. ř. na spojená řízení hledí jako na řízení jedno. Nicméně pochopitelně oprávněný bude ke složení zálohy na další vedení exekuce vyzván pouze jednou, nehledě na počet takto vedených řízení, respektive počet exekučních návrhů podaných u jednoho soudního exekutora, na základě kterých by se takový počet exekucí vedl.

Nad otázkou zastavování exekucí, které jsou vymáhány jako spojené ve smyslu § 37 odst. 5 e. ř., ale nesplňují časový test obsažený v ust. § 55 odst. 7 e. ř., lze uvažovat tak, že pro naplnění podmínek ust. § 55 odst. 7 an. je třeba zkoumat naplnění podmínky plynutí času pro každou jednotlivou exekuci zvlášť, respektive každou subčást spojeného řízení jednotlivě, tj. dobu uplynulou ode dne pravomocnosti každé části zahájené dle různých exekučních návrhů. Takový výklad by byl pro oprávněného jistě výhodnější, neboť by měl možnost svoji pohledávku vymáhat po delší dobu. Tomu však odporuje úvaha, že záměrem zákonodárce bylo ulehčit celému systému, povinným i soudním exekutorům tak, aby nebyly vedeny

nemrtvé exekuce, respektive zvýhodňovat exekuce mladší. Jistou nejistotu přináší srovnání citovaných ustanovení zákona, kdy zákonodárce v ust. § 37 odst. 5 e. ř. užívá pojmu exekuce, kdy se spojuje více exekucí v exekuci jednu a v citovaném bodu 18. článku IV části druhé zákona č. 286/2021 Sb. *in fine* hovoří o spojených exekučních řízeních, nicméně to je spíše ilustrací toho, že zákonodárce neuvžívá jednotnou terminologii. Rovněž by tento závěr znamenal, že by soudní exekutor vyzýval ke složení zálohy na více exekucí vykonávaných v jednom řízení oprávněného opakovaně, přičemž snad nelze předpokládat, že zákonodárce takový cíl sledoval. V každém případě nelze nepřipustit, že tuto mezeru zákona by bylo možné překonat analogií zákona a hledět na tyto případy tak, že se jedná o nespojené exekuce v jednu jako tomu je při zastavení v Milostivém létě I/II. Závěrem se jeví, že ani jeden výklad není možné považovat za extenzivní a o jejich správnosti rozhodnou až vyšší soudy.

Výzva, složení zálohy a případné zastavení exekuce

Po uplynutí šesti let od pravomocnosti exekuce soudní exekutor vyzve oprávněného, aby se vyjádřil, zda souhlasí či nesouhlasí se zastavením exekuce, ve lhůtě třiceti dnů od doručení výzvy s tím, že pokud se oprávněný nevyjádří nebo souhlasí se zastavením, soudní exekutor exekuci zastaví. Dispozice ust. § 55 odst. 7 e. ř. je naplněna bez dalšího uplynutím této lhůty i s ohledem na hospodárnost a efektivnost řízení, a proto tuto lhůtu není možné prodloužit či přihlížet k pozdějším úkonům. Ke stejnému závěru dochází i Svoboda³, avšak Kasíková⁴ dovozuje závěr opačný, že k opožděnému vyjádření oprávněného je třeba přihlížet i třeba až v odvolání oprávněného proti usnesení o zastavení řízení. Dle výše uvedeného názoru autora se jedná o lhůtu zákonnou propadnou, neboť zákon výslovně stanoví, že pouze do uplynutí lhůty něco činit lze, tedy vyjádřit nesouhlas se zastavením exekuce. Tím spíše, že i lhůta pro úkon související, povinnost složit oprávněným zálohu na další vedení exekuce, je rovněž lhůtou propadnou. Jedná se tedy o obdobnou povinnost – učinit procesní úkon.

Pokud oprávněný se zastavením nesouhlasí, vyzve ho soudní exekutor ke složení zálohy na další vedení exekuce ve lhůtě třiceti dnů ode dne doručení výzvy na další vedení exekuce. V případě, že oprávněný zálohu nesloží v této lhůtě, soudní exekutor exekuci zastaví. Na rozdíl od lhůty, ve které soudní exekutor vyzývá oprávněného ke složení zálohy v případě marných bagatelních exekucí, se zde jedná o lhůtu zákonnou propadnou⁵ a tedy tato

³ Ditto, s. 2.

⁴ Kasíková M. in KASÍKOVÁ, M., JIRMANOVÁ, M., HUBÁČEK, J., PLÁŠIL, V., ŠIMKA, K., KUČERA, Z., NEKOLA, V. *Exekuční řád: komentář*. 5. vydání. V Praze: C. H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-855-9. s. 463–513.

⁵ „(...) Hmotněprávní lhůty jsou lhůty, jejichž běh je stanoven zákonem a zpravidla jej nelze ovlivnit jednáním adresátů příslušných právních

záloha musí být složena na účet soudního exekutora nejpozději v poslední den lhůty. Tento závěr je podpořen i výše citovaným rozhodnutím NS ČR v poslední citované větě, neboť zákon výslovně hovoří o povinnosti oprávněného komisivně jednat a o důsledku jeho případného nekonání.

Možnost spojit tyto dvě výzvy exekutorem do jedné není možné, neboť zákon výslovně předjímá, že soudní exekutor vyzve oprávněného ke složení zálohy na další vedení exekuce až poté, co se vyjádří, že se zastavením exekuce nesouhlasí. Tento nesouhlas oprávněného nelze předjímat již při vydání výzvy k vyjádření, zda oprávněný souhlasí či nesouhlasí se zastavením takové exekuce.

V případě, že dojde k částečnému vymožení vymáhaného plnění po zaslání výzvy oprávněnému ke složení zálohy na další vedení exekuce, nemění to ničeho na povinnosti oprávněného zálohu složit, například dojde ke srážce ze mzdy či jiného příjmu povinného.

V případě, že vymáhané plnění je vymoženo po vydání výzvy před jejím doručením v plném rozsahu, soudní exekutor exekuci zastaví ve smyslu ust. § 46 odst. 2 e. ř. Rovněž tak rozhodne, že tato situace nastane po jejím doručení.

V obou výše uvedených situacích není možné přistoupit na to, že uplynutím šesti (nebo více po tříletých prodlouženích) let dojde k účinkům srovnatelným s odkladem exekuce, jak dovozuje Svoboda⁶. A takto vymožené plnění považovat za bezdůvodné obohacení, respektive přeplatek v exekuci, pokud zde neexistuje hmotněprávní důvod toho, proč by takové plnění oprávněnému nenáleželo. Stejně tak se nemůže jednat o přeplatek, neboť procesněprávní důvod je zde naplněn až po marném uplynutí lhůty pro složení zálohy na další vedení exekuce. Takový závěr je absurdní, neboť bychom tím připouštěli možnost, že se exekuce ex lege odkládá, či dokonce zastavuje pouhým uplynutím šesti let, kdy nebylo ničeho vymoženo, aniž bychom přihlíželi k nezbytným následným procesním úkonům soudního exekutora a oprávněného. Při připuštění podobné možnosti bychom otevřeli

norem. Konec lhůty je absolutní a jejich zmeškání má za následek zánik práva. Tyto lhůty nelze navracet ani prominout. Jedná se o lhůty prekluzivní neboli propadné. Procesní lhůty mohou být zákonné (stanoveny přímo zákonem), soudcovské (stanoveny soudem, příp. předsedou senátu), nebo mohou být stanoveny správním orgánem. Tyto lhůty mají svůj význam především ve vztahu k efektivitě řízení a jejich zmeškání nemusí mít za následek ztrátu práva. S nedodržením těchto lhůt zákon přímo nespojuje žádné právní následky pro věc samu. (...) Ustanovení upravující lhůty propadné určují s jejich uplynutím konkrétní právní důsledek, který je zpravidla vyjádřen slovy, že po uplynutí těchto lhůt již nelze něco nadále vykonat či činit, či naopak, že pouze do uplynutí lhůty něco činit lze.“ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 25. 6. 2014, č. j. 1 As 31/2014-27.

⁶ Ditto, s. 2.

dveře k tomu, že se exekuce odkládá či zastavuje již pouhým potenciálním naplněním jiného důvodu pro zastavení exekuce ve smyslu e. ř. či o. s. ř. K podobnému závěru dochází i Kasíková⁷.

Výše zálohy činí 500 Kč dle ust. § 12 odst. 4 exekutorského tarifu.

Soudní exekutor nevyzve oprávněného ke složení zálohy na další vedení exekuce, jestliže předmětem exekuce je výživné pro nezletilé dítě, pohledávky za náhradní výživné podle jiného zákona, náhrady újmy způsobené poškozenému pracovním úrazem, nemocí z povolání, ublížením na zdraví nebo trestným činem, pohledávky z deliktu podle občanského zákoníku, bezdůvodného obohacení, pohledávky školy nebo školského zařízení z veřejné služby poskytované podle školského zákona, nebo pokud by zastavení exekuce odporovalo dobrým mravům, neboť v těchto případech je osvobozen od složení zálohy na další vedení exekuce ex lege. Osvobození od povinnosti složit zálohu na další vedení exekuce však neznamená, že soudní exekutor nevyzve oprávněného k tomu, aby se vyjádřil, zda souhlasí se zastavením jeho exekuce po uplynutí maximální doby běhu exekuce. Zda je ex lege osvobození od povinnosti složit zálohu na další vedení exekuce spravedlivé a není nespravedlivé vůči tomu oprávněnému, který byl například poškozen pachatelem a takové jednání naplnilo skutkovou podstatu „pouze“ přestupkového jednání, je otázkou nad rozsah úvahy tohoto článku.

Na návrh oprávněného může soudní exekutor rozhodnout o jeho zproštění od povinnosti složit zálohu na další vedení exekuce ze zvlášť závažných důvodů, které zejména odůvodňují poměry oprávněného. Tento návrh je nutné podat na formuláři, ke kterému oprávněný připojí potvrzení o osobních a majetkových poměrech do deseti dnů ode dne doručení výzvy soudního exekutora ke složení zálohy na další vedení exekuce.

Běh lhůt

Dle ust. § 55 odst. 12 e. ř. zmiňovaná šestiletá lhůta neběží za a) pokud se jedná o exekuci na nepeněžitě plnění. V případě, že se jedná o exekuci pouze na nepeněžitě plnění, tak zda tato otázka nečiní problémy a exekutor oprávněného k vyjádření, zda se zastavením exekuce souhlasí či nesouhlasí, nevyzve nikdy, neboť ani tato šestiletá lhůta neuplyne nikdy. O mírně složitější otázku se jedná, pokud v rámci jednoho řízení, exekuce, (zde se opět projevuje nejednotná terminologie zákona) jsou kromě samotné nepeněžitě povinnosti vymáhány i náklady nalézacího řízení. V tomto případě exekutor oprávněného rovněž k ničemu vyzývat nebude, neboť dle hmotného práva jsou náklady spojené s uplatněním

⁷ Ditto, s. 4.

pohledávky⁸ dle ust. § 513 o. z. jejím příslušenstvím a dle ust. § 510 odst. 2 o. z. práva i povinnosti týkající se hlavní věci se týkají i jejího příslušenství.

Za b) tato lhůta neběží, pokud nastaly výslovně stanovené skutečnosti v komentovaném ustanovení, přičemž za zmínku stojí, že neběží, pokud „trval odklad exekuce části majetku, během něhož nelze exekuci provést“, v tomto případě tato lhůta nebude běžet, pokud byla exekuce částečně odložena pro jakýkoliv majetek povinného. Za zmínku dále stojí to, že tato lhůta neběží po dobu řízení o odvolání nebo jiném podání účastníka řízení, ačkoliv se bude jednat spíše o výjimečné případy, tak by mohlo jít například o podané námitky proti příkazu k úhradě nákladů exekuce nebo po dobu, kdy probíhalo řízení o procesním nástupnictví účastníka na návrh některého z účastníků řízení dle ust. § 107a o. s. ř. Za c) tato lhůta neběží po dobu, po kterou byla jako celek exekuce odložena, nebo ji není možné podle zvláštního právního předpisu provést, tedy zejména případy, kdy bylo proti povinnému zahájeno insolvenční řízení do doby jeho skončení, nebo o dobu, od kdy jeden z účastníků ztratil právní způsobilost do rozhodnutí o jeho procesním nástupci dle ust. § 107 o. s. ř.

Důsledky

Za předpokladu, že oprávněný složí zálohu na další vedení exekuce nebo je od složení zálohy osvobozen, prodlužuje se lhůta k zastavení exekuce o tři roky. Tuto lhůtu je možné prodloužit maximálně dvakrát. Po jejím uplynutí soudní exekutor exekuci zastaví. Celková doba počítaná ode dne pravomocnosti exekuce nesmí přesáhnout dvanáct let od vymožení posledního plnění v exekuci. Běh této lhůty se přerušuje po dobu, po kterou probíhalo řízení o návrhu na zastavení exekuce, námitce podjatosti, návrhu na odklad, odvolání nebo jiném podání účastníka řízení či trval odklad exekuce části majetku, během něhož nelze exekuci provést, nebo po dobu, po kterou byla jako celek exekuce odložena nebo ji není možné podle zvláštního právního předpisu provést. Pokud oprávněný zálohu složí, soud nerozhodne o zastavení exekuce pro nemajetnost a návrh na zastavení exekuce pro nemajetnost zamítne.

Ačkoliv dle ust. § 55 odst. 13 exekučního řádu se při zastavení exekuce pro její nevymahatelnost určují náklady ve výši minimální odměny a paušální náhrady hotových výdajů ve smyslu exekutorského tarifu, tak dle tohoto ustanovení věty poslední právo soudního exekutora zaniká v části přesahující výši složené zálohy na náklady exekuce, respektive ve výši zálohy na další vedení exekuce.

⁸ Nepeněžitá povinnost je pohledávkou, neboť ust. § 1721 o. z. stanoví: Ze závazku má věřitel vůči dlužníkovi právo na určité plnění jako na pohledávku a dlužník má povinnost toto právo splněním dluhu uspokojit.

Takové ustanovení se zdá být neústavní vzhledem k ustálené judikatuře Ústavního soudu, že nárok na náklady exekuce soudnímu exekutorovi vznikají již dnem pověření soudního exekutora vedením exekuce⁹, neboť v případě, že náklady soudního exekutora jsou vyšší než jejich minimální výše, tak nárok ve výši rozdílu mezi těmito částkami v rozporu s legitimním očekáváním a právem na spravedlivou odměnu soudního exekutora zaniká.

V případě, že se oprávněný rozhodne podat exekuční návrh za účelem vymožení pohledávky, pro niž exekuce již byla vedena a tato exekuce byla zastavena z výše uvedených důvodů, musí soudní exekutor oprávněného požádat o složení přiměřené zálohy na náklady exekuce, dle novelizovaného znění exekučního řádu v ust. § 90 odst. 3 věty druhé. Tato úprava je smutným pozůstatkem navrhované novely, jejímž záměrem bylo zavedení povinných záloh za účelem vedení exekuce, a tedy motivujícím prvkem pro procesní zodpovědnost věřitelů.

Tuto úpravu je možné vnímat přinejmenším jako nespravedlivou, neboť jako nevymahatelná může být z prostého důvodu, že stála v pořadí za exekucí, jež měla přednost a která byla vymahatelná. Tuto úpravu je také možné vnímat jako nespravedlivou, protože její opětovné vymáhání přináší věřiteli/oprávněnému dodatečné náklady.

Závěrem

Tuto úpravu lze jistě částečně vnímat jako vítanou, neboť řeší systematicky osud dlouhotrvajících nemrtvých exekucí, které dlouhodobě zatěžují povinné (zcela jistě důvodně), soudní exekutory (v pohledu doufání uspokojení vzniklých nákladů důvodně, nicméně ve většině případů zbytečně), tak i exekuční soudy, ale stejně tak oprávněné v očekávání uspokojení jejich nároků. Nicméně namísto toho, aby zákonodárce vyřešil tento problém více systémově a systematicky, pouze nepřímou osvobodil dlužníky od povinnosti plnit jejich závazky a povinnosti, neboť nutí oprávněné činit další procesní úkony spojené

⁹ „Z právě uvedeného plyne, že soudní exekutor má nárok na úhradu nákladů exekuce zásadně povinným, a to již od okamžiku nařízení exekuce (resp. okamžiku, kdy byl jejím provedením exekučním soudem pověřen), s výjimkou situací, kdy je třeba za v řízení úspěšného účastníka namísto oprávněného považovat povinného (tak by tomu bylo např. tehdy, kdy by exekuce byla zastavena z důvodu spočívajícího na straně oprávněného). Jde-li pak o příkaz k úhradě nákladů exekuce ve smyslu § 88 odst. 1 exekučního řádu, je třeba tento v souladu s výše uvedeným považovat pouze za rozhodnutí, jímž je s ohledem na průběh předmětného exekučního řízení autoritativně určena konkrétní výše nákladů exekuce, nikoli za rozhodnutí, které by teprve zakládalo povinnost povinného k jejich úhradě, neboť tato povinnost povinnému vznikla již nařízením exekuce.“ Nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 3250/14, ze dne 1. 7. 2016.

se zvýšenými náklady, ať už se jedná o povinné zálohy na náklady exekuce ve smyslu ust. § 90 odst. 3 *in fine*, ale i jeho administrativní náklady spojené se znovu uplatněním jeho nároku, což jistě bude oprávněné odrazovat od dalšího uplatňování jejich nároků, ačkoliv tyto nároky zcela správně procesně již jednou uplatnili.

Řešením, kterým se bude autor zabývat v budoucích úvahách, a které by se nabízelo, by mohlo spočívat v tom, že po marném uplynutí doby pro vedení exekuce by soudní exekutor *ex lege* svým rozhodnutím zahájil insolvenční řízení, respektive takové rozhodnutí by bylo insolvenčním návrhem *sui generis*. S tím spojená administrativa by byla o to více přijatelná, kdyby došlo k zavedení zvažovaných povinných záloh na náklady exekuce, o to více

by takové řešení dávalo smysl, kdy za a) soudní exekutor mohl vykonávat činnost insolvenčního správce (jak rovněž bylo několikrát zvažováno), za b) tím spíše, kdyby existovala tzv. teritorialita soudních exekutorů, kdyby soudní exekutor vykonával všechny exekuce proti témuž povinnému a byl by tak seznámen s jeho majetkovými právními situacemi. Takovým řešením by skutečně mohla být systémově vyřešena neutěšená problematika vícečetných a marně vedených exekučních řízení. Takové řešení by bylo pochopitelně daleko složitější než přijetí sedmi odstavců jednoho paragrafu a dalece přesahuje tuto stručnou úvahu autora, nicméně zákonodárce bohužel dlouhodobě táhne k jednorázovým řešením, která jsou ovlivňována volebními kolotoči a na skutečné řešení nároků věřitelů a situaci dlužníků zapomíná.

BEZVÝSLEDNÁ EXEKUCE

Základní úvahy nad nadčasovým i aktuálním tématem¹

Mgr. Ing. Tomáš Střeleček, LL.M., Ph.D.

Právnická fakulta Univerzity Karlovy
katedra občanského práva

Úvod a základní východiska úvah

Bezvýsledná exekuce je nežádoucím jevem, s kterým se ve státě můžeme setkat (a někdy se vyskytuje, zvláště u osob s mnohačetnými exekucemi či osob bez majetku, nevyhnutelně). Primárním a žádoucím způsobem skončení exekuce je vymožení plnění; to však ne vždy je možné, zejména tehdy, nedosahuje-li potenciálně vymožené plnění ani nákladů exekuce. S bezvýslednou exekucí je spojena celá řada negativních jevů, které zásadně omezují fungování systému ochrany práv; hlavním problémem je otázka nákladů bezvýsledné exekuce. Exekuční řízení je (spolu se soudním výkonem rozhodnutí) pomyslným „ostřím meče spravedlnosti“, které zajišťuje, aby byla povinnost plynoucí z exekučního titulu vymožena. Pokud však plnění vymoženo pro bezvýslednost exekuce není, značí to, že sice byla poskytnuta ochrana porušeným či ohroženým soukromým subjektivním právům pravomocným rozhodnutím soudu, ochrana je však poskytnuta toliko v rovině autoritativní deklarace práv, avšak i přes nabytí vykonatelnosti nepůsobí toto rozhodnutí reálně. To znamená, že pro bezvýslednost exekuce nedošlo k reálnému naplnění titulu a nastolení faktického stavu, který by byl v souladu s takovým rozhodnutím soudu.² **Primárními subjekty, na které bezvýsledné exekuce dopadají, jsou tak oprávnění, jejichž subjektivní právo je zasaženo. Potažmo je negativně zasaženo celé objektivní právo, které tak není reálně zachovááno.**

Z toho plyne, že bezvýslednost exekuce je problémem především pro oprávněné, neboť není plnění, které jim

* Názory uvedené v tomto článku jsou vlastními názory autora, nikoli Exekutorské komory České republiky. Autor rovněž děkuje anonymním recenzentům za jejich podněty k úpravám a doplněním tohoto příspěvku do diskuse o bezvýsledných exekucích.

¹ Tento příspěvek vznikl v rámci programu COOPERATIO/LAWS.

² Na okraj je vhodné připomenout, že se samozřejmě exekuční tituly nevyčerpávají pouze vykonatelnými rozhodnutími soudů (viz § 40 exekučního řádu).

po právu náleží, oprávněným poskytnuto, respektive zajištěno prostřednictvím vymožení povinnosti. Problém pak bezvysledné exekuce představují rovněž proto, že povinný je obecně zavázán k náhradě nákladů exekuce,³ avšak v případě zastavení exekuce je posuzována náhrada nákladů podle zásady zavinění, případně nese náklady v případě nemajetnosti povinného oprávněný v míře zavinění oprávněného.⁴ Není to tedy vždy povinný, kdo v případě bezvysledné exekuce nahrazuje její náklady, což lze obecně rovněž považovat za problematické. Jak již bylo naznačeno, problém bezvysledných exekucí a jejich nákladů však dopadá rovněž na soudní exekutory, kteří jsou povinni postupovat v exekučním řízení *ex officio* to znamená bez dalšího pohánění oprávněným,⁵ a platit si své náklady, a to i přesto, že (potenciálně) půjde o bezvyslednou exekuci.⁶ Náklady bezvysledné exekuce dopadají i na třetí osoby, a to zejména osoby s povinností součinnosti. Z tohoto pohledu je tak problém bezvysledné exekuce především problémem negativních důsledků plynoucích z jejího vedení, případně zastavení. Proces vedoucí k bezvysledné exekuci (a jeho právní úpravu) je možno považovat v systému ochrany práv za negativní externalitu, kdy náklady (ve smyslu ekonomických nákladů v širokém slova smyslu) jsou v některých případech nesený subjektem (soudním exekutorem, eventuálně nahrazovaný oprávněným), který však nemá obecně z bezvysledné exekuce užítku. Proces vedoucí k bezvysledné exekuci tak způsobuje neefektivitu celého systému a je nežádoucí, aby proces probíhal bez časového či jiného omezení a nebylo možné vymoci případné náklady bezvysledné exekuce na povinném.⁷ **Proces vedoucí k bezvysledné exekuci představuje negativní fenomén dopadající na oprávněné, ale i na soudní exekutory a vnáší neefektivitu do celého systému ochrany práv. Z toho vyplývá, že je vhodné procesu vedoucího k bezvysledné exekuci předcházet, nebo ho co nejdříve ukončit s tím, že náklady obecně ponese povinný.**⁸

Vzhledem k nežádoucím dopadům bezvysledných exekucí, kterým však nelze na straně povinného a priori předejít, neboť jsou až *aposteriorním* výsledkem

³ Viz § 87 odst. 4 exekučního řádu.

⁴ Viz § 89 exekučního řádu (je třeba však rovněž připomenout judikaturu Ústavního soudu, která limituje možnost náhrady nákladů exekutora vůči oprávněnému v případě zastavení exekuce – viz zejména Stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 12. 9. 2006, sp. zn. Pl. ÚS-st. 23/06).

⁵ Viz zejména § 46 odst. 1 a 2 exekučního řádu.

⁶ Nástrojem řešení tohoto problému, jak bude podrobněji zkoumáno dále, je zejména zastavení exekuce spolu se zálohami (prakticky však zálohy nejsou zpravidla uplatňovány).

⁷ Řešení této situace přinesl zejména zákon č. 286/2021 Sb. – viz dále.

⁸ Významnou otázkou pro oprávněného mohou být důsledky spojené s bezvyslednou exekucí v oblasti práva daňového. Toto téma by si vyžádalo samostatné zpracování, a tak není předmětem tohoto článku.

exekuce,⁹ je třeba, aby tato oblast byla vhodně upravena. Z těchto důvodů byl v poslední době přijat zákon a nedávno legislativním procesem prošel zákon nový, který se snaží řešit trvale či dočasně (některá) negativa spojená s bezvyslednými exekucemi. Tímto zákonem byl zákon č. 286/2021 Sb., který jednak novelizoval exekuční řád,¹⁰ jednak ve svých přechodných ustanoveních zavedl tzv. veřejnoprávní Milostivé léto¹¹. V současnosti pak legislativním procesem prošel vládní návrh zákona, který byl přijat jako zákon o zvláštních důvodech pro zastavení exekuce a o změně souvisejících zákonů, publikovaný pod č. 214/2022 Sb., s účinností zákona ode dne 1. září 2022, kterým byla zavedena právní úprava označovaná jako tzv. veřejnoprávní Milostivé léto II.¹² V případě uvedených veřejnoprávních milostivých let, jak již biblická terminologie napovídá, jde o dočasné řešení bezvysledných exekucí spojených s prominutí částí dluhů. Naopak **v případě právní úpravy zavedené novelou exekučního řádu zákonem č. 286/2021 Sb. má jít o řešení bezvysledných exekucí systémového charakteru.**

Cílem úvah nad tématem bezvysledných exekucí, vycházející ze shora uvedených východisek, je pak vymezení účelu exekuce a pojmu bezvysledné exekuce ve vztahu k jejich nákladům. Uvedené úvahy jsou prováděny s vědomím významně zvyšující se cenové hladiny (inflace)¹³, která má významný ekonomický dopad na povinné i oprávněné.

Mírná inflace je neutrálním jevem, jestliže je provázena tomu odpovídajícím ekonomickým růstem. Pádívá inflace, kterou nyní česká ekonomika zažívá, však je negativním jevem, který způsobuje zásadní znehodnocení peněz, a proto není výhodné, aby byly peníze (nad opatrnostní rezervu) drženy. Tato inflace tak „prospívá“ dlužníkům, protože pádívá inflace významně „umazává“ jejich dluhy, hovoří se někdy v ekonomické teorii o „inflační dani“. Z toho důvodu je tak zásadní tlak na to, aby peníze byly buď spotřebovány, nebo investovány do odlišných aktiv, než jsou samy peníze. V době pádivé inflace tak mohou

⁹ Pokud jde o oprávněného, ve výjimečných případech může vznikat tzv. free rider problem (problém černého pasažéra). Jestliže zahájení exekuce oprávněného ničeho nestojí, pak oprávněný nemá velkou motivaci ověřovat předem, zdali jde či nikoli o zcela zjevně marnou exekuci. V takovém případě však exekuce může být zahájována a priori zbytečně. Nutno však připomenout, pokud oprávněný v takovém případě nezachoval náležitou opatrnost a uvážlivost, může nést náklady takové exekuce. Z toho plyne, že ze strany oprávněného již právní úprava jistým způsobem předchází zcela zjevně bezvysledným exekucím, nebo alespoň omezuje možnost bezbřehého „černého pasažérství“.

¹⁰ S ohledem na téma tohoto příspěvku je nevýznamnější zejména novelizace § 55 a § 90 a dále zanesení nového ustanovení § 44c.

¹¹ Právní úprava je obsažena v Části druhé čl. IV. zákona č. 286/2021 Sb.

¹² Předchozí veřejnoprávní Milostivé léto tak bývá v důsledku toho označováno jako „veřejnoprávní Milostivé léto I“.

¹³ Z posledních dostupných dat Českého statistického úřadu plyne, že míra inflace vyjádřená přírůstkem indexu spotřebitelských cen za měsíc říjen 2022 v porovnání s měsícem říjen 2021 činila 15,1 %.

být případy povinných, kteří se budou snažit z tohoto pohledu oddalovat provedení exekuce (či docilovat její zastavení), neboť jejich dluhy se reálně snižují, nebo povinných, kteří si i z důvodu inflace budou eventuálně způsobovat nemajetnost, a tak zastavení exekuce. Tento inflační impuls na chování povinných a důsledky pro exekuci je velmi aktuální. Na druhou stranu proti tomu stojí na trhu práce vznikající tlak na zvyšování mezd, které tak se zpožděním dorovnávají možnosti zaměstnanců s ohledem na inflaci na straně jejich spotřeby; obdobně je tomu u podnikatelů se zdražováním jejich vstupů a výstupů. Z pohledu bezvýsledných exekucí tak naopak zvyšování mezd, případně jiných příjmů, je důvodem, proč exekuce nezastavovat. Důsledky pro exekuci budou nastávat s určitým zpožděním.

Účel exekuce a související otázky

Nalézací civilní řízení sporné je základním druhem civilního procesu, který slouží k tomu, aby byla poskytnuta ochrana ohroženým či porušeným právům a soud těmto právům poskytl svým pravomocným rozhodnutím ochranu. Nalézací civilní řízení sporné (na rozdíl od nalézacího řízení nesporného) má tak funkci reparační.¹⁴ K naplnění funkce státu k ochraně práv s ohledem na zákaz *denegatio iustitiae* začasté nepostačí pouze výrok soudu, kterým by soud rozhodl, na čí straně je právo, jestliže tato rozhodnutí, přestože pravomocná, nejsou vždy splněna, ale je třeba, aby existoval mechanismus jejich efektivního výkonu. Evropský soud pro lidská práva ve věci Di Pede proti Itálii¹⁵ a ve věci Hornsby proti Řecku¹⁶ při výkladu čl. 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv potvrdil, že právo na soudní ochranu v sobě zahrnuje rovněž právo na výkon rozhodnutí soudů, neboť by nebylo slučitelné s právem na soudní ochranu, aby vnitrostátní systém ochrany práv připustil, aby pravomocná rozhodnutí zůstala nevykonatelná. Podle výkladu Evropského soudu pro lidská práva se tak uvedený čl. 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práve vztahuje i na vykonávací, respektive exekuční řízení. Možný nucený výkon uložených povinností na základě titulu, zpravidla vykonatelného rozsudku, je nutnou podmínkou (*conditio sine qua non*) existence právního státu. K tomu, aby šlo o efektivní právní stát (materiální právní stát, nikoli jen formální právní stát), je třeba, aby i výkon rozhodnutí

(exekuce) byl efektivní. **Materiální právní stát tak vyžaduje garance a mechanismy výkonu soudních rozhodnutí (exekuce), které jsou efektivní a vedou, pokud možno, k vymožení povinnosti.** V rámci dvojkolejně právní úpravy (a institucionální struktury) vykonávacího řízení se jako nepoměrně efektivní tam, kde lze srovnat, ukazuje exekuce oproti soudnímu výkonu rozhodnutí s ohledem na nástroje, kterými soudní exekutor disponuje, i s ohledem na podnikatelský motiv, který výkon jeho úřadu má, i když jde o výkon přenesené státní moci. **Soudní exekutoři a jejich exekuční činnost poskytuje nejen garance materiálního právního státu, ale i jeho realizaci.** Jestliže je prostřednictvím nalézacího civilního řízení sporného poskytována ochrana soukromým subjektivním právům a je docilováno zachování objektivního práva, je tomu tak v případě vykonávacího řízení (exekuce) dvojnásob, neboť jsou-li poměry postaveny (v základním případě) pravomocným rozsudkem najisto, je nezbytné, pro zachování autority takového rozhodnutí (a autority státu), aby byla tato rozhodnutí vykonatelná a systém byl způsobilý k jejich efektivnímu vykonání. Extrapolují-li uvedené úvahy, pak uvedené klade na exekuci požadavek efektivity, tento požadavek by se tak měl projevit nejen v exekuční činnosti vedoucí k vymožení povinnosti, ale i v činnosti, která povede k bezvýslednosti exekuce co možná nejrychleji, nejehospodárněji, nejefektivněji. Jinými slovy vyjádřeno, **výkon exekuční činnosti by měl být efektivní i v postupu vedoucím ke zjištění bezvýslednosti exekuce a zastavení takové exekuce.**

Zcela nepostradatelnou institucí justičního systému zajišťující právě efektivní výkon exekučních titulů je soudní exekutor, jeho postavení a jeho nástroje, které se odlišují od nástrojů soudu v soudním výkonu rozhodnutí, z čehož tak plyne *a priori* vyšší efektivita soudních exekutorů a potažmo zastavování exekucí v případě bezvýslednosti. Soudní exekutoři představují, i přes diskusi v literatuře v souvislosti se zavedením soudních exekutorů do českého právního řádu přijetím exekučního řádu, záruku efektivních exekucí i záruku efektivního zastavování exekucí. **V poslední době objevující se návrhy na jejich zrušení je tak, podle mého názoru, třeba odmítnout, neboť soudní exekutoři zásadním způsobem přispívají k plné (a skutečné) realizaci objektivního práva.** Návrhem z poslední doby je Návrh zákona skupiny poslanců o zrušení soudních exekutorů (sněmovní tisk č. 5 v 9. volebním období Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky), kterým se navrhuje zrušit exekuční řád. Tento návrh zcela postrádá s ohledem na realitu exekucí jakékoli *ratio*.

Na okraj je nutno připomenout, že s efektivitou exekuce a jejím účelem úzce souvisí otázka procesního prostředí.¹⁷

¹⁴ Je vhodné připomenout, že účelem exekuce oproti soudnímu výkonu rozhodnutí je vynucování nejen rozsudků civilních soudů, ale i titulů ukládajících veřejnoprávní povinnosti [viz zejména § 40 odst. 1 písm. e) EŘ]. V tomto příspěvku je však primární pozornost věnována (jako modelu) rozsudkům civilních soudů, přestože závěry zde uvedené platí i pro tituly ukládající veřejnoprávní povinnosti.

¹⁵ Viz rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Di Pede proti Itálii, ze dne 26. 9. 1996, č. 15797/89.

¹⁶ Viz rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Hornsby proti Řecku, ze dne 19. 3. 1997, č. 18357/91.

¹⁷ Srov. MÁDR, J. Význam procesního prostředí pro vymahatelnost práva. s. 48 a násl. In: *Komorní listy*, č. 4. Praha: Wolters Kluwer, 2019.

Předpokladem efektivního exekučního řízení i efektivního zjišťování bezvýslednosti exekuce a jejího případného zastavení je oddělenost hmotného práva od práva procesního a také oddělenost nalézacího řízení od řízení vykonávacího, respektive exekučního. Jako kritický bod, který se objevuje v judikatuře Ústavního soudu, lze spatřovat možnost věcného přezkumu exekučních titulů v exekuci.¹⁸ Jde o zásadní průlom do právní jistoty, kterým je narušován účel exekučního řízení, a tento průlom má zásadní dopady do právních vztahů založených exekučním titulem. Je tak stírán rozdíl mezi jednotlivými druhy civilního procesu, což s sebou přináší celou řadu problémů i s dopady do otázky, bylo-li řízení skutečně bezvýsledné, jestliže předmětem přezkumu v rámci procesu mohl být exekuční titul sám. **Průlomy do exekučních titulů v exekuci je třeba, podle mého názoru, zásadně odmítnout, neboť jsou narušovány funkční vazby mezi nalézacím a vykonávacím (exekučním) řízením, s potenciálním dopadem do právní jistoty (a to i v rámci exekuce a s ohledem na otázku bezvýslednosti exekuce).**

Související otázkou je pak to, zdali bezvýslednost exekuce, aniž by bylo rozhodnuto o zastavení exekuce, tvoří či nikoli procesní překážku pro pokračování v exekuci. Obdobně pak v případě zastavení exekuce pro její bezvýslednost jde o otázku, zda takové rozhodnutí o zastavení exekuce vytváří procesní překážku, která zabraňuje tomu, aby o tomtéž exekučním titulu mohla proběhnout exekuce nová. V prvním případě je zjevné, že samotná bezvýslednost exekuce nemusí obecně vést k zastavení exekuce, a tak není ani formálně rozhodnuto o tom, že exekuce končí. **Pohledávka, která nebyla vymožena, jejím nevymožením (marností) nezaniká.**¹⁹ Již z toho plyne, že v daném případě není vůbec rozhodováno o zastavení exekuce, a tak působí účinky zahájení exekučního řízení a v exekučním řízení činí soudní exekutor nadále úkony vedoucí k vymožení povinnosti z úřední povinnosti. Právě na tuto skutečnost především reaguje novela, kterou přinesl zákon č. 286/2021 Sb. V druhém případě, **jestliže je rozhodnuto o zastavení exekuce, nejde, až na výjimky, o rozhodnutí, které by vytvářelo procesní překážku, pro kterou by nemohlo být zahájeno řízení znovu.** Překážka *rei iudicate* rozhodnutí o zastavení exekuce byla v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu posouzena tak, že rozhodnutí o zastavení předchozí exekuce vytváří překážku *res iudicata* (tedy situaci,

kdy mezi týmiž účastníky a z téhož exekučního titulu²⁰ nelze znovu vést exekuci) tehdy, pokud je dán některý z důvodů zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. b), g) a h) občanského soudního řádu.²¹ Až na výjimky přípustné znovuzahájení exekučního řízení je projevem oddělenosti nalézacího a vykonávacího řízení a funkčních vazeb mezi nimi, kde oddělenost je v tomto případě vyjádřena tím, že exekuce nemůže „zpětně“ ovlivnit výsledek nalézacího řízení – nemůže ovlivnit existenci nároku přiznaného pravomocným a vykonatelným soudním rozhodnutím (exekuční titul) podle toho, zdali či nikoli byl nucený výkon rozhodnutí úspěšný. **Účel exekuce tak vyžaduje, aby bylo možno zásadně podat nový návrh na provedení exekuce v případě, že byla exekuce zastavena pro bezvýslednost, neboť taková povinnost, přiznaná pravomocným a vykonatelným rozhodnutím, nezaniká.**

Bezvýslednost exekuce a její náklady

Bezvýslednost exekuce je obecně chápána v tom smyslu, že exekuční činností nedojde k vymožení povinnosti plynoucí z exekučního titulu. Někdy bývá ve starší literatuře tato bezvýslednost exekuce označována jako její marnost.²² Václav Hora pak uvádí, že jde o situaci neuspokojivou, jestliže má povinný možná majetek, který zatím v exekuci nebyl postihován, a tak proto byla exekuce bezvýsledná, avšak takový majetek dlužník mít může.²³ Uvedené historické konstatování pak vycházelo z toho, co je nadále zásadním nedostatkem soudního výkonu rozhodnutí, totiž to, že oprávněný v návrhu na soudní výkon rozhodnutí volí způsob jeho provedení a označuje majetek, který má být postižen, respektive označuje plátce mzdy, peněžní ústav apod. V takovém případě je pak vázána marnost či úspěšnost soudního výkonu rozhodnutí, respektive exekuce, jak byl v době Václava Hory výkon rozhodnutí označován, na součinnost povinného.²⁴ Nástrojem, který tak je k dispozici, je prohlášení o majetku.²⁵ Tato situace však v exekuci nenastává, neboť soudní exekutor má nástroje, jak majetek povinného zjistit (viz zejména součinnost třetích osob).²⁶ Jak již

18 Viz kupříkladu nález Ústavního soudu z 1. 11. 2016, sp. zn. II. ÚS 2230/16, dále nález Ústavního soudu z 8. 8. 2017, sp. zn. Pl. ÚS 9/15, a nález Ústavního soudu z 1. 4. 2019, sp. zn. II. ÚS 3194/18 (podle MÁDR, J. Význam procesního prostředí pro vymahatelnost práva. s. 48 a násl. In: *Komorní listy*, č. 4. Praha: Wolters Kluwer, 2019.).

19 Obdobně viz s. 55 In WINTEROVÁ, A., MACKOVÁ, A. a kol. *Civilní právo procesní. Díl druhý: řízení vykonávací, řízení insolvenční*. 3. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022, 399 s.

20 Viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2004, sp. zn. 20 Cdo 1825/2003, či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2010, sp. zn. 20 Cdo 1448/2008. Obecně pak z uvedených rozhodnutí vyplývá, že pro posouzení *litispendence a res iudicata* je klíčové dále to, jaký majetek je v exekuci postihován.

21 Viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 2. 2018, sp. zn. 20 Cdo 4987/2017.

22 Viz kupříkladu na s. 93 In HORA, V. *Soustava exekučního práva*. Praha: Všeherd, 1930, 309 s.

23 Ibidem.

24 Ibidem.

25 Viz § 260a a násl. občanského soudního řádu. Historicky šlo o tzv. vyjevovací přísahu (viz s. 94 In HORA, V. *Soustava exekučního práva*. Praha: Všeherd, 1930, 309 s.).

26 Viz § 33 a násl. exekučního řádu.

bylo naznačeno, lze odlišit dva základní odlišné případy bezvyslednosti, a to bezvyslednost, kdy není exekuce zastavena, a bezvyslednost, kdy je exekuce zastavena. Právě první zmíněný případ je považován za problematický, neboť exekuce nadále pokračuje a vznikají v rámci ní, už jen samotným jejím vedením, náklady. V druhém případě nadále zůstává základním případem, kdy je exekuce zastavena (a jde o právní úpravu shodnou se soudním výkonem rozhodnutí), takový, kdy průběh výkonu rozhodnutí (exekuce) ukazuje, že výtěžek, kterého jím bude dosaženo, nepostačí ani ke krytí jeho nákladů.²⁷ **Náklady exekuce jsou nadále vhodně stanovenou, a koncepčně nepřekonanou hranicí pro bezvyslednost exekuce.** Exekuce pak nadále není, jako tomu bylo historicky, vázána na součinnost povinného, který mohl efektivitu exekuce do jisté míry ovlivňovat či omezovat. Řešení efektivitu exekuce je tak trvale otázkou toho, zda procesní předpisy umožňují či nikoli zastavovat bezvysledné exekuce co nejjednodušeji a nejdříve, s minimem nákladů pro systém (soudní exekutory) a oprávněného.

Právě novela provedená zákonem č. 286/2021 Sb. měla za úkol vyřešit první případ, kdy exekuce běží, avšak bude bezvysledná. Dosud bylo možné, aby soudní exekutor se souhlasem oprávněného exekuci zastavil i bez návrhu²⁸. Rovněž mohl i doposud soudní exekutor zastavit exekuci i pro nesložení přiměřené zálohy na náklady exekuce.²⁹ Nově se však zavádí koncepce, kdy při opakované exekuci požádá exekutor oprávněného o přiměřenou zálohu na náklady exekuce,³⁰ což míří zejména na případy, kdy byla exekuce pro bezvyslednost zastavena. Nově pak řeší právní úprava situace právě běžících a bezvysledných exekucí stanovením lhůt, po kterých je vázáno pokračování v exekuci v případě její bezvyslednosti na souhlas oprávněného či v případě jeho nesouhlasu na složení zálohy na další vedení exekuce. **Tyto lhůty stanovené zákonem tak představují novou možnost, jak docílit zastavení bezvysledných exekucí.** Dále se pak stanoví, že v případě marného uplynutí lhůty k vyjádření nesouhlasu se finguje souhlas oprávněného a soudní exekutor takovou exekuci zastaví.³¹ **Fingovaný souhlas oprávněného (respektive jeho nepotřebnost) umožňující zastavení exekuce je znakem formální pravdy, která převáží, a projevem urychlování řízení. V takovém případě jde u fingovaného souhlasu a stavení lhůt o vhodné vychýlení procesního práva ve prospěch řešení nežádoucích bezvysledných exekucí jejich zastavením.** Základní lhůtou je lhůta šesti let po

vyznačení doložky provedení exekuce,³² která může být složením zálohy na další vedení exekuce prodlužována o tři roky, a to nejvýše dvakrát,³³ to znamená, že po dvanácti letech nejpozději, a to i bez souhlasu oprávněného, soudní exekutor exekuci zastaví. Zásadní pak je, že tyto lhůty mohou běžet znovu, a exekuce není zastavena, pokud dojde k částečnému vymožení povinnosti ve výši postačující alespoň ke krytí nákladů exekuce.³⁴ Konečně je třeba připomenout, že uvedený mechanismus se zásadně uplatní jen u peněžitých plnění.³⁵ V případě zastavení exekuce v uvedených lhůtách jsou náklady exekuce limitovány výší složené zálohy na náklady exekuce nebo výší složené zálohy na další vedení exekuce, z kterých se uspokojují.³⁶

Nově zavedeným nástrojem, který míří na bezvysledné exekuce, je **vyrozumění oprávněného o (potenciální) bezvyslednosti exekuce** (na žádost), zda „vymožené plnění postačuje, případně majetek postižitelný v exekuci by postačoval alespoň ke krytí nákladů exekuce“³⁷ s tím, že v žádosti může být uveden souhlas oprávněného předem se zastavením exekuce pro případ bezvyslednosti. Jde vlastně o projev tzv. nudgingu (šouchnutí) z behaviorální teorie,³⁸ kdy již bylo obecné pravidlo o zastavení exekuce se souhlasem oprávněného k dispozici, byl-li splněn některý z důvodů (obdobný důvod, avšak o něco přísnější než ten uvedený v nové právní úpravě, již právní řád obsahoval v této podobě: „průběh výkonu rozhodnutí ukazuje, že výtěžek, kterého jím bude dosaženo, nepostačí ani ke krytí jeho nákladů“³⁹). **V případě nové právní úpravy jde však o předem daný souhlas pro případ bezvyslednosti, která nad to může být jen potenciální, předběžná, a tak může zefektivnit zastavování.** V takovém případě pak oprávněný hradí náklady exekuce do výše složené zálohy na náklady exekuce,⁴⁰ podle obecného pravidla by oprávněný hradil náklady v případě zastavení exekuce pro nemajetnost povinného do výše účelně vynaložených nákladů (za předpokladu zanedbání náležitě opatrnosti a uvážlivosti), tyto si však může předem s exekutorem oprávněný sjednat (viz dále k problematickosti samotné náhrady nákladů oprávněným u bezvysledných exekucí).⁴¹

Mimo uvedené zvláštní režimy § 55 odst. 13 a § 44c exekučního řádu pro úhradu nákladů exekuce platí obecně,

²⁷ Viz § 268 odst. 1 písm. e) občanského soudního řádu (v případech spadajících pod zákon č. 214/2022 Sb., o zvláštních důvodech pro zastavení exekuce a o změně některých zákonů je toto obecné pravidlo významně modifikováno).

²⁸ Viz § 55 odst. 4 exekučního řádu.

²⁹ Viz § 55 odst. 6 exekučního řádu.

³⁰ Viz § 90 odst. 3 exekučního řádu.

³¹ Viz § 55 odst. 7 exekučního řádu.

³² Viz § 55 odst. 7 exekučního řádu.

³³ Viz § 55 odst. 11 exekučního řádu.

³⁴ Ibidem.

³⁵ A contrario § 55 odst. 12 exekučního řádu.

³⁶ Viz § 55 odst. 13 exekučního řádu.

³⁷ Viz § 44c odst. 1 exekučního řádu.

³⁸ Viz THALER, R. H., SUNSTEIN, C. R. *Nudge*. New Haven: Yale University Press, 2008, 312 s.

³⁹ Viz § 268 odst. 1 písm. e) občanského soudního řádu.

⁴⁰ Viz § 44c odst. 2 exekučního řádu.

⁴¹ Viz § 89 exekučního řádu.

že není přiznávána náhrada nákladů vůči oprávněnému v případě zastavení exekuce, neboť nedošlo k zavinění oprávněným, pokud zachoval náležitou opatrnost a uvážlivost.⁴² Náklady exekuce pak fakticky, když nejsou reálně uhrazeny, může nést soudní exekutor, neboť podle Ústavního soudu nese riziko spojené s jeho podnikáním.⁴³ Naopak výjimečně by bylo možno rozhodnout podle zásady zavinění o zavinění oprávněného tehdy, pokud by například již v nalézacím řízení byla zjevná dlouhodobá nemajetnost povinného. Věta druhá § 89 exekučního řádu („V případě zastavení exekuce pro nemajetnost povinného hradí paušálně určené či účelně vynaložené výdaje exekutorovi oprávněný.“) je ústavně konformně interpretována tak, že se i k ní vztahuje míra zavinění zastavení exekuce na straně oprávněného a míra zavinění na straně povinného.⁴⁴ I z těchto důvodů tak byly zavedeny zvláštní režimy s účinností od 1. 1. 2022, které zajišťují, aby byl oprávněný, byť limitovaně, tím, kdo nese náklady, a tak se kompenzuje situace, kdy pro judikaturu Ústavního soudu nebylo možno *a priori* spatřovat zavinění oprávněného v zastavení exekuce (viz kupříkladu zmíněný případ, kdy oprávněný hradí náklady exekuce do výše složené zálohy na náklady exekuce podle § 44c odst. 2 exekučního řádu). **Nadále tak platí princip, že je třeba posuzovat u zavinění zastavení exekuce s ohledem na náhradu nákladů exekuce zavinění jak povinného (které je obecně dáno), tak zavinění oprávněného. Právní úprava pak zavedla speciální případy, kdy bude omezeně hradit náklady přímo oprávněný v případě zastavení exekuce pro bezvýslednost. Nadále však mohou existovat případy, kdy je exekuce zastavena, avšak oprávněný ničeho nehradí. Právní úprava s ohledem na judikaturu Ústavního soudu nadále neumožňuje, aby obecně byl tím, kdo hradí náklady bezvýsledné exekuce, oprávněný.**

Novela provedená zákonem č. 286/2021 Sb. je v literatuře kritizována s ohledem na § 44c exekučního řádu jako poměrně bezzubá s tím, že nepřináší změnu motivací oprávněného.⁴⁵ Na druhou stranu lze uvedenou novelu chápat jako přínosnou v tom smyslu, že řeší otázku běžících bezvýsledných exekucí stanovením lhůt, kde může být i fingován souhlas oprávněného a exekuce tak může být zastavena. **Otázkou pak zůstává stanovení délky těchto lhůt, výsledný zákon se od původní předlohy odlišuje, kdy byly navrženy lhůty kratší.**⁴⁶ **Přikláním se**

k tomu, aby tyto lhůty byly kratší, a to minimálně poloviční, případně i kratší (přibližně základní lhůta v délce jeden až dva roky). Posouzení toho, zda v takové exekuci pokračovat je pak rovněž řešeno tím, že oprávněný musí skládat zálohy na další provádění exekuce. V tom lze do jisté míry spatřovat zostření pozice oprávněného, který musí případně vydat více, než musel v minulosti na probíhající bezvýslednou exekuci. Nová právní úprava sice nerozšiřuje důvody pro zastavení exekuce, stanovuje však nové procesní postupy a rozšiřuje příležitosti, kdy lze zastavení bezvýsledných exekucí docílit. **Vzhledem k tomu, že bezvýsledné exekuce představují systémový problém pro oprávněné a soudní exekutory, je vhodné každou snahu zákonodárce o větší efektivitu jejich zastavení, nakolik nedokonalou, přivítat.**

Závěr

Bezvýsledné exekuce představují problém systémový, který je třeba koncepčně řešit, především zachováním vhodného procesního prostředí a zajištěním efektivního exekučního řízení. Toho lze docílit zachováním soudních exekutorů a exekuce a jejich nástrojů při zjišťování majetku povinného. Efektivní exekuce je pak spojena rovněž s tím, aby byly dány k dispozici dostatečné procesní příležitosti pro to, aby mohly být bezvýsledné exekuce zastaveny co možná s minimem nákladů. Řešení představené novelou provedenou zákonem č. 286/2021 Sb. jistě není dokonalé, stanovuje však nově lhůty, s kterými lze spojit zastavení bezvýsledných exekucí (a to i bez výslovného souhlasu oprávněného). V tomto smyslu tak došlo, zdá se, obecně k naplnění vize Exekutorské komory České republiky.⁴⁷ Trvalým požadavkem na jakoukoli úpravu bezvýsledných exekucí je zachování práv oprávněných v tom smyslu, že nemůže obecně rozhodnutím o zastavení exekuce zaniknout právo přiznané pravomocným a vykonatelným rozsudkem (či jiným titulem). Zásadní otázkou je **otázka distribuce nákladů exekuce mezi povinným a oprávněným a mezi oprávněným a soudním exekutorem, a to jak v rovině právní, tak v rovině faktické.** Právní úprava s ohledem na ústavně konformní výklad nadále stojí na tom, že je třeba poměřovat u zastavení exekuce zavinění povinného a oprávněného, není-li dána zvláštní úprava umožňující úhradu nákladů ze zvláštních záloh oprávněného, **avšak i tam**

⁴² Viz Stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 12. 9. 2006, sp. zn. Pl. ÚS-st. 23/06 a náleží Ústavního soudu ze dne 9. 10. 2008, sp. zn. III. ÚS 1226/08.

⁴³ Viz náleží Ústavního soudu ze dne 10. 3. 2009, sp. zn. III. ÚS 455/08.

⁴⁴ Komentář k § 89 In KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, 1366 s.

⁴⁵ TOMAN, A. Experimentální novela OSŘ/EŘ – stručný komentář k vybraným okruhům. s. 25 a násl. In: *Komorní listy*, č. 4. Praha: Wolters Kluwer, 2021.

⁴⁶ Viz Důvodová zpráva k zákonu č. 286/2021 Sb., kterým se mění

zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

⁴⁷ Viz Exekutorská komora České republiky. Priority a vize Exekutorské komory České republiky. s. 13 a násl. In: *Komorní listy*, č. 4. Praha: Wolters Kluwer, 2019, a tam uvedená vize: „Zastavování exekucí ex lege v předem definovaných případech (například po uplynutí zákonem stanovených lhůt)“.

platí, že oprávněný zásadně nezavinil zastavení exekuce v případě bezvýslednosti exekuce, a tak podle obecného pravidla má oprávněný vůči povinnému právo na jejich náhradu.⁴⁸ Významná je v případě bezvýsledné exekuce rovněž faktická rovina případné nedobytnosti pohledávky, která především mění motivace oprávněného, zda exekuční řízení zahájit či zda v něm pokračovat. S ohledem na judikaturu Ústavního soudu se však nic nemění na tom, že i soudní exekutor může některé náklady bezvýsledných exekucí fakticky nést, i když se novela snaží tyto minimalizovat stanovením lhůt pro trvání bezvýsledných exekucí, zjištěním (potenciální) bezvýslednosti dříve než doposud, získáním souhlasu oprávněného se

zastavením exekuce předem a stanovením povinnosti záloh oprávněného.⁴⁹

⁴⁸ Shodně KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, 1366 s. v komentáři k § 44c. Stejně tak lze souhlasit s tam uvedeným závěrem, že právo soudního exekutora na náhradu vůči povinnému co do zbytku nákladů v případě § 55 odst. 13 zaniká, avšak v případě § 44c nikoli.

⁴⁹ Na okraj je žádoucí si závěrem položit otázku, zda je vhodně nastavený právní řád tehdy, když v některých případech bezvýslednosti jiného řízení (kupříkladu insolvenční řízení či pozůstalostní řízení) nese (některé) náklady stát, avšak v případě exekuce nikoli. Kritériem pro posouzení této otázky by, podle mého názoru, mělo být, zda jde o obligatorní řízení (kupříkladu je dána nutnost ingerence státu do soukromoprávních vztahů). V diskusi se někdy objevuje též jako kritérium, zda příslušný orgán je chápán, mimo to že vykonává veřejnou moc, jako podnikatel či nikoli. U exekuce je třeba pojem obligatornosti řízení blíže zkoumat. Přestože je exekuce ovládána dispoziční zásadou, v případě, že není titul dobrovolně povinným splněn, není jinou možností pro oprávněného než soudní výkon rozhodnutí či exekuce. V tomto smyslu je toto řízení pro oprávněného obligatorní, jestliže je exekuce (a soudní výkon rozhodnutí) v demokratickém právním státě preferována před svépomocí a nemá-li být titul jen listinou bez reálných právních následků. Přestože je soudní exekutor vnímán jako podnikatel, kritérium nutnosti exekuce v případě dobrovolného nesplnění exekučního titulu by mělo převážet, neboť riziko bezvýslednosti exekuce je primárně rizikem oprávněného (když o jeho právo jde), nikoli exekutora. Soudní výkon rozhodnutí či exekuce jsou pak vnímány jako nezbytná funkce právního státu. Z toho plyne, že i u některých bezvýsledných exekucí by bylo možné uvažovat o tom, že (konečné) náklady ponese stát, jestliže jde o nezbytnou „službu“ státu oprávněným.

POHLEDÁVKA PO ZAMÍTNUTÍ INSOLVENČNÍHO NÁVRHU – MOŽNOSTI OBRANY DLUŽNÍKA

JUDr. Jan Nemanský

Fakulta právnická ZČU
katedra občanského práva

Úvod

Víceméně náhodně jsem se dostal k podle mého názoru velmi zajímavému problému, který souvisí s insolvenčním zákonem¹ a vymáháním pohledávky přihlášené do insolvenčního řízení po skončení takového řízení zamítnutím insolvenčního návrhu, a to zejména v případech, kdy od podání insolvenčního návrhu uplynulo delší časové období.

Nastínění skutkových okolností

Jako velmi dobrý úvod pro nastínění problému nám může posloužit řízení, jež bylo vedeno Krajským soudem v Hradci Králové pod sp. zn. KSHK 41 INS 12083/2012.

V tomto řízení došlo dne **18. května 2012** k podání insolvenčního návrhu. Tomuto návrhu se dlužník brání, přičemž jako jeden z důvodů pro nedůvodnost návrhu uvádí i skutečnost, že má majetek, jenž přesahuje jeho závazky.

Krajský soud v Hradci Králové dne **31. července 2013** zamítá insolvenční návrh s tím, že nemá za prokázané pohledávky navrhovatelů uvedené v tomto insolvenčním návrhu.

Na základě podaného odvolání dne **9. ledna 2014** bylo předchozí rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové zrušeno Vrchním soudem v Praze a vráceno Krajskému soudu v Hradci Králové k dalšímu řízení. Vrchní soud pokládal skutkový stav, na základě kterého bylo rozhodnuto

¹ Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

ohledně pohledávek navrhovatelů, za nedostatečně zjištěný a rozhodnutí soudu prvního stupně za nepřezkoumatelné.

Krajský soud v Hradci Králové tedy v pokračujícím insolvenčním řízení posléze rozhoduje dne **27. srpna 2014** tak, že se zjišťuje úpadek a na majetek dlužníka se prohlašuje konkurs s tím, že pohledávky navrhovatelů má na rozdíl od svého původního rozhodnutí po doplnění dokazování za prokázané.

Následně bylo opět podáno odvolání, tentokrát ze strany dlužníka, a dne **1. prosince 2014** Vrchní soud v Praze potvrdil rozhodnutí Krajského soudu v Hradci.

Řízení ovšem zdaleka nekončí, jednak samozřejmě běží zcela standardně jeho část po prohlášení úpadku, jednak je podáno dovolání. Na jeho základě pak Nejvyšší soud rozhoduje dne **4. května 2017** tak, že ruší rozhodnutí Vrchního soudu a vrací věc tomuto soudu k dalšímu řízení, a to z důvodu, že hodnota majetku dlužníka je vyšší než hodnota **osvědčených** pohledávek (závazků).

V návaznosti na toto rozhodnutí pak Vrchní soud v Praze dne **29. srpna 2017** ruší rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové o prohlášení úpadku a vrací věc krajskému soudu k dalšímu řízení, v podstatě se stejnou argumentací, kterou uvedl Nejvyšší soud, a zavazuje Krajský soud v Hradci Králové, aby se zabýval tím, zda dlužník má k dispozici dostatek finančních prostředků na úhradu svých splatných závazků.

Krajský soud v Hradci Králové následně dne **28. května 2018** zamítá insolvenční návrh s tím, že ze znaleckých posudků vyplývá, že dlužník má majetek, který může sloužit k úhradě pohledávek.

Po skoro 6 letech svého trvání se řízení vrací znovu před Vrchní soud v Praze, který dne **6. března 2019** opět ruší rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové a vrací mu věc s tím, že by se měl zabývat tím, do jaké míry může dlužník s majetkem disponovat a zároveň Vrchní soud považuje i další skutková zjištění soudu prvního stupně za nedostatečná.

Dne **8. listopadu 2019** mění Krajský soud v Hradci Králové znovu své rozhodnutí a opět prohlašuje úpadek dlužníka a konkurs na jeho majetek, a to s odůvodněním omezení disponibility s majetkem na straně dlužníka.

Věc se tak vrací popáté (!) k Vrchnímu soudu v Praze, který dne **4. února 2020** mění rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové tak, že insolvenční návrh zamítá, přičemž toto rozhodnutí odůvodňuje tím, že navrhovatelé mohou bez obtíží dosáhnout upokojení svých pohledávek výkonem rozhodnutí (exekucí) vzhledem k tomu, že majetek dlužníka přesahuje jejich pohledávky.

Následně celá tato insolvenční odysea končí u Nejvyššího soudu, který svým usnesením ze dne **9. září 2020** (tedy po více než osmi letech) odmítá dovolání navrhovatelů.

Z výše popsaného by jistě mohlo vzejít mnoho témat pro článek. Bylo by jistě možné se zabývat věcně obsahem jednotlivých rozhodnutí v rámci řízení a zkoumat, zda soudy měly či neměly všechny podstatné informace už v počáteční fázi řízení. V návaznosti na to by jistě bylo možné podrobit zkoumání délku řízení (té se ještě v článku dotkneme, byť z trochu jiného pohledu). Bylo by určitě možné rozepsat se o možnostech dokazování solventnosti dlužníka, případně o možnosti věřitelů prokazovat, respektive osvědčovat jejich pohledávky. Ani jedno z výše uvedeného ovšem předmětem článku nebude.

Mám za to, že neméně zajímavé je zaměřit pozornost na to, co se vlastně se vztahem dlužníka a jeho věřitele děje po skončení insolvenčního řízení, pokud toto řízení skončilo zamítnutím návrhu.

Možná by bylo lze označit takovou otázku za vcelku banální, neboť po zamítnutí insolvenčního návrhu se *de iure* neděje nic, odmyslíme-li si možnost dlužníka požadovat náhradu škody po insolvenčním navrhovateli podle ustanovení § 147 odst. 2 insolvenčního zákona (o kterém bude dále v textu ještě řeč). Je-li insolvenční návrh zamítnut, nelze ani využít možnosti bezprostředního zahájení exekuce na základě upraveného seznamu pohledávek, neboť takovou možnost zakotvuje insolvenční zákon v ustanovení § 312 odst. 4 pro případ, kdy je řízení skončeno zrušením konkursu.

Po zamítnutí návrhu insolvenčního návrhu jsou tedy věřitel a dlužník z hlediska svých pohledávek a závazků ve víceméně obdobném postavení, jako byli před zahájením takového řízení. Podstatným slovem je v tuto chvíli ono „víceméně“. Po zamítnutí insolvenčního návrhu se znovu rozběhne promlčecí lhůta ohledně pohledávek, která se stavěla podáním přihlášky ve smyslu ustanovení § 648 občanského zákoníku² ve spojení s ustanovením § 173 odst. 4 insolvenčního zákona. Věřitel je tedy pro získání exekučního titulu nucen pohledávku žalovat tradičně u soudu.

U pohledávky je samozřejmě nejen důležitá výše jistiny, ale i velikost příslušenství pohledávky, konkrétně pak případné úroky, respektive úroky z prodlení. V insolvenčním zákoně najdeme pro úroky a jejich uspokojování zvláštní ustanovení, konkrétně § 170 písm. a) a b), podle něhož se v insolvenčním řízení neuspokojují žádným ze způsobů řešení úpadku úroky, úroky z prodlení

² Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

a poplatek z prodlení z pohledávek přihlášených věřitelů, vzniklých před rozhodnutím o úpadku, pokud přirostly až v době po tomto rozhodnutí, a dále úroky, úroky z prodlení a poplatek z prodlení z pohledávek věřitelů, které se staly splatné až po rozhodnutí o úpadku. Neuspokojení vyjmenovaného příslušenství pohledávky bývá vysvětlováno ochranou principu poměrného uspokojování přihlášených věřitelů.³

V odborné obci nebylo zcela postaveno najisto, zda je pouze vyloučeno upokojení takovýchto úroků, nebo zcela vyloučeno jejich narůstání.⁴ Přikláním se k názoru, že jde jen o vyloučení uspokojení takto přirostlého příslušenství, nikoli o vyloučení jeho vzniku. Shodný názor pak ve zcela aktuálním rozhodnutí zastává i Nejvyšší soud.⁵

Vraťme se nyní zpět k našemu skutkově vymezenému případu a aplikujme na něj hypotetickou pohledávku. Mějme pro příklad věřitele, který přihlásí svou pohledávku ve výši tři miliony korun českých úročenou 5 % p. a., přičemž šlo o úvěr splatný v měsíčních splátkách, jenž měl být celý splacen do konce roku 2025. Pro komplexnost pak doplníme, že byl sjednán i úrok z prodlení, a to v zákonné výši 8,05 % p. a.⁶

Zároveň nechť tento věřitel není insolvenčním návrhovátelem. Dlužník pak nechť je dlužníkem poctivým, který vůči tomuto věřiteli nebyl nikdy v prodlení a do zahájení insolvenčního řízení poctivě plnil vše, co plnit měl.

Po zahájení insolvenčního řízení samozřejmě nelze uplatnit pohledávky týkající se majetkové podstaty žalobou, lze-li je uplatnit přihláškou⁷. Naš hypotetický věřitel tedy nemá, pokud chce být bdělý a zodpovědně se starat o svá práva, jinou možnost než pohledávku přihláškou přihlásit. A protože jde o opravdu bdělého věřitele, má sjednané i zesplatnění celé pohledávky pro případ, že by ohledně dlužníka bylo zveřejněno rozhodnutí o úpadku. Zcela logicky je pak toto zesplatnění vázáno na tento okamžik, protože od tohoto okamžiku má věřitel podle ustanovení § 136 odst. 2 písm. d) insolvenčního zákona již jen 2 měsíce na přihlášení své pohledávky, pokud chce, aby tato pohledávka byla upokojována v rámci insolvenčního řízení.

³ RICHTER, O. § 170 [Pohledávky vyloučené z uspokojení v insolvenčním řízení]. In: RICHTER, O. *Věřitelé a uplatňování pohledávek v insolvenčním řízení*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 67, marg. č. 6.

⁴ Viz například MORAVEC, T. § 170 [Pohledávky neuspokojované v insolvenčním řízení]. In: MORAVEC, T., KOTOUČOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 678.

⁵ Viz usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 486/202.

⁶ Parametry smlouvy jsou zvoleny víceméně náhodně s tím, aby nebyly zcela nereálné, úrok z prodlení pak odpovídá zákonné výši v souladu s ustanovením nařízení vlády č. 351/2013 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a datu prodlení 27. srpna 2014.

⁷ Ustanovení § 109 insolvenčního zákona.

Dlužník je naopak v situaci, která je značně ztížena ustanovením § 111 insolvenčního zákona. Toto ustanovení říká, že nerozhodne-li insolvenční soud jinak, je dlužník povinen zdržet se od okamžiku, kdy nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, nakládání s majetkovou podstatou a s majetkem, který do ní může náležet, pokud by mělo jít o podstatné změny ve skladbě, využití nebo určení tohoto majetku anebo o jeho nikoli zanedbatelné zmenšení. Peněžité závazky vzniklé před zahájením insolvenčního řízení je dlužník oprávněn plnit jen v rozsahu a za podmínek stanovených tímto zákonem.

Pro přesnost pak uvedme, že náš hypotetický věřitel, respektive jeho pohledávka, nespadá do žádné z výjimek uvedených v odstavci 2 citovaného ustanovení. V této souvislosti se jako vhodné jeví dodat, že nakládáním s majetkovou podstatou (a i před tím, než je tato konstituována, ale v době, kdy je dlužník materiálně v úpadku) může naplnit i znaky trestného činu, přičemž v úvahu připadá zejména poškození nebo zvýhodnění věřitele, tedy § 222 a 223 trestního zákoníku.⁸

Dlužník tedy neplatí, protože mu v tom brání zákonná ustanovení, a v procesní rovině se brání insolvenčnímu návrhu mimo jiné tvrzením, že jeho majetek postačuje k úhradě pohledávek insolvenčního návrhovatele a nejde tedy o jeho neschopnost hradit, ale o jeho neochotu hradit.

A insolvenční řízení běží tak, jak je shora naznačeno. Tedy od **18. května 2012** do **4. února 2020** (odhlédneme nyní od posledního rozhodnutí Nejvyššího soudu, které na právní moc rozhodnutí Vrchního soudu v Praze nemělo vliv).

Za uvedenou dobu se pohledávka našeho hypotetického věřitele, která činila původně 3 000 000 Kč rozrostla o úroky ve výši 5 % p. a., které v souhrnu činí 1 157 377,05 Kč, a o úroky z prodlení (výpočet je proveden pro období od 28. srpna 2014 do 4. února 2020) ve výši 1 313 299,74 Kč. Tedy dlužník je po skončení řízení povinen prakticky ihned zaplatit částku ve výši 3 000 000 Kč spolu s příslušenstvím ve výši 2 470 676,79 Kč. Pouze připomeňme, že se nacházíme v roce 2020 a dlužník je povinen zaplatit věřiteli částku skoro 5,5 milionu korun českých, přičemž původní splatnost úvěru byla konec roku 2025. Tedy vzhledem k proběhlému řízení je dlužník nucen platit o podstatnou částku více v mnohem kratším čase.

Než pokročíme k další části tohoto článku, je vhodné minimálně zmínit, že přestože se jedná o řízení, které bylo zahájeno v roce 2012, a do současné doby se insolvenčního zákona dotklo více než pětadvacet novel, včetně dvou

⁸ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

skutečně zásadních (tzv. akreditační novela⁹ a tzv. odlužovací novela¹⁰), mám za to, že závěry popsané níže jsou zcela použitelné i v současné době. Dále si dovoluji pro přesnost uvést, že vše níže uvedené je (možná na škodu alespoň minimální komplexnosti) vztaženo ke konkrétnímu průběhu výše uvedeného řízení, tedy jsou pominuty všechny další myslitelné varianty ukončení insolvenčního řízení, byť lze říci, že situace nebude v jejich případě příliš odlišná. Konečně je třeba zmínit, že níže lze nalézt zejména pohled dlužníků (být bezprostředně následuje alespoň ve stručnosti i pohled věřitelův), neboť popsaná situace je pro něj zcela zřejmě mnohem obtížnější a tíživější než pro věřitele.

Situace z pohledu věřitele

Pohledem věřitele je celý popsaný příběh vlastně vcelku jednoduchý. Věřitel se choval tak, jak měl. Ve smlouvě měl svá práva dobře ošetřena, včas a řádně je uplatnil. Neporušil žádnou svou povinnost.

Starostí věřitele v tomto okamžiku je jistě solventnost dlužníka v tom smyslu, zda je schopen pohledávku uhradit okamžitě. Nezapomeňme, že v rámci úvah soudu všech stupňů nebyla tato pohledávka tou stěžejní, neboť není pohledávkou insolvenčního navrhovatele, nicméně i v rámci úvahy o dostatečnosti majetku k úhradě by bylo uvažováno s pohledávkou bez příslušenství, neboť to není v rámci insolvenčního řízení upokojitelné, jak bylo řečeno výše.

Věřitel by v nastalé situaci zřejmě uplatnil pohledávku u soudu a v nalézacím řízení získal exekuční titul. Byla-li by pohledávka zajištěna zástavním právem, může se také domáhat soudního prodeje zástavy¹¹.

Lze si jistě představit i případ, kdy by věřitelem přihlašovaná pohledávka byla u soudu uplatněna již před zahájením insolvenčního řízení, věřiteli byla přiznána a stala se

vykonatelnou. Změnila by tato skutečnost něco? Mám za to, že v posuzovaném případě nikoli, respektive pouze by zjednodušila situaci věřiteli, který by mohl bez dalšího zahájit exekuční řízení, nebo v něm pokračovat, zahájil-li ho již před počátkem insolvenčního řízení. Předchozí získání exekučního titulu a přihlašování pohledávky jako vykonatelné by nemělo žádný vliv, neboť popisovaný důsledek nikterak nesouvisí s přezkoumáním pohledávek a jejich popíráním a následným řízením o nich.

Situace z pohledu dlužníka

a) Dlužníková možná obrana

Dlužník je ovšem v situaci naprosto odlišné. V úpadku nebyl, přesto na něj dopadá nemalá tíha související s proběhnutým insolvenčním řízením. Z jeho pohledu se celá situace jeví značně nespravedlivou, neboť je nucen řešit splacení více peněz v kratším čase, než při uzavření smlouvy předpokládal, a to za situace „kdy nic špatného neudělal“.

Lze rovnou říci, že jeho postavení rozhodně není jednoduché. Všechny kroky věřitele byly zcela legitimní. Zesplatnění pohledávky v případě prohlášení úpadku je zcela standardní ustanovení v úvěrové smlouvě, stejně tak sankční úrok v případě prodlení.

První, co přijde na mysl jako řešení situace, je určitě jednání s věřitelem a snaha o dosažení jakéhosi návratu do doby před insolvenčním řízením, respektive dosažení takového stavu, který bude pro obě strany přijatelný. Takový postup je jistě možný, lze ho jen doporučit, může být i v mnoha případech úspěšný, nicméně z hlediska tohoto textu není vlastně zajímavý.

Jaké jsou tedy možnosti obrany dlužníka, pokud k dohodě s věřitelem nedojde, a jsou vůbec nějaké?

Mám za to, že určité možnosti obrany dlužník má, nicméně jejich úspěšnost nebude zřejmě nikterak vysoká. Obrana dlužníka by dle mého soudu měla směřovat zejména do povinnosti zaplatit sankční úrok, neboť to je položka, která řekněme zcela neplánovaně navyšuje původně dohodnutou výši pohledávky. Druhou oblastí, kterou se může dlužník cítit poškozen, bude zajisté splatnost celého dluhu, která oproti předpokladu při uzavření smlouvy nastala mnohem dříve a v plném rozsahu, na rozdíl od splatnosti původně dohodnutých jednotlivých splátek.

Standardně platí, že dlužník, který svůj dluh řádně a včas neplní, je v prodlení.¹² Za své prodlení není dlužník

⁹ Zákon č. 64/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

¹⁰ Zákon č. 31/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

¹¹ § 353a a násl. zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

¹² § 1968 občanského zákoníku.

odpovědný, nemůže-li plnit v důsledku prodlení věřitele.¹³ V tomto případě ovšem dlužník zcela jasně neplnil a věřitel v prodlení nebyl. Existují ještě další liberační důvody pro dlužníka, nebo je tento jediným? Najdeme i další například v ustanovení § 1949 občanského zákoníku (odmítnutí vystavení kvitance věřitelem) a v ustanovení § 39 zákona směnečného a šekového (odmítnutí vydání směnky opatřené kvitancí o zaplacení), stejně tak není dlužník v prodlení, pokud mu věřitel neposkytne dohodnutou nebo nezbytnou součinnost.¹⁴ Nic z výše uvedeného nicméně nedopadá na situaci dlužníka z našeho příkladu.

Je tedy třeba se obrátit k jiným ustanovením. Hovoříme-li o úrocích z prodlení, nemělo by ujít naší pozornosti ustanovení § 1964 odst. 1 občanského zákoníku, které říká, že smluvní strana má právo dovolat se neúčinnosti ujednání o času plnění odchylujícího se od ustanovení § 1963 občanského zákoníku nebo ujednání odchylujícího se od zákonné výše úroku z prodlení, pokud jsou taková ujednání vůči věřiteli hrubě nespravedlivá. Ustanovení § 1963 řeší problematiku splatnosti ceny v obchodních transakcích a pro náš případ není důležité. Naproti tomu věta druhá citovaného ustanovení § 1964 odst. 1 pojednává o možnosti dovolání se neúčinnosti ujednání výše úroku z prodlení odchýlně od zákonné úpravy, a to pouze pro případ, že by tato ujednání byla hrubě nespravedlivá vůči věřiteli. Ustanovení tedy chrání jen a pouze věřitele, a to ještě pouze v případě, že je úrok z prodlení dohodnut v jiné než zákonné výši. Z hlediska našeho dlužníka bohužel nedává žádnou možnost obrany. Obdobně i podobné ustanovení § 1972 občanského zákoníku chrání pouze věřitele. Mám za to, že vzhledem k explicitnímu zaměření těchto ustanovení na ochranu věřitele, nelze ani za použití analogie využít předmětnou úpravu ve prospěch dlužníka.

Určitou naději by mohlo v kombinaci s dalšími ustanoveními znamenat ustanovení § 1971 občanského zákoníku, které stanoví právo věřitele na náhradu škody vzniklé nesplněním peněžitého dluhu jen tehdy, není-li kryta úroky z prodlení. Zákon tedy zjevně dává do souvislosti úroky z prodlení a úhradu škody. Odpovědnost za způsobení újmy (škody) je v občanském zákoníku konstruována obecně jako odpovědnost subjektivní, tedy taková odpovědnost, která musí být kryta zaviněním. Odpovědnost objektivní je pak ustanovením § 2895 občanského zákoníku předpokládána pouze v případech stanovených zvlášť zákonem. Byť stanovení skutkových podstat, které

má citované ustanovení na mysli, není bez komplikací¹⁵, lze myslím bez pochybnosti říci, že porušení smluvní povinnosti ze smlouvy o úvěru není kryto objektivní odpovědností za škodu.

Dlužník by mohl argumentovat, že způsobenou „škodu“, která má být paušalizovaně nahrazena úroky z prodlení, není povinen hradit. Proti tomu ovšem samozřejmě stojí jednak argument, že úroky z prodlení nejsou smluvní pokutou (jež je tradičně vnímána jako paušalizovaná náhrada škody), která může existovat samostatně vedle nich, a dále, že se v tomto případě nejedná o náhradu škody, ale o úhradu smluvně dohodnuté sankce. Dalším věřitelovým argumentem by mohlo být i to, že dlužník není zcela zbaven možnosti nakládat s majetkovou podstatou a mohl by například hradit pohledávky svých věřitelů poměrně.¹⁶ Z uvedeného je zřejmé, že pro dlužníka není tato argumentace bez rizika neúspěchu.

Dalším a dle mého názoru silnějším argumentem na straně dlužníkově může být korektiv dobrých mravů, respektive za současné právní úpravy korektiv zjevného zneužití práva. Ten je obsažen v ustanovení § 8 občanského zákoníku, které stanoví, že zjevné zneužití práva nepožívá právní ochrany. O dobrých mravech se zmiňují v tomto smyslu jednak proto, že hranice mezi porušením dobrých mravů a zjevným zneužitím práva není nijak ostrá, a jednak proto, že vzhledem k absenci obdobné úpravy před přijetím občanského zákoníku to bylo právě ustanovení o dobrých mravech, které bylo v rámci judikatorní praxe využíváno k dosažení stejného účelu.¹⁷

Je ovšem uplatnění pohledávky ze strany věřitele v našem příkladu opravdu zjevným zneužitím práva? Nejprve by bylo vhodné zodpovědět otázku, co to vlastně zjevné zneužití práva je. Zneužitím práva můžeme rozumět takový výkon práva, který po formální stránce nevybočuje z hranic daných zákonnou úpravou, nicméně dopad takového výkonu práva na subjektivní práva má charakter nedovolený, jinými slovy se jedná o chování zdánlivě dovolené, jímž má být dosaženo výsledku nedovoleného.¹⁸ V této souvislosti se pro přesnost hodí dodat, že samotný pojem zneužití práva byl v historii vnímán různě a jeho využití v současném právu není bez

¹³ Tamtéž.

¹⁴ BĀNYAIOVÁ, A. § 1968 [Vznik prodlení dlužníka] in ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek V*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 473.

¹⁵ Srov. například PAŠEK, M. § 2895 [Náhrada bez ohledu na zavinění]. In: PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 3007, marg. č. 8.

¹⁶ Tato problematika je velmi zajímavá, nicméně její i velmi stručně nastínění přesahuje rozsahem možnosti tohoto článku.

¹⁷ PIPKOVÁ, P. J. § 8 [Zneužití práva]. In: PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 44, marg. č. 7.

¹⁸ KNAPP, V. *Teorie práva*. C. H. Beck, 1. vydání 1995, s. 184.

otazníků^{19, 20}, nicméně pro účely tohoto článku se jistě lze s výše uvedenou definicí spokojit.

V rámci právní teorie je diskutovanou otázkou i přivlastek „zjevný“ u zneužití práva, přičemž se můžeme setkat s názory, že touto zjevností byla zákonodárcem míněna „viditelnost“ zneužití²¹, byť reálně se dle mého názoru zcela správně dovozuje, že „zjevný“ označuje intenzitu onoho zneužití²², respektive to, že se nejedná o zneužití marginální, bezvýznamné²³. K obdobnému výkladu tenduje i soudní praxe.²⁴

Dlužník by tak na svou obranu byl nucen tvrdit, že jednání věřitele, byť formálně v souladu s právem, nepoživá právní ochrany a není tak možné jeho nárok soudně přiznat. Tuto argumentaci by bylo možné vést zejména k povinnosti hradit úrok z prodlení, kde ji považují za velmi relevantní a ne zcela bez naděje na úspěch. Opět by dlužník musel zdůraznit nezaviněnost prodlení na své straně, respektive faktickou nemožnost plnit s tím, že délka prodlení byla mimo jeho jakoukoli kontrolu. Tvzení by pak mělo směřovat k tomu, že výkon věřitelova práva na zaplacení úroků z prodlení způsobuje hrubý nepoměr mezi zájmy stran, kdy pro dlužníka je v podstatě likvidační, přičemž věřiteli jeho nepřiznání nezpůsobí zásadní újmu. Pro takovou argumentaci lze koneckonců dohledat i oporu ve stávající judikatuře.²⁵

Samozřejmě ani použití argumentace pomocí zjevného zneužití práva nikterak negarantuje úspěch ve věci. Tento institut je stále prostředkem ultima ratio, tedy tím posledním, který by měl být využit. Vzhledem k nemožnosti soudu moderovat v uvedeném příkladu výši úroků z prodlení²⁶ mám však za to, že v popsaném případě by soud mohl takto postavenou argumentaci vyslyšet.

Obdobně by bylo jistě možno argumentovat i směrem k zesplatnění celé pohledávky, nicméně v tomto případě mám za to, že obrana dlužníka by byla značně oslabena tím, že k zesplatnění pohledávky došlo na základě jeho smluvního ujednání s věřitelem.

b) Možnost dosažení kompenzace pro dlužníka

Dále je zapotřebí se stručně dotknout i jiných možností dlužníka, než je jednání s věřitelem či přímá obrana proti věřitelovu nároku. Pro popsaný příklad připadají pro dlužníka v úvahu dvě cesty.

Jednu mu otevírá ustanovení § 147 odst. 2 insolvenčního zákona, které stanoví, že právo na náhradu škody nebo jiné újmy podle odstavce 1 lze uplatnit také tehdy, byl-li insolvenční návrh zamítnut. Vzhledem ke znění ustanovení § 2894 odst. 1 občanského zákoníku ve spojení s ustanovením § 2952 věta druhá občanského zákoníku dochází ke škodě na straně dlužníka již vznikem pohledávky, tedy není třeba, aby na pohledávku před uplatněním škody cokoli hradil.

Možnost uplatnit náhradu škody má dlužník po insolvenčním navrhovatelí a je-li tímto navrhovatelem právnická osoba, i po ručitelích, kterými jsou společně a nerozdílně členové statutárního orgánu takové právnické osoby.²⁷

Při uvažování o tomto způsobu řešení situace musí být dlužník bdělý, neboť pro uplatnění náhrady škody stanoví insolvenční zákon v ustanovení § 147 odst. 4 lhůtu 6 měsíců ode dne, kdy bylo dlužníkovi doručeno rozhodnutí, jímž se končí řízení o insolvenčním návrhu. Jde o lhůtu prekluzivní a její nedodržení má za následek zánik nároku na náhradu škody. Obecná ustanovení o promlčení se vzhledem k tomuto speciálnímu ustanovení nepoužijí.

Potud lze říci, že postup podle ustanovení § 147 odst. 2 insolvenčního zákona se jeví pro dlužníka velmi příznivým. S ohledem na ustálenou judikaturní praxi však ani tento postup dlužníka nezaručuje úspěch. Soudy v případě uplatnění těchto nároků dovozují, že žalovaný (tedy insolvenční navrhovatel) se své odpovědnosti zproští, pokud stručně řečeno jeho pohledávka, kterou ve svém insolvenčním návrhu uplatnil, je pohledávkou existující, byť by nebyla v rámci samotného insolvenčního řízení osvědčena, neboť se jednalo o pohledávku spornou.²⁸ Obdobně se postupuje i v případě, kdy byl insolvenční návrh zamítnut jen proto, že dlužník je schopen splnit závazky, které osvědčovaly jeho úpadek, vzhledem

¹⁹ HRUDÍK, J. Zneužití práva – z nicoty univerzální zásada? *Právník*, 2019, č. 12, s. 1077 a násl.

²⁰ PELIKÁNOVÁ, I., PELIKÁN, R. § 8 [Zákaz zneužití práva] In: ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I (Obecné právo)*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 42 a násl.

²¹ Tamtéž.

²² PIPKOVÁ, P. J. § 8 [Zneužití práva]. In: PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. *Občanský zákoník*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 44, marg. č. 7.

²³ PELIKÁNOVÁ, I., PELIKÁN, R. § 8 [Zákaz zneužití práva] In: ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek I*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 43.

²⁴ Například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 12. 2015, sp. zn. 22 Cdo 4884/2015, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2017, sp. zn. 22 Cdo 4146/2016-1.

²⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 2895/99 – jde o rozhodnutí před účinností občanského zákoníku, nicméně jeho závěry jsou dle mého názoru bez větších problémů použitelné i za stávající úpravy.

²⁶ Moderace obecně institutem využívaným pro smluvní pokutu (viz § 2051 občanského zákoníku) a využití ustanovení § 1964 nepřipadá v úvahu, neboť chrání věřitele.

²⁷ § 147 odst. 3 insolvenčního zákona.

²⁸ Viz například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2021, sp. zn. 29 Cdo 1909/2019, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 7. 2012, sp. zn. 29 NSČR 15/2010.

k předpokládaným příjmům, kterých se dlužníku má dostat v nejbližší budoucí době.²⁹

Bohužel vzhledem k výše uvedenému není ani tato cesta pro dlužníka bez rizika neúspěchu a paradoxně může vést i ke zvýšení jeho nákladů místo ke kompenzaci jeho povinnosti k úhradě.

Druhou cestou, kterou by se dlužník mohl vydat, je využití možnosti požadovat náhradu škody po státu na základě zákona o odpovědnosti za škodu³⁰, konkrétně pak podle ustanovení § 13 odst. 1 citovaného zákona.

Nesprávný úřední postup by mohl být spatřován v celkové délce proběhnuvšího řízení, nicméně s ohledem na to, kolikrát bylo rozhodováno různými stupni soudů a jaké jsou časové úseky mezi jednotlivými rozhodnutími, nemyslím, že by tato cesta vedla ve finále k úspěchu dlužníka a k náhradě škody ze strany státu.

²⁹ Viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 10. 2016 sp. zn. 29 Cdo 5745/2015.

³⁰ Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů.

Závěr

V případě, kdy je dlužník do velké míry zbaven v důsledku zahájeného insolvenčního řízení možnosti nakládat se svým majetkem a věřitel nemá jinou možnost, jak se domoci svých pohledávek než jejich přihlášením do insolvenčního řízení, může se dlužník po zamítnutí insolvenčního návrhu ocitnout v situaci, kdy musí platit své závazky mnohem dříve a nezřídka (v případě dlouho trvajících řízení) i značně navýšené.

V takové situaci má několik možností, jak se bránit vydání exekučního titulu, respektive jak snížit výši své povinnosti k úhradě. Z možností obrany má největší naději na úspěch argumentace zjevného zneužití práva, kterou může dosáhnout zmírnění přílišné tvrdosti zákona vůči své osobě.

Pro co nejvyšší zamezení vzniku škod, respektive k jejich nahrazení, by pak dlužník v těchto případech měl uplatnit své právo na náhradu škody po insolvenčním návrhovateli či návrhovateli, a to i s využitím ručení členů statutárního orgánu právnické osoby, je-li tato insolvenčním návrhovatelem. To vše samozřejmě po důkladném zvážení důvodů, které vedly k zamítnutí insolvenčního návrhu, a to se zřetelem na závěry judikaturní praxe ohledně relevantní obrany insolvenčního návrhovatele.

DIGITALIZACE NA VZESTUPU

Mgr. Tomáš Tunkl

předseda IT komise
Exekutorské komory ČR

V průběhu pandemie koronaviru se řada aktivit přemístila do digitálního světa. Společnosti a úřady přesouvaly své zaměstnance na homeoffice, schůzky a vzdělávací akce do virtuálního prostoru a majetkové hodnoty do kryptosvěta. Můžeme směle říct, že tento nechtěný „výstřel z Aurory“ odstartoval digitální revoluci a urychlil procesy, které by jinak trvaly jednotky až desítky let.

Digitalizace se nevyhnula ani právnímu světu, a spolu s ním jeho exekuční části. Začaly se objevovat pojmy, jako jsou smart contract, phantom debtor, virtual court, blockchain a jiné. Současně se do popředí začaly prosazovat nové majetkové hodnoty, které souvisely s nárůstem aktivity společnosti ve virtuálním prostředí. Příkladem mohou být kryptoměny, NFT, virtuální platební karty nebo online předplatné.

První velká konference, a tedy první větší možnost vyměnit si zkušenosti v této oblasti, se světové exekutorské komunitě naskytl před rokem v Dubaji na 24. výroční konferenci UIHJ (Union internationale des huissiers de justice, Mezinárodní unie soudních exekutorů). Téměř

24. výroční konference v Dubaji. Za naši Komoru se konference zúčastnili prezident Mgr. Jan Mlynářčík a další členové prezidia a komisi Exekutorské Komory.

500 účastníků mělo možnost diskutovat nad ústředním tématem, kterým byla kyberjustice coby nová příležitost pro exekutory. Česká výprava měla během diskuzních panelů možnost seznámit se s řadou úspěšných projektů, které v oblasti digitalizace výkonu spravedlnosti a postihu moderních majetkových hodnot běží v jiných zemích.

Zajímavým příspěvkem byl ten, který se věnoval dubajskému online soudu. Online soud v Dubaji řeší za pomoci umělé inteligence spory 24 hodin denně a veškerá soudní jednání jsou vedena přes videohovory. Brazílský delegát informoval o změně judikatury v jejich zemi, která nyní pro doručování písemností akceptuje i messengery typu WhatsApp, Telegram, Viber a jiné. Francouzi detailně popsali zabezpečení exekučních dokumentů prostřednictvím technologie blockchain. Lotyšští účastníkům představili svou platformu pro postih kryptoměn. Vrcholem celého setkání bylo představení Global Code of Digital Enforcement, čili světové normy, která upravuje digitální vymáhání. Tento kodex prosazuje UIHJ na mezinárodním poli a má být vodítkem pro legislativu jednotlivých zemí. Jsou zde řešeny i přeshraniční otázky, které se moderních majetkových hodnot týkají.

Některé nově nabyté poznatky se Exekutorská komora ČR rozhodla využít. Po návratu se ihned začalo s přípravou pracovního setkání na téma kryptoměn a jejich postihu. Toto setkání se uskutečnilo 14. června a podařilo se zajistit účast odborníků z Finančně analytického úřadu, Národní centrály proti organizovanému zločinu, Ministerstva financí a České kryptoměnové asociace. Účastníci se seznámili s metodami, které zejména bezpečnostní složky využívají při zajištění kryptoaktiv, a seminář rovněž odpověděl na některé základní otázky týkající se povahy aktiva, jeho vyhledání, zajištění a následného zpeněžení. V současné době probíhá diskuze na půdě Právní

Panelová diskuze na konferenci Digitální vymáhání v gruzínském Batumi vedená Mgr. Terezou Lungovou (inovační tým UIHJ).

a legislativní komise, jejímž výstupem by mělo být doporučení, jak postupovat při zajišťování a zpeněžování virtuálních majetkových hodnot soudními exekutory. Bohužel seminář ukázal, že exekuční právo je v této oblasti zastaralé a možnosti exekutorů velmi limituje.

Na podzim letošního roku se debata opět přesunula na mezinárodní pole, a to konkrétně do gruzínského Batumi. Tam se od 22. do 23. září konala konference pod hlavičkou UIHJ a gruzínského ministerstva spravedlnosti na téma digitální vymáhání. Zde jsme měli možnost zapojit se do panelové diskuze a představit, jaké využití a jaké plány má technologie blockchain v České republice, zejména v exekučním prostředí.

Vedle těchto čistě exekučně zaměřených platform jsme se za poslední rok zúčastnili i dalších seminářů a jednání, která se snažíme zúročit ve prospěch soudních exekutorů. Diskuze probíhají například s NAKITem, a to ohledně poradenství pro naši komoru v oblasti kyberbezpečnosti. Přínosné byly i debaty v rámci semináře Online soudnictví pořádaného Vrchním soudem či v rámci projektu Hospodářských novin Digitální Česko.

Osobně mám za to, že Exekutorská komora a její členové z právních profesí pokročili v digitalizaci své agendy nejdál a neustále sledují nové trendy. Zároveň je ovšem nutné říct, že výzvy, které na nás s průnikem nových technologií do běžného života čekají, jsou nemalé. Z mého pozorování je pro nás překážkou zejména legislativa, která oproti jiným zemím výrazně zaostává, a vyhlídky na změnu nejsou optimistické. Je proto na nás, abychom poznatky z okolních zemí a jiných odvětví bedlivě sledovali, hledali v nich nové příležitosti a uváděli je v českém prostředí v život.

Panelová diskuze na konferenci Digitální vymáhání v gruzínském Batumi, které se zúčastnil Mgr. Tomáš Tunkl (IT komise).

Z JUDIKATURY ÚSTAVNÍHO SOUDU

rubriku připravila:
JUDr. Lenka Pekařová
Ústavní soud
asistentka soudce

Přiznání náhrady nákladů vzniklých v souvislosti se změnou exekutora

*usnesení sp. zn. IV. ÚS 28/21 ze dne 19. 7. 2022 (soudce
zpravodaj Josef Fiala)*

§ 44b odst. 5 exekučního řádu

Soudní exekutor Mgr. Jaroslav Kocinec, LL.M., se ústavní stížností domáhal zrušení řady rozhodnutí obecných soudů a soudního exekutora Mgr. Jiřího Leskovjana, LL.M., kterými stěžovateli nebyla přiznána náhrada nákladů spojených se změnou exekutora; rozhodující soudní exekutor i obecné soudy dospěli shodně k závěru, že stěžovatel skutečné vynaložení požadovaných „zvláštních“ nákladů neprokázal. Ústavní stížnost byla odmítnuta jako zjevně neopodstatněná.

Ústavní soud uzavřel, že stěžovatel měl možnost uplatnit v řízeních všechny prostředky k ochraně svého práva a mohl požadované náklady řádně prokázat. Soudy zaujaly v souladu se zásadou nezávislosti soudní moci právní názor, který má oporu ve skutkovém stavu; stěžovatel mohl vlastním přičiněním výsledný stav při takovém množství opakujících se případů zvrátit, nadto sám vykonává exekutorský úřad a jsou na něj kladeny vyšší požadavky než na běžného účastníka exekučního řízení.

K povinnosti obecných soudů doručovat odvolání protistraně

*nález sp. zn. IV. ÚS 1405/21 ze dne 20. 9. 2022 (soudce
zpravodaj Josef Fiala)*

§ 210, § 214, § 266 odst. 2, § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř.

Okresní soud usnesením vyhověl návrhu stěžovatele na odklad exekuce, nařízené podle rozhodčího nálezu k vyřízení pohledávky vedlejší účastnice (PROFI CREDIT Czech, a. s.), v souvislosti s podaným návrhem na její zastavení. Odvolací soud uvedené usnesení změnil a návrhy stěžovatele na odklad a zastavení exekuce zamítl, aniž by stěžovatele o probíhajícím odvolacím řízení porozuměl a poskytl mu prostor v něm jednat. Ústavní soud proto jeho rozhodnutí zrušil.

Podle něj totiž rozhodne-li odvolací soud o podaném odvolání oprávněného proti rozhodnutí o odkladu a zastavení exekuce, aniž byl jeho opis předtím zaslán povinnému, který je tak zbaven možnosti argumentovat a hájit své stanovisko o nezbytnosti zastavení exekuce, porušuje jeho právo na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a právo na rovnost účastníků řízení podle čl. 37 odst. 3 Listiny. Právo na soudní ochranu stěžovatele bylo v projednávané věci porušeno též tím, že odvolací soud nenařídil k projednání odvolání jednání, aniž by šlo o výjimku stanovenou zákonem.

Stanovení výše odměny soudního exekutora (vyklizení Kliniky) II

nález sp. zn. I. ÚS 2013/21 ze dne 29. 9. 2022 (soudce zpravodaj Jaroslav Fenyk)

§ 88 odst. 4, § 90, § 92, exekučního řádu
§ 7 exekutorského tarifu

Mediálně známá kauza vyklizení nemovitosti zvané Kliniky si vyžádala hned dvojí zásah Ústavního soudu do rozhodovací činnosti obecných soudů v otázce výše odměny soudního exekutora – poprvé to bylo příliš, podruhé málo.

Za připomínku stojí, že nálezem sp. zn. I. ÚS 1565/19 ze dne 23. 3. 2021 zrušil Ústavní soud k ústavní stížnosti povinné osoby rozhodnutí soudního exekutora JUDr. Iva Luhana o jeho odměně ve výši 290 400 Kč i potvrzující rozhodnutí obvodního soudu. Dospěl tehdy k závěru, že z hlediska § 7 exekutorského tarifu nemohlo být při stanovení výše odměny určující vyklizení jednotlivých nebytových prostor, nýbrž budovy jako celku (jak byla i označena v exekučním titulu).

V návaznosti na zmíněný nález určil soudní exekutor nově svou odměnu částkou 217 800 Kč s odkazem na mimořádné okolnosti případu. Obvodní soud jeho rozhodnutí k námitkám povinné změnil a jeho odměnu určil částkou 24 200 Kč; v souladu s uvedeným nálezem náležela soudnímu exekutorovi podle obvodního soudu odměna za vyklizení fakticky dvou nemovitých věcí, tedy 2x 10 000 Kč + DPH.

Tentokrát tedy Ústavní soud vyhověl ústavní stížnosti soudního exekutora. Předchozí ve věci vydaný nález podle Ústavního soudu nezabýval obvodní soud povinností přihlídnout ke konkrétním (a zde nepochybně mimořádným) okolnostem případu a zvážit přiměřenost odměny, která soudnímu exekutorovi podle exekutorského tarifu náleží. Podle Ústavního soudu bylo napříkald nesporné, že povinná svou povinnost řádně a včas nesplnila, což je sice pojmovým znakem nuceného

výkonu rozhodnutí, nicméně nelze klást k tíži stěžovatele, že znemožňováním řádného splnění povinnosti navýšovala nezbytné náklady exekuce. Skutečnost, že se povinná aktivně přičiňovala o ztížení vyklizení, bylo nutno vzít při posuzování přiměřenosti výše odměny stěžovatele v úvahu. Ústavní soud vyložil, jaké další aspekty věci bylo třeba vzít v úvahu, a v obecné rovině uzavřel, že *při rozhodování o odměně soudního exekutora musí obecný soud zohlednit konkrétní (mimořádné) okolnosti věci a poměřovat jeho odměnu hledisky odrážejícími stupeň dobrovolnosti plnění povinným, složitost, odpovědnost a namáhavost činností vykonaných soudním exekutorem, a to i v jeho prospěch. V opačném případě jde o porušení jeho práv podle čl. 36 odst. 1, čl. 26 odst. 1 a čl. 11 odst. 1 Listiny.*

Dodal ovšem současně, že judikaturou založenou korekci odměny soudního exekutora v jeho prospěch jdoucí nad rámec sazby stanovené exekutorským tarifem lze uplatnit jen ve zcela výjimečných případech hodných zvláštního zřetele, čímž zdůraznil, že případ Kliniky je svými okolnostmi opravdu mimořádný a jako k takovému je k němu i právě popsáním nálezům třeba přistupovat.

Pořádková pokuta za nesplnění povinnosti poskytnout součinnost

usnesení sp. zn. I. ÚS 2439/22 ze dne 29. 9. 2022 (soudce zpravodaj Jaromír Jirsa)

§ 53, § 128, § 129 o. s. ř.
§ 33, § 34 exekučního řádu

Ústavní soud odmítl jako zjevně neopodstatněnou ústavní stížnost obchodní společnosti, které byla soudním exekutorem uložena pořádková pokuta ve výši 5 000 Kč za nesplnění povinnosti poskytnutí součinnosti ve smyslu § 128 o. s. ř. Učinil tak zejména pro bagatelní výši dotčené částky, poukázal nicméně i na existenci vícero doktrinálních přístupů k výkladu dotčených ustanovení, díky kterému nelze napadené rozhodnutí označit za svévolné či excesivní. K samotné otázce, jaký výklad by snad měl být upřednostněn, se Ústavní soud nevyjádřil, neboť výklad podústavního práva není jeho úlohou.

Doručování exekučního titulu řádně nezastoupenému nezletilému

nález sp. zn. III. ÚS 978/22 ze dne 11. 10. 2022 (soudce zpravodaj Vojtěch Šimíček)

§ 29, § 174a odst. 3, § 268 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Nijak nepřekvapující je další nález, kterým Ústavní soud trvá na požadavku, že vykonatelnost exekučního titulu jako základní předpoklad pro nařízení výkonu rozhodnutí

nastupuje jedině za předpokladu, že byl exekuční titul řádně doručen, neboť jen řádně doručené rozhodnutí může být následně účastníkem řízení řádně napadeno opravným prostředkem. Nedostatek vykonatelnosti exekučního titulu je proto vždy důvodem k zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Má-li obecný soud oprávněné pochybnosti či nejistotu ohledně účinného zastoupení nezletilého účastníka, je povinen ustanovit mu opatrovníka. Byl-li tedy v projednávaném případě elektronický platební rozkaz (exekuční titul) doručen matce nezletilé stěžovatelky, která v době

jeho doručování nebyla v péči své matky (byla jí nařízena ústavní výchova), což obecný soud věděl a přesto s matkou stěžovatelky jednal, ačkoli zákonná zástupkyně o stěžovatelku nepečovala, nehájila její oprávněné zájmy a v nalézacím řízení neučinila jediný úkon v její prospěch, porušil základní právo stěžovatelky na přístup k soudu zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny.

A totéž ustanovení následně porušil i odvolací soud, rozhodl-li o nezastavení nařízení exekuce, aniž by uvedenou námitku věcně vypořádal.

JUDIKATURA V EXEKUČNÍCH VĚCECH

rubriku připravil:

Mgr. David Hozman

Vysoká škola finanční a správní
odborný asistent

1. Společné jmění manželů

rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 2724/2021 ze dne 31. 5. 2022

k ustanovení § 42 a § 55 exekučního řádu

V řízení o relativní neúčinnosti vypořádání společného jmění manželů (ustanovení § 737 odst. 1 občanského zákoníku) není významné, že žalovaný nedlužný manžel projevil nesouhlas s dluhem vůči věřiteli bez zbytečného odkladu poté, co se o dluhu dozvěděl. V takovém případě může být ve vykonávacím řízení postižena celá masa společného jmění, avšak jen do výše, již by představoval podíl dlužníka, kdyby bylo společné jmění zrušeno a vypořádáno podle ustanovení § 742 občanského zákoníku. Uvedené skutečnosti lze uplatnit návrhem na (částečné) zastavení vykonávacího řízení (ustanovení § 262b občanského soudního řádu a § 55 exekučního řádu).

Ustanovení § 731 občanského zákoníku má procesní povahu, týká se postupu při uspokojení dluhu jen jednoho z manželů, který vznikl za trvání společného jmění, z toho, co je ve společném jmění. Následující ustanovení § 732 občanského zákoníku upravuje výjimky z uplatnění § 731; má taktéž procesní povahu, i když je tu i hmotněprávní aspekt, omezující „odpovědnost společného jmění“ za dluh tam uvedený a za podmínek tam upravených na výši, již by představoval podíl dlužníka, kdyby bylo společné jmění zrušeno a vypořádáno podle ustanovení § 742 občanského zákoníku.

Toto omezení se však týká jen výše (ceny) podílu, nikoliv konkrétních věcí patřících do společného jmění. To vyplývá již z formulace ustanovení § 732 občanského zákoníku; toto ustanovení neomezuje okruh věcí ve společném jmění (byť i zaniklém), které mohou být postiženy při výkonu rozhodnutí, ale jen výši (cenu) postižitelného podílu. Je tomu tak proto, že až do doby provádění výkonu rozhodnutí proti dlužnému manželovi nelze postavit najisto, zda věci, které mu na základě dohody o vypořádání společného jmění manželů nebo i jiné právní skutečnosti připadly do výlučného vlastnictví, bude mít ještě v držbě, jaká bude v té době jejich obvyklá cena, respektive cena dosažitelná při dražbě, případně zda budou vůbec zpeněžitelné.

Nárok vymáhajícího věřitele (oprávněného) tak směřuje proti mase celého společného jmění manželů, avšak jen do výše „již by představoval podíl dlužníka, kdyby bylo společné jmění zrušeno a vypořádáno podle § 742“. Tento nárok nelze omezit tím, že by dohoda o vypořádání společného jmění manželů, kterou by se dlužnému manželovi dostalo majetku, jehož cena by byla v době rozhodování o žalobě podle ustanovení § 737 odst. 1 občanského zákoníku dostatečná k uspokojení třetí osoby (věřitele), část věcí z možného postihu vyloučila v neprospěch třetí osoby.

2. Vedení exekuce

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 3545/2021 dne 24. 5. 2022

k ustanovení § 47 a § 58 exekučního řádu

V posuzované věci nelze přehlédnout, že exekuce je vedena bezúspěšně od roku 2018 pro nikoli bagatelní pohledávku. Jestliže k vymožení pohledávky oprávněného nevedl po několika letech způsob provedení exekuce příkázáním jiné peněžité pohledávky povinného, je vydání dalšího exekučního příkazu postihujícího obchodní podíl přiměřeným postupem soudního exekutora, tj. postupem odpovídajícím ustanovení § 47 exekučního řádu a výslovně umožněným ustanovením § 58 odst. 2 exekučního řádu [při zásadním respektování postupu podle ustanovení § 58 odst. 2 písm. a) až d) exekučního řádu].

Nevhodnost způsobu exekuce ve smyslu ustanovení § 47 odst. 1 exekučního řádu nemůže být dána již proto, že výši vymáhané částky nelze poměřovat s hodnotou postiženého obchodního podílu a že se vhodnější způsob provedení exekuce jednoduše nenabízí. Zmíněné příkázání pohledávky se po uplynutí zhruba čtyř let od podání exekučního návrhu ukazuje jako způsob neúčinný, komplikovaný skutečností, že rovněž tato pohledávka povinného nebyla dobrovolně uspokojena a je předmětem jiného exekučního řízení.

3. Zastavení exekuce

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 626/2022 ze dne 1. 6. 2022

k ustanovení § 268 odst. 1 písm. g) občanského soudního řádu

Platbou příspěvků na výživné a na vzdělání oprávněného ze strany zaměstnavatele povinného není plněna vyživovací povinnost povinného k oprávněnému.

Dle článku 62 nařízení Rady (EHS, Euratom, ESUO) č. 259/68, kterým se stanoví služební řád úředníků a pracovní řád

ostatních zaměstnanců Evropských společenství a kterým se zavádějí zvláštní opatření dočasně použitelná na úředníky Komise (dále též jen „služební řád“), se odměna úředníka skládá ze základního platu, rodinných přídatků a jiných přídatků. Podle článku 67 služebního řádu rodinné přídatky zahrnují příspěvek na domácnost, příspěvek na vyživované dítě a příspěvek na vzdělání. Úředníci pobírající rodinné přídatky uvedené v tomto článku oznámí přídatky podobné povahy vyplácené z jiných zdrojů; tyto přídatky se odečtou od přídatků vyplácených podle článků 1, 2 a 3 přílohy VII.

Z výše uvedených ustanovení služebního řádu a dále ze skutkových zjištění odvolacího soudu, především z písemných vyjádření pracovníků zaměstnavatele povinného, zaměstnaných v oddělení rodinných přídatků, vyplývá, že rodinné dávky nejsou součástí základního platu povinného, ale jedná se o dávky proplácené na žádost těm zaměstnancům, kteří mají nezaopatřené dítě, přičemž uvedené dávky nemohou být započteny k úhradě výživného stanoveného soudem.

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 798/2022 ze dne 8. 6. 2022

k ustanovení § 268 odst. 1 písm. c) a h) občanského soudního řádu

Usnesení, jímž soudní exekutor k návrhu oprávněného podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu pravomocně zastavil exekuci po jejím skončení vymožením, nezakládá překážku věci rozsouzené (res iudicata) pro rozhodování o pozdějším návrhu povinného na zastavení exekuce podle usnesení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu ani pro možnost takového návrhu vyhovět.

Nejvyšší soud v obdobné věci dospěl v usnesení sp. zn. 20 Cdo 2422/2020 ze dne 15. 9. 2020 k závěru, že soudní exekutor může během exekučního řízení uskutečňovat úkony a rozhodnutí zejména od doby vydání pověření k vedení exekuce do doby, než exekuce skončí vymožením, případně zastavením, přestože dosud nedošlo k úplnému vymožení plnění dle exekučního titulu, nákladů exekuce a nákladů oprávněného. K uskutečnění jiných procesních úkonů a rozhodnutí mimo tuto dobu je soudní exekutor oprávněn jen v případech, kdy mu tuto pravomoc výslovně přiznává zákon (ustanovení § 39 a § 43a odst. 6 exekučního řádu). Z uvedeného vyplývá, že soudní exekutor nemá rozhodnout o zastavení exekuce, která již dříve skončila vymožením. Jestliže přesto exekuci zastavil, konal mimo rámec své příslušnosti, jež vyplývá z rozdělení činností mezi soudního exekutora a exekuční soud.

Soudní exekutor není povolán k zastavení exekuce poté, co již skončila vymožením. K takovému kroku má přistoupit

za výjimečných okolností exekuční soud a nikoli soudní exekutor. Nelze však přehlédnout, že úkony exekutora se považují za úkony exekučního soudu (ustanovení § 28 věta druhá exekučního řádu). Pochybení exekutora, jenž po ukončení exekuce vymožením sám vydal usnesení o zastavení exekuce, je tedy třeba přirovnat nikoli k situaci, kdy orgán moci soudní (soud, soudní exekutor) koná mimo rámec své pravomoci, ale k situaci, kdy orgán moci soudní (zde soudní exekutor) rozhodl mimo rámec své věcné příslušnosti (srov. s ustanovením § 9 občanského soudního řádu). Rovněž není namístě přehlížet ustálenou rozhodovací praxi Nejvyššího soudu, podle níž rozhodnutí soudu (a tedy ani soudního exekutora, jenž je podle zákona v postavení soudu) není bez dalšího namístě pokládat za nicotné dokonce ani v případě, že je soud (soudní exekutor) vydal mimo rámec své pravomoci.

Dojde-li k zastavení exekuce pro nezpůsobilý exekuční titul podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu, dochází na rozdíl od zastavení podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu k zastavení exekuce „zpětně“ (čímž odvolací soud zjevně míní, že oprávněný i soudní exekutor musí povinnému vrátit plnění, které bylo vymoženo ve prospěch exekučního titulu a nákladů exekuce na straně soudního exekutora a oprávněného), nelze podle dovolacího soudu pominout, že bylo na povinném, aby již v předchozím řízení, v němž došlo k zastavení exekuce na návrh oprávněného podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu uvedl skutečnosti, pro které má dojít k zastavení exekuce z prioritního důvodu (zde proto, že exekuční titul ve formě rozhodčího nálezu neobstojí pro údajnou „nemravnost“ plnění), a ovlivnil tak rozhodnutí o náhradě nákladů exekuce. Povinný rovněž mohl namítat, že soudní exekutor v posuzovaném případě nebyl příslušný rozhodnout o zastavení exekuce. Za takových okolností by se soudní exekutor a posléze odvolací soud museli těmito námitkami zabývat s tím, že o návrhu na zastavení exekuce za daných okolností může rozhodnout nikoli soudní exekutor, ale exekuční soud, jenž má zjistit jiný důvod pro její zastavení a zohlednit tuto okolnost ve výroku o náhradě nákladů exekuce a nákladů řízení na straně oprávněného.

Došlo-li však již dříve k pravomocnému a výslovnému zastavení exekuce z údajně nesprávného důvodu, nelze toto možné nedopatření odstranit novým zastavením již výslovně a pravomocně zastavené (a tedy již neplynoucí) exekuce. Má-li povinný za to, že exekučním titulem vymožené plnění oprávněnému podle hmotného práva nenáleží, má k dispozici žalobu o vydání tohoto plnění z titulu bezdůvodného obohacení. V usnesení sp. zn. 20 Cdo 1430/2021 ze dne ze dne 3. 8. 2021 Nejvyšší soud odkázal na uvedené závěry a dodal, že došlo-li již dříve k pravomocnému a explicitnímu zastavení exekuce z údajně nesprávného důvodu, nelze postupovat tak, že dojde

k opětovnému zastavení již pravomocně zastavené (na základě rozhodnutí již výslovně neplynoucí) exekuce.

Ústavní soud nálezem sp. zn. II. ÚS 2833/21 ze dne 4. 1. 2022 zrušil usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 1430/2021 ze dne 3. 8. 2021 (včetně příslušného usnesení odvolacího soudu). Odkázal přitom na závěry nálezu Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 1536/21 ze dne 29. 9. 2021. V něm se Ústavní soud neztotožnil s argumentací obecných soudů, že rozhodnutí soudního exekutora o zastavení exekuce na návrh oprávněného podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu vytváří překážku věci pravomocně rozhodnuté a brání rozhodování o zastavení exekuce podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu. Zatímco totiž předmětem rozhodování o zastavení exekuce na návrh oprávněného podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu je to, zda exekuce má být prováděna do budoucna, aniž by byla jakkoli hodnocena legalita dosud proběhlé části exekučního řízení, při rozhodování o návrhu na zastavení již skončené exekuce dle ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu soudy – vedeny výše specifikovanou ustálenou judikaturou – hodnotí naopak právě to, zda exekuce byla od počátku vedena po právu, či nikoli.

Je tak zřejmé, že rozhodnutí o zastavení exekuce k návrhu oprávněného podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu není totožné s rozhodnutím k návrhu povinného dle ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu, jelikož předmět těchto rozhodnutí je odlišný, a proto nebylo rozhodováno ve stejné věci ve smyslu ustanovení § 159a odst. 4 občanského soudního řádu. Ačkoli je tedy z formálního hlediska v obou případech rozhodováno o zastavení exekuce, z materiálního hlediska nelze v těchto specifických procesních situacích a s ohledem na aktuální vývoj judikatury hodnotit předmět rozhodování jako totožný. Ostatně i v odborné literatuře byl na základě těchto úvah již vyjádřen názor, že dojde-li k zastavení exekuce k návrhu oprávněného, nebude usnesení o zastavení exekuce činit překážku věci rozsouzené potud, aby se k případnému pozdějšímu návrhu povinného zkoumalo, zda je namístě exekuci dodatečně zastavit dle ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu.

Podle Ústavního soudu je proto třeba rozlišovat mezi tzv. přednostním a nepřednostním důvodem zastavení exekuce. Zastavení exekuce podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. a), b) a h) občanského soudního řádu je totiž přednostní a má prioritu před zastavením exekuce na návrh oprávněného [ustanovení § 268 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu]. Právě u posledně jmenovaného důvodu je navíc třeba uvést, že k zastavení dochází až *ex nunc*, a i proto nemůže být upřednostněn, jsou-li splněny jiné důvody zastavení exekuce. Ve shodě s názorem vysloveným v odborné literatuře je nutno dovést,

že připustil-li Ústavní soud a Nejvyšší soud, že z tzv. přednostních důvodů je možné zastavit exekuci, která již skončila vymožením (je toho totiž třeba k ochraně zájmu povinného), musí totéž platit i pro případ, že exekuce byla zastavena z nesprávného a nepřednostního důvodu.

Proto je nutné, aby se obecné soudy v tomto a obdobných případech vždy zabývaly i tím, zda soudní exekutor měl rozhodovací pravomoc k zastavení exekuce a zda důvodem zastavení nebyl pouze zájem fakticky zvýhodnit oprávněného a zneužívat právo (ustanovení § 6 věta druhá občanského soudního řádu). Zjistí-li soudy, že soudní exekutor rozhodovací pravomoc k zastavení již skončené exekuce neměl, nenastane překážka věci pravomocně rozhodnuté a samy pak k návrhu povinného mohou přistoupit k zastavení již skončené exekuce na základě tzv. prioritního důvodu, shledají-li k takovému postupu na základě posouzení individuálních okolností případu a v souladu s ustálenou judikaturou naplnění příslušných podmínek.

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 1418/2022 ze dne 7. 6. 2022

k ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu

Při zvážení, zda má dojít k prolomení zásady, podle níž exekuční soud vychází z vykonatelného exekučního titulu ve formě rozhodnutí soudu jako z danosti, je namísto zohlednit konkrétní okolnosti případu, jakož i aktuální poměry a postavení účastníka, který má být nucenou realizací exekučního titulu poškozen. Na jedné straně totiž stojí téměř bezvýjimečná potřeba respektu k vykonatelnému exekučnímu titulu ve formě rozhodnutí soudu, na straně druhé nutnost zabránit nucenému průchodu zcela zjevného a s ohledem na okolnosti případu a poměry účastníků zásadního bezpráví.

Judikatura Ústavního soudu ve zcela výjimečných případech přikazuje soudům zohledňovat mimořádné okolnosti dané věci, jejichž existence je s to odůvodňovat zastavení exekuce za použití ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu, to však nic nemění na skutečnosti, že stále platí zásada, podle které obecné soudy v exekučním řízení nejsou oprávněny přezkoumávat správnost exekučního titulu. Zásah exekučního soudu musí být zcela výjimečný, tedy v případech, kdy by výkon rozhodnutí (exekuce) vedl ke zjevné nespravedlnosti či byl v rozporu s principy demokratického státu.

Takový rozpor exekučního titulu však z povinným tvrzených okolností nelze dovodit, zvláště za situace, kdy proti exekučnímu titulu nepodal námitky; povinný navíc ani nevysvětluje, proč okolnosti, které nyní uvádí, nenamítal již v nalézacím řízení. Uvádí-li povinný, že oprávněný

nepostupoval v souladu s dohodou o vyplňovacím právu směnečném a že pohledávka oprávněného byla v době vydání exekučního titulu promlčena, namítají tím skutečnosti, kterými se zásadně může zabývat pouze nalézací soud.

Povinný rovněž namítá, že soudy v nalézacím řízení rozhodly v rozporu s judikaturou Evropské unie, když nezhlednily, že spotřebitel jako slabší smluvní strana nemůže v rámci řízení o vydání směnečného platebního rozkazu efektivně hájit svá práva, neboť čtrnáctidenní lhůta pro uvedení námitek není pro spotřebitele dostatečná. Po vydání nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 16/12 ze dne 16. 10. 2012 byla lhůta k podání námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu stanovena na patnáct dnů, přičemž takto stanovenou lhůtu lze považovat za dostatečnou a v souladu s Ústavním pořádkem České republiky, jímž je Nejvyšší soud vázán. Poukazuje-li povinný na rozsudek „Soudního dvora Evropské unie ve věci C-176/17“, podle něhož řádově dvoutýdenní lhůta k podání odporu proti platebnímu rozkazu, v němž musí být uvedeny veškeré námitky proti platebnímu rozkazu, vyvolává „nezanedbatelné riziko“, že spotřebitel odpor nepodá, neupřesnil, proč povinný v dané věci mohl být zákonnou lhůtou pro podání námitek vskutku nepřiměřeně postižen.

Dovolací soud se s ohledem na shora uvedenou judikaturu neztotožňuje s myšlenkou dovolatele, podle níž případně nesprávné posouzení právní normy směřující k ochraně slabší smluvní strany (zde spotřebitele) ze strany nalézacího soudu, jenž vydal exekuční titul, má bez poukazu na další okolnosti případu vést k závěru o nevykonatelnosti formálně vykonatelného exekučního titulu ve formě směnečného platebního rozkazu pro rozpor se zásadami demokratického právního státu.

usnesení Krajského soudu v Hradci Králové sp. zn. 19 Co 154/2022-1246 ze dne 9. 8. 2022

k ustanovení § 55 exekučního řádu a bodu 18 až 22 článku IV zákona č. 286/2021 Sb.

Exekuci vedenou za účelem vymožení jen (několika) příslušenství pohledávky lze zastavit podle zákona č. 286/2021 Sb. (za splnění ostatních zákonných podmínek) jen tehdy, byla-li jí ke dni nabytí usnesení o nařízení exekuce nebo ke dni, ke kterému nastaly skutečnosti podle ustanovení § 52 odst. 1 písm. a) a b) exekučního řádu, ve znění účinném do dne nabytí účinnosti zákona č. 286/2021 Sb., vymáhána částka (v součtu) nepřevyšující 1 500 Kč.

Podle bodu 18 věty první a druhé článku IV zákona č. 286/2021 Sb. v exekučních řízeních vedených podle exekučního řádu, ve kterých usnesení o nařízení exekuce

nabylo právní moci nebo ve kterých nastaly skutečnosti podle ustanovení § 52 odst. 1 písm. a) a b) ve znění účinném do dne nabytí účinnosti tohoto zákona před více než 3 lety přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jejichž předmětem byla ke dni nabytí právní moci usnesení o nařízení exekuce nebo dni, ke kterému nastaly skutečnosti podle ustanovení § 52 odst. 1 písm. a) a b) ve znění účinném do dne nabytí účinnosti tohoto zákona, pohledávka oprávněného nepřevyšující částku 1 500 Kč bez příslušenství, a ve kterých v posledních třech letech přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebylo nic vymoženo, soudní exekutor do tří měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona vyzve oprávněného ke složení zálohy na náklady exekuce ve výši stanovené prováděcím právním předpisem, kterou oprávněný složí ve lhůtě 30 dnů od doručení výzvy. Nesloží-li oprávněný ve stanovené lhůtě zálohu na náklady exekuce, exekutor exekuci zastaví.

Podle bodu 22 článku IV zákona č. 286/2021 Sb. za úkony spojené se zastavením exekuce podle bodů 18 až 21 náleží soudnímu exekutorovi paušální náhrada nákladů ve výši 30 % paušálních hotových výdajů podle ustanovení § 13 odst. 1 vyhlášky č. 330/2001 Sb. hrazená státem. Tuto náhradu vyplatí soudnímu exekutorovi stát prostřednictvím exekučního soudu. O přiznání náhrady rozhodne soudní exekutor v usnesení o zastavení exekuce. Další náklady exekuce není možné povinnému uložit.

Odvolací soud nepovažuje způsob, jakým soudní exekutor vyložil slovní spojení „pohledávka oprávněného nepřevyšující částku 1 500 Kč bez příslušenství“ za správný. Odvolací soud předně považuje za nezbytné zdůraznit, že zákon č. 286/2021 Sb., kterým se mění exekuční řád, je normou procesního práva, a proto není žádný důvod vycházet z definice pohledávky a jejího příslušenství obsažené v normě hmotného práva. Podle přesvědčení odvolacího soudu je proto třeba první a druhou větu bodu 18 článku IV zákona č. 286/2021 Sb. vyložit za použití základních výkladových metod, tedy co do smyslu gramatického a logického, případně aplikovat i hledisko systematické.

Za použití metody výkladu jazykového a logického pak odvolací soud dochází k závěru, že vždy je třeba zjišťovat, jak vysoká částka byla požadována k vymožení jako samostatný nárok, a je tedy nerozhodné, zda je v exekuci vymáháno případně pouze příslušenství pohledávky přiznané exekučním titulem. Systematickým výkladem předmětné právní normy pak odvolací soud dochází k témuž závěru, neboť pokud zákonodárce použil v bodě 18 pojem „pohledávka“, a nikoli pojem „jistina“ použitý v bodě 25 (úprava tzv. milostivého léta), zajisté tím chtěl docílit i odlišného výkladu těchto pojmů v exekuční a soudní praxi.

Odvolací soud současně považuje za nezbytné dodat, že jím shora popsany závěr odpovídá závěrům přijatým ve

Výkladovém stanovisku Právní a legislativní komise Exekutorské komory ČR k vybraným aspektům aplikace právní úpravy týkající se tzv. „zastavování marných bagatelek“ (verze ke dni 31. 1. 2022), v němž se vyjadřuje jednoznačné stanovisko, že pokud byl soudní exekutor pověřen pouze k vymožení příslušenství (například náklady nalézacího řízení), je namístež za „pohledávku bez příslušenství“ považovat toto příslušenství.

V předložené věci se z návrhu oprávněného a k němu připojeného exekučního titulu podává, že titulem byl rozsudek, jímž bylo povinnému mimo jiné uloženo zaplatit oprávněnému náklady řízení ve výši 12 520 Kč, přičemž povinný na pohledávku oprávněného ničeho nezaplatil. V exekučním řízení tedy byla vymáhána částka přesahující 1 500 Kč, kterou je třeba v tomto případě považovat za pohledávku ve smyslu uvedeném v bodě 18 zákona č. 286/2021 Sb. Odvolací soud proto přisvědčuje odvolateli, že v předložené exekuční věci nebyly splněny podmínky pro zastavení exekuce podle bodu 18 článku IV zákona č. 286/2021 Sb.

Účastníky řízení o zastavení exekuce však byli pouze oprávněný a povinný, kteří proti tomuto výroku odvolání nepodali, a proto je třeba vycházet z toho, že exekuce je pravomocně zastavená. Není však žádného důvodu, aby byly jakékoli její náklady přenášeny na stát za situace, kdy podmínky pro vznik práva soudního exekutora na paušální náhradu nákladů od státu stanovené v bodě 22 článku IV zákona č. 286/2021 Sb. nebyly splněny. Při rozhodnutí o nákladech exekuce je proto třeba vyjít z ustanovení § 89 exekučního řádu, to znamená, že by je měl nést ten z účastníků, který zastavení exekuce zavinil.

4. Prodej nemovitých věcí

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 1267/2022 ze dne 14. 6. 2022

k ustanovení § 336a občanského soudního řádu

Podle ustanovení § 58 odst. 3 exekučního řádu způsob provedení exekuce určí soudní exekutor. Úvahy povinného, zda by prodejem pouze některých nemovitých věcí či souboru nemovitých věcí tvořících funkční celek v jejím vlastnictví došlo k většímu výtěžku, nejsou relevantní. Námitky povinného ohledně ocenění nemovitých věcí vymezených ve výše uvedené dražební vyhlášce nejsou namístež již v této fázi exekučního řízení (ustanovení § 336a odst. 4 občanského soudního řádu).

5. Nepeněžitě plnění

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 26 Cdo 934/2022 ze dne 7. 6. 2022

k ustanovení § 343 občanského soudního řádu

Přístřeší je zvláštním druhem bytové náhrady, která slouží toliko dočasnému (provizornímu) ubytování vyklizovaných osob včetně uskladnění jejich bytového zařízení a ostatních věcí domácí a osobní potřeby, přičemž takovým přístřeším se zpravidla rozumí pokoj v hotelu nebo v prostorách noclehárny, ubytovny či v jiném obdobném zařízení. Soudní praxe netrvá ani na tom, aby přístřeší bylo poskytnuto v obci, v níž je vyklizovaný byt.

Podle ustanovení článku II bodu 9 přechodných ustanovení zákona č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, výkon rozhodnutí, kterým je přiznáno právo na bytovou náhradu podle zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, se provede podle zákona č. 99/1963 Sb., ve znění účinném do dne 31. 12. 2013.

Podle ustanovení § 343 odst. 1 občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2013 ukládá-li rozhodnutí, jehož výkon se navrhuje, aby povinný vyklidil byt nebo místnost, za které je nutno zajistit přiměřený náhradní byt, náhradní byt, náhradní ubytování nebo přístřeší, soud nařídí výkon rozhodnutí jen tehdy, jestliže bude prokázáno, že povinnému je zajištěna taková bytová náhrada, jaká byla určena ve vykonávaném rozhodnutí, nebo že povinnému je zajištěno přístřeší, stanoví-li vykonávané rozhodnutí, že mu při vyklizení bytu náleží přístřeší.

Z citované zákonné úpravy vyplývá, že podmínkou nařízení výkonu rozhodnutí o vyklizení bytu (provedení exekuce vyklizením) je zajištění bytové náhrady přisouzené vyklizovanému rozhodnutím, jehož výkon se navrhuje. Teprve poté, co oprávněný zajištění bytové náhrady prokáže, lze proti osobě, jíž byla uložena povinnost byt vyklidit, nařídít výkon rozhodnutí (provést exekuci). Zajištění bytové náhrady může oprávněný prokázat listinou jak vydanou státním orgánem či orgánem obce nebo notářským zápisem, tak i jinou (soukromou), je-li možné z ní dovodit, že pro povinného byla zajištěna bytová náhrada odpovídající exekučnímu titulu. Takovou listinou tak může být i potvrzení ubytovacího zařízení o zajištění přístřeší.

6. Další činnost

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 2652/2020 ze dne 22. 6. 2022

k ustanovení § 74 odst. 3 a § 76 odst. 2 exekučního řádu

Soudní exekutor, který je přihlášeným věřitelem insolvenčního dlužníka, je při zpeněžení majetkové podstaty v dražbě provedené soudním exekutorem podle zvláštního právního předpisu [ustanovení § 286 odst. 1 písm. d) insolvenčního zákona] osobou, které v uzavření smlouvy o provedení dražby (ustanovení § 289 odst. 2 insolvenčního zákona) brání střet zájmů [je ve vztahu k dražbě podle ustanovení § 76 odst. 2 exekučního řádu osobou zúčastněnou na věci ve smyslu ustanovení § 74 odst. 3 písm. b) exekučního řádu].

Ustanovení § 29 odst. 1 a 2 exekučního řádu (o podjatosti soudního exekutora) se proto neuplatní tam, kde soudní exekutor vykonává onu jinou činnost (včetně dražby podle ustanovení § 76 odst. 2 exekučního řádu) a dlužník se mylí, usuzuje-li jinak. Při výkonu jiné činnosti však pro soudního exekutora platí omezení plynoucí z ustanovení § 74 odst. 3 exekučního řádu. Nejvyšší soud pak nemá pochyb o tom, že soudní exekutor je ve vztahu k dražbě podle ustanovení § 76 odst. 2 exekučního řádu osobou zúčastněnou na věci [ustanovení § 74 odst. 3 písm. b) exekučního řádu], jestliže v řízení, z něž návrh na provedení dražby vyšel (zde v insolvenčním řízení), současně vystupuje jako věřitel (přihlášený věřitel) s pohledávkou vůči osobě, jejíž majetek má dražit (insolvenčnímu dlužníku). Přitom pro účely posouzení takového střetu zájmů soudního exekutora není rozhodný (až) okamžik vlastní dražby, nýbrž (již) okamžik uzavření smlouvy o provedení dražby.

Nejvyšší soud již v poměrech dražby prováděné při likvidaci dědictví soudním exekutorem na návrh notáře jako soudního komisaře vysvětlil, že účastníkem dražby podle ustanovení § 76 odst. 2 exekučního řádu je nepochybně onen notář (žadatel), který sjednal se soudním exekutorem o této jeho tzv. další činnosti smlouvu a který má přitom postavení oprávněného. Tamtéž dodal, že povinný v dražbě prováděné soudním exekutorem podle ustanovení § 76 odst. 2 exekučního řádu nevystupuje, neboť při ní nejde o vymáhání splnění povinnosti. Postavení povinného tedy v dražbě nemají ani ti, o nichž bylo možné (v době do nařízení likvidace dědictví) mít důvodně za to, že jsou zůstavitelovými dědici, ani osoby, které popírají, že by zpeněžované movité a nemovité věci patřily zůstaviteli, popřípadě že by mohly být z jiného důvodu zpeněženy za účelem uspokojení zůstavitelových věřitelů.

V témže duchu v poměrech upravených zákonem o konkursu a vyrovnání umožňující zpeněžení konkursní podstaty soudním výkonem rozhodnutí Nejvyšší soud vysvětlil,

že účastníkem řízení o návrhu na zpeněžení věci podle ustanovení o výkonu rozhodnutí je správce konkursní podstaty úpadce, který návrh podal a který má postavení oprávněného; povinný v tomto řízení nevystupuje. To platí bez zřetele k tomu, zda majetek, který má být takto zpeněžen, je ve vlastnictví úpadce nebo jiné osoby. Ozřejmil rovněž, že je-li věc, již se týká návrh na zpeněžení podle ustanovení o výkonu rozhodnutí, ve vlastnictví jiné osoby než úpadce, může se tato osoba ubránit zpeněžení majetku sepsaného do konkursní podstaty jen prostřednictvím vylučovací žaloby. Při úpravě zpeněžení majetkové podstaty prodejem movitých věcí a nemovitostí podle ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí [ustanovení § 286 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona] promítl zákonodárce judikatorní výstupy v textu ustanovení § 288 insolvenčního zákona.

Pro zpeněžení majetkové podstaty v dražbě provedené soudním exekutorem podle zvláštního právního předpisu zákonodárce podrobnější úpravu účasti na takové dražbě neprovedl [z ustanovení § 289a odst. 2 insolvenčního zákona toliko plyne, že navrhovatelem dražby (žadatelem o ni) je insolvenční správce]. I zde nicméně platí, že účastníkem dražby podle ustanovení § 76 odst. 2 exekučního řádu, vyvolané postupem podle ustanovení § 286 odst. 1 písm. d) insolvenčního zákona ve spojení s ustanovením § 289a insolvenčního zákona, je nepochybně insolvenční správce (žadatel), který sjednal se soudním exekutorem o této jeho tzv. další činnosti smlouvu o provedení dražby a který má přitom postavení oprávněného. Povinný v takové dražbě nevystupuje, neboť při ní nejde o vymáhání splnění povinnosti.

Účastníci insolvenčního řízení (ustanovení § 14 odst. 1 insolvenčního zákona) jen proto nejsou účastníky takové dražby. Řečené platí nejen pro věřitele, kteří uplatňují své právo vůči dlužníku (typově pro přihlášené věřitele), nýbrž i pro (insolvenčního) dlužníka, a to bez zřetele k tomu, zda předmětem dražby je jeho majetek [nebo majetek náležející do majetkové podstaty jako majetek ve vlastnictví třetích osob, na který se po dobu trvání účinků soupisu pohlíží jako na dlužníkův majetek (ustanovení § 205 odst. 4 insolvenčního zákona)]. Právo nakládat s majetkem náležejícím do majetkové podstaty totiž prohlášením konkursu na majetek dlužníka přechází na insolvenčního správce dlužníka (jenž se dražby účastní coby její navrhovatel). Insolvenční dlužník (coby osoba, jejíž dispoziční práva k majetkové podstatě přešla na insolvenčního správce) není oprávněn tomuto právu konkurovat ani v podobě účasti na dražbě vyvolané návrhem (žádostí) insolvenčního správce.

Insolvenční dlužník ani jiný účastník insolvenčního řízení (ustanovení § 14 odst. 1 insolvenčního zákona) nebo některý z procesních subjektů uvedených v § 9 písm. b), c), e) a f) insolvenčního zákona není účastníkem dražby podle ustanovení § 76 odst. 2 exekučního řádu, vyvolané

postupem podle ustanovení § 286 odst. 1 písm. d) insolvenčního zákona ve spojení s ustanovením § 289a insolvenčního zákona. Odvolání podané insolvenčním dlužníkem proti usnesení o příklepu udělenému v takové dražbě vydražiteli, proto odvolací soud odmítne (má odmítnout) jako podané někým, kdo k odvolání není oprávněn.

7. Střet exekučního a insolvenčního řízení

usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 7/2022 ze dne 31. 5. 2022

k ustanovení § 82 a § 109 odst. 1 písm. c) insolvenčního zákona

V posuzované věci nastaly účinky zahájení insolvenčního řízení k návrhu povinného a manžela povinného v průběhu elektronické dražby (zveřejněním vyhlášky o zahájení insolvenčního řízení v insolvenčním rejstříku dne 16. 6. 2021 ve 13:11 hodin). Elektronická dražba byla nařízena na týž den 16. 6. 2021 ve 13:00 hodin, přičemž příklep byl udělen ve 14:16 hodin. O návrhu na předběžné opatření, omezující účinek spojený se zahájením insolvenčního řízení uvedený v ustanovení § 109 odst. 1 písm. c) insolvenčního zákona rozhodl insolvenční soud dne 23. 6. 2021 (rozhodnutí insolvenčního soudu bylo potvrzeno dne 23. 7. 2021).

Povinný prosazuje názor, že udělením příklepu v dražbě došlo k takové vadě (porušení zákona), že bylo třeba usnesení o příklepu změnit a příklep neudělit. Přitom zcela přehlíží, že Nejvyšší soud již ve svém usnesení sp. zn. 20 Cdo 1673/2017 ze dne 25. 4. 2017 vyslovil závěr, že rozhodoval-li odvolací soud v době, kdy již v důsledku vydání předběžného opatření insolvenčního soudu pominuly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, nemusel k vadě, k níž došlo ve fázi udělení příklepu při elektronické dražbě, přihlížet. Stejný závěr je uplatnitelný i v nyní projednávané věci.

Namítal-li povinný, že insolvenční soud předběžným opatřením bez příslušného dokazování fakticky rozhodl otázku, zda vůbec je možné nemovité věci zpeněžit, nutno připomenout, že povinný měl možnost v rámci odvolání proti usnesení o udělení příklepu uplatnit i další námítky, jimiž by zpochybnil dodržení zákona při nařízení dražebního jednání nebo provádění dražby.

usnesení Městského soudu v Praze sp. zn. 18 Co 392/2021 ze dne 16. 3. 2022

k ustanovení § 111 odst. 5 zákona o mezinárodním právu soukromém

Povinný se domáhal zastavení exekuce s tvrzením, že je zde dána překážka litispendence v důsledku dříve zahájeného

insolvenčního řízení v téže věci vedené mezi týmiž účastníky, vedeného na území cizího státu. Uvedený názor povinného však správný není.

Odvolací soud souhlasí s výkladem provedeným soudem I. stupně ohledně nemožnosti aplikace mezinárodní smlouvy, uzavřené mezi bývalými ČSSR a SSSR, publikované pod č. 95/83 Sb., když je zřejmé, že tato smlouva na kolizi dvou rozdílných řízení, tj. insolvenčního řízení a řízení exekučního nedopadá. Řízení insolvenční je vedeno na území cizího státu, řízení exekuční je vedeno u českého soudu, respektive českého soudního exekutora. S ohledem na skutečnost, že cizí stát není součástí Evropské unie, nepřipadá v úvahu ani aplikace nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2015/848, o insolvenčním řízení, které je použitelné jen ve vztahu k insolvenčním řízením vedeným před orgány členských států Evropské unie.

Soud I. stupně proto zcela správně aplikoval zákon o mezinárodním právu soukromém, konkrétně ustanovení § 111 odst. 5, ani z tohoto ustanovení však nelze překážku litispendence dovodit. Jedná se totiž o namítaný střet dvou řízení, která však nejsou řízeními o totožné věci, byť by jejich důsledkem bylo zabavení a nedobrovolný prodej věcí povinného. Jak je soudem I. stupně nadto vysvětleno, z principu teritoriality státu plyne, že povinným vlastněný nemovitý majetek na území České republiky nelze ke zpeněžení majetku cizímu insolvenčnímu správci v žádném případě vydat. Jiný movitý majetek, u něhož by fyzické vydání cizímu insolvenčnímu správci, a to ke zpeněžení tohoto majetku, mohlo přicházet do úvahy, nebyl v daném exekučním řízení ani soudním exekutorem postižen a povinným ani namítán.

Z JEDNÁNÍ PREZIDIA EK ČR

připravil:
Mgr. Petr Prokop Ustohal
tajemník Exekutorské komory ČR

Od posledního vydání Komorních listů uplynuly tři měsíce, během kterých se prezidium sešlo na dvou zasedáních a několika dalších pracovních schůzkách. Zasedání prezidia proběhla za účasti zástupců poradních orgánů Komory, Mgr. Tomáše Tunkla, předsedy IT komise, a Mgr. Vojtěcha Jaroše, předsedy Právní a legislativní komise. Vzhledem k probíhajícím jednáním s Ministerstvem spravedlnosti se hlavním tématem stal exekutorský tarif a příprava stanovisek k zastavování bezvýsledných exekucí od 1. 1. 2023. Prezidium dále připravilo plán rušení dlouhodobě neobsazených a dlouhodobě uvolněných exekutorských úřadů, které umožní s nástupem nového roku poslední novela Exekučního řádu. Společně s IT komisí prezidium řešilo redesign Centrální evidence exekucí a statistického webu Komory, jakož i plánované změny RZE a datových schránek.

Podrobnosti z jednání prezidia (včetně plného znění přijatých usnesení) jsou všem soudním exekutorům k dispozici na www.ekcr.cz, v části „Pro exekutory“. Výběr usnesení z posledních zasedání naleznete rovněž zde (text usnesení je redakčně krácen, případně upraven):

18. 7. 2022 – PR/38/2022

Prezidium EK ČR **r o z h o d l o** o vyhlášení výběrového řízení na uvolněný exekutorský úřad Mladá Boleslav, po soudním exekutorovi Mgr. Martinu Slavatovi, kterému zanikl výkon exekutorského úřadu k datu 31. 8. 2022.

15. 8. 2022 – PR/42/2022

Prezidium EK ČR **r o z h o d l o** o vyhlášení výběrového řízení na uvolněný exekutorský úřad Hodonín, po soudním exekutorovi JUDr. Lubomíru Zálešákovvi, kterému zanikl výkon exekutorského úřadu k datu 31. 10. 2022.

8. 9. 2022 – 1/22/P10

Prezidium EK ČR **s c h v a l u j e** peněžitý dar ve výši 30 000 Kč pro spolek LIGHTHOUSE, a to za účelem tvorby výukových a informačních materiálů v rámci projektu VIM k propagaci problematiky komunikace s exekutorským úřadem pro osoby ve VTOS.

23. 9. 2022 – PR/54/2022-I

Prezidium EK ČR **r o z h o d l o** o vyhlášení výběrového řízení na uvolněný exekutorský úřad Sokolov, po soudní exekutorce Mgr. Zdeňce Klímové, které zanikl výkon exekutorského úřadu k datu 29. 2. 2020.

23. 9. 2022 – PR/54/2022-II

Prezidium EK ČR **r o z h o d l o** o vyhlášení výběrového řízení na uvolněný exekutorský úřad Náchod, po soudním exekutorovi JUDr. Kamilu Součkovi, kterému zanikl výkon exekutorského úřadu k datu 30. 9. 2022.

18. 10. 2022 – PR/59/2022

Prezidium EK ČR **s c h v a l u j e** Vzdělávací plán pro rok 2023.

ZPRÁVY Z KOMORY

připravila:

Mgr. Eva Rajlichová

tisková mluvčí Exekutorské komory ČR

EK ČR se snaží vysvětlovat problematiku exekucí široké veřejnosti. Během tohoto podzimu například Mgr. Martin Tunkl vedl besedu s odsouzenými ve věznicí v Kynšperku nad Ohří a Mgr. Pavel Tintěra přednášel pro Magistrát města Chomutova.

Delegace EK ČR ve složení Mgr. Jan Mlynářčík, Mgr. Tereza Lungová, Mgr. Pavla Fučíková, Mgr. Tomáš Tunkl se účastnila zasedání UIHJ v gruzínském Batumi. Tématem byla digitalizace.

Prezident EK ČR Jan Mlynářčík v minulých měsících reprezentoval Komoru na několika důležitých akcích, mj. setkání Unie státních zástupců, na Fóru věřitelů a také na zasedání grémia Jednoty Českých právníků.

Kvalifikační zkoušky vykonavatelů soudních exekutorů proběhly tentokrát v pražském sídle Komory.

V listopadu se konaly exekutorské zkoušky. V prvním termínu zasedla zkušební komise ve složení Mgr. Pavel Tintěra, JUDr. Lukáš Jícha a Mgr. Radek Kopsa (vlevo). Ve druhém pak zkoušeli Mgr. et Mgr. Lenka Kozlová, Mgr. Ing. Jiří Prošek a JUDr. et PhDr. Karel Šimka, Ph.D., LL.M. (vpravo).

Zástupci Exekutorské komory se účastnili také konference Slánský a spol. pořádané Českou advokátní komorou. Přímo v historické síni Vrchního soudu si spolu s ostatními zástupci právnických profesí připomněli tuto smutnou, ale poučnou kapitolu novodobých československých dějin.

Online školení zaměřené na kybernetickou bezpečnost vedla Petra Jeřábková z NAKIT. Účastníci se dozvěděli podrobnosti o sociálním inženýrství, a také si ujasnili pojmy jako vishing, phishing nebo shoulder surfing.

Česko může být bohatší a úspěšnější, pokud bude využívat profesní komory

V Praze v kolegiální kapitule na Vyšehradě se setkali dne 7. 12. 2022 zástupci profesních komor.

Profesní komory zřízené ze zákona jsou nevyužitou příležitostí k prosperitě Česka. Sdružují klíčové profesionály a jsou schopny nabízet řešení problémů, ladit mnohé detaily. Bohužel přetrvává myšlení, že o medicíně, advokacii, auditech a dalších oborech ví více úředník na ministerstvu či politik, často však úplně jiné odbornosti. Ministerstva a kraje mají nedostatek profesionálů – profesní komory jich mají 100 %. Bohatá města a země v Evropě stojí po staletí na práci komor, které mají nejen opravdu obrovský počet profesionálů, ale i pracovníků v administrativě. Tento povzdech provázal tradiční výroční setkání vedení profesních komor, které letos pořádala Česká stomatologická komora v Královské kolegiální kapitule sv. Petra a Pavla na Vyšehradě.

Na jednání se diskutovala řada zákonů, které jsou aktuálně projednávány. Zákony stojí, neboť ten či onen úředník „toho má moc a nestíhá“. Nebo někdo do připraveného složitého textu vložil „lidovou tvořivost“, trochu populismu, aniž se zeptal profesionálů. V některých případech jsou bez spolupráce s komorami legislativní návrhy připravovány tak, že jsou po jejich zveřejnění jednotky dní na odborné posouzení a nutnou korekci, nebo bez znalosti kontextu EU, na kterou jsou profesní komory i prostřednictvím svých evropských asociací napojené. Můžeme jmenovat zákony v medicíně, ve farmacii či veterinární medicíně, o auditu, stavební zákon, zákony k problematice patentového práva nebo advokacie či exekucí.

Katastrofální je nadále situace týkající se soudních znalců, která paralyzuje výkon spravedlnosti. Je potřeba získat řadu nových odborníků a obnovit instituce, které byly schopny sofistikovaných posudků.

Profesní komory podporují činnost České komory architektů a snahu vlády o věcnou novelu nového stavebního zákona, která skutečně zjednoduší a zkrátí plánování a povolování staveb, což je nejen v zájmu projektantů a stavebníků, ale všech obyvatel ČR. Komora auditorů ČR sleduje možné změny o auditech s obavami.

Profesní komory nejsou lobbisté. Vykonávají část veřejné správy, dohlížíjí na odbornost a v opodstatněných případech také disciplinárně trestají svoje členy. Úředníci si je však dodnes pletou s jinými organizacemi, které nepřesně používají slovo „komora“ a lobbisty skutečně jsou. Naprosto odmítáme, aby profesní komory spadaly pod regulaci lobbistů, což by je ochromovalo v kontrolní činnosti a snižovalo jejich kredit.

Premiér ČR prof. Petr Fiala letos na jednání s komorami slíbil větší a intenzivnější spolupráci, abychom všichni zefektivnili Česko. Bohužel se to spíše neděje. Komory proto znovu nabízejí pomoc a žádají o setkání s premiérem a s vládou. Chceme nabídnout tisíce svých specialistů státu, ať se Česko posune ze stagnace. Spolupráce musí být systematická, pravidelná a se zápisy, úkoly a veřejnými výstupy.

V roce 2022 profesní komory vyřešily desítky tisíc drobných i větších kauz a problémů. Přispěly k mnoha zákonům. Pokud se ale podíváme do Německa či Rakouska, nelze se ubránit pocitu, že spolupráce se státem „jede na půl plynu“ – a to se musíme v roce 2023 změnit.

Česká stomatologická komora, Česká lékařská komora, Česká lékárnická komora, Komora veterinárních lékařů ČR, Česká advokátní komora, Česká komora architektů, Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, Exekutorská komora, Komora auditorů ČR, Komora daňových poradců ČR, Komora patentových zástupců České republiky, Notářská komora ČR

ABSTRACTS

JUDr. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.

Judicial enforcement of a decision and executions between the years 1948 - 1989

The article is about the development of legislation on judicial enforcement of a decision between the years 1948–1989. Time periods of the development of the legislation on executions and judicial enforcement of a decision between the years 1948–1989 can be determined by the legal force and effectiveness of each specific regulation. During this period up to the end of the so-called legal biennium there were consecutively in force the Code of Execution from 1896 and after that the Civil Codes from 1950 and 1963. Executions and later the judicial enforcement of a decision have undergone development during the communist totality that reflected the development of the political situation. Executions in the Civil Code from 1950 have become an instrument of power in the class struggle, a legal tool that could not be used against the state, socialist legal entities or socialist property. The legislation given by the Civil Code from 1963 brought a significant simplification of the judicial enforcement of a decision mainly because the easiest and most common method of enforcement in the socialist society was the attachment of salary. Other enforcement methods have not been applied in practice or their realization was lengthy and ineffective.

Mgr. Michael Glogr

New reason for discontinuance of execution in the light of the confusion amendment "after six years"

This article consists of author's notes on the confusion amendment of the Code of Execution with the focus on the new reason for discontinuance of the execution that deals with the discontinuance of immortal and unenforceable executions. This new reason is, in a way, welcome because it represents a way to remove the high burden from the Judicial Officers who have to continuously conduct such never-ending execution proceedings. It also helps to convince the creditors to enforce their receivables wisely. At last, as it happens, it helps the debtors to get rid of these long executions. Nevertheless, this legislation represents a major system change that on one hand favors certain creditors and on the other hand doesn't solve the issue of multiple executions nor does it actually help creditors or their debtors.

Mgr. Ing. Tomáš Střeleček, LL.M., Ph.D.

Futile executions
Fundamental considerations of a timeless and current topic

The futile execution is a threat to a legal state, to creditors and also to Judicial Officers. This contribution to the discussion about the fundamental elements of the process leading to a futile execution and about the decision on the futile execution, including the decision on the execution costs, reacts to some systemic legislation changes (adoption of the amendment to the Code of Execution done by the Act No. 286/2021 Coll.) as well as to some random changes (especially the so-called Gracious summer I and II). This article is supposed to be the reminder that the effectivity of the protection of private subjective rights (eventually also public subjective rights) also depends on how quickly and with as low costs as possible can the decision about the futility of execution be made. The futile execution is in fact not only a legal problem but above all an economical and social problem.

JUDr. Jan Nemanský

Increase of the receivable during the insolvency proceedings in the case of a rejection of the insolvency petition – debtor's means of defense

The article deals with the problematics of the debtor's means of defense against the creditor that is not the insolvency petitioner and whose receivable was submitted to the insolvency proceedings after this proceeding has ended in cases when the proceedings was discontinued by the dismissal of the insolvency petition and therefore there was no adjudication on bankruptcy. This is a situation when both the creditor and the debtor have acted in accordance with law but because of the discontinued insolvency proceedings and the associated limitation of the debtor the claim has not been settled on time. The main attention is paid to the case when the length of the insolvency proceedings alone caused a significant increase in the claim because of the claim accessories and interest on late payment.

CONTENTS

EDITORIAL	3	Mgr. Jan Mlynářčík
INTERVIEW	9	Interview with JUDr. Karel Svoboda Judge of the Supreme Court
	13	Debts 2022 x 2023
	16	The auction portal has released the editing of auctions directly in the admin Try it for free! Mgr. Olga Černá, Mgr. Ing. Antonín Toman
ARTICLES	18	Judicial enforcement of a decision and executions between the years 1948 - 1989 JUDr. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
	27	New reason for discontinuance of execution in the light of the confusion amendment "after six years" Mgr. Michael Glogr
	33	Futile executions Fundamental considerations of a timeless and current topic Mgr. Ing. Tomáš Střeleček, LL.M., Ph.D.

	40	Receivable after rejection of the insolvency petition – debtor's means of defense JUDr. Jan Nemanský
	47	Digitalisation on the rise Mgr. Tomáš Tunkl
JURISPRUDENCE	49	From the Constitutional Court decisions Section prepared by JUDr. Lenka Pekařová
	52	Court rulings on executions Section prepared by Mgr. David Hozman
NEWS FROM CHAMBER	60	From the presidium meetings of the National Chamber of Judicial Officers of the Czech Republic Mgr. Petr Prokop Ustohal
	61	News from Chamber Eva Rajlichová
	64	The Czech Republic can be richer and more successful if it uses professional chambers

Komorní listy

Padesáté druhé číslo
www.ekcr.cz

vzor citace

PŘÍJMENÍ J. Název článku. Komorní listy. 02/2017. Praha:
Exekutorská komora ČR, 2017, s. xxx. MK ČR E 19153

redakční rada

prof. dr. Armanas Abramavičius (Litevská republika)
JUDr. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
JUDr. Stanislava Kolesárová (Slovenská republika)
prof. JUDr. Alena Macková, Ph.D.
Mgr. Jan Mlynářčík
Mgr. Petr Sprinz, Ph.D., LL.M.
Mgr. Pavel Tintěra
Mgr. Ing. Antonín Toman
Mgr. Petr Prokop Ustohal

redakce

Silvie Kratochvílová

adresa redakce

Exekutorská komora České republiky
IČ: 709 40 517
Komorní listy, Na Pankráci 1062/58, 140 00 Praha 4

kontakt

Tel.: + 420 210 311 000
e-mail: redakce@ekcr.cz

překlad

Mgr. Libor Vaculík

tisk

Serifa®

Zdarma

Náklad 800 ks

Vychází čtvrtletně

Datum vydání 31. 12. 2022

MK ČR E 19153

Registrace Ministerstva kultury ČR

ISSN 1805-1081 (print), ISSN 1805-109X (on line)

Komorní listy (print i on-line) jsou zapsány na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v České republice.

Publikování, pořizování kopií tohoto časopisu a jejich šíření třetí osobou je bez písemného souhlasu redakční rady Komorních listů či vydavatele zakázáno. Zakázáno je též publikování, pořizování kopií jednotlivých článků a jejich šíření třetí osobou bez písemného souhlasu redakční rady Komorních listů a autora příslušného textu. Uvedené se vztahuje na tištěnou i elektronickou verzi časopisu.

Komorní listy

produkuje, vydává a distribuuje

Exekutorská komora České republiky

Tyto činnosti zajišťuje společnost Wolters Kluwer ČR, a. s., U nákladového nádraží 10, 130 00 Praha 3.

Wolters Kluwer

www.wolterskluwer.cz

Odpovědná redaktorka: PhDr. Mgr. Marie Novotná
(marie.novotna@wolterskluwer.com)

Časopis je dostupný také v ASPI.

